

ECOGLOBE

Գրին Կովկաս Ստանդարտ

համաժեշտ EC Reg. 834/2007, 889/2008

Տարբերակ 6

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝ 15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրատարակվող	Հրատարակույթ ան համար՝ 6	Էջ՝ 1 151-ից
------------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	--------------

Բովանդակություն

1. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ 4

ՇՈՒԿԱ ՄՈՒՏՔ ԳՈՐԾԵԼՈՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ 5

1 ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ - ՍԱՅՄԱՆՈՒՄՆԵՐ 9

1.1 ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ 9

1.2 ՄԱՀՄԱՆՈՒՄՆԵՐ 9

3. ՄԱԿՆՇՈՒՄ ԵՎ ՅԱՎԱԿՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ 20

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ 20

ԴԵՊԻ ՕՐԳԱՆԱԿԱՆ ԱՆՑՈՒՄԱՅԻՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԻ ՄԱԿՆՇՈՒՄԸ 27

ՄԵԾԱԾԱԽ ԱՌԵՎՏՐԻ ԿՈՆՏԵՅՆԵՐԻ/ՏԱՐԱՅԻ ՄԱԿՆՇՈՒՄԸ 29

4. ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ 30

5. ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2-ում ՆՅՈՒԹԵՐ ԸՆԴԳՐԿԵԼՈՒ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ 31

6. ՀՄԿՄԱՆ ԵՎ ՍԵՐՏԻՖԻԿԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐ 33

7. ԱՐՏԱՀԱՆՈՒՄ / ՆԵՐՄՈՒԾՈՒՄ 36

8. ԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՓՈԽԱԴՐԱՄԻՋՈՑՆԵՐ 37

9. ԱՆՑՈՒՄԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԻ ԵՎ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՄԹԵՐՔՆԵՐԸ 39

10. ՍՏԱՆԴԱՐՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿԱԿԱՆ ՎԵՐԱՆԱՅՈՒՄԸ 40

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1 ՕՐԳԱՆԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԿՁԲՈՒՆՔՆԵՐԸ 40

A. ԲՈՒՅՄԵՐ ԵՎ ԲՈՒՍԱԲՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ 40

B. ԱՆԱՄՆԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՆԱՄՆԱՊԱՀԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔ .. **Error! Bookmark not defined.**

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԿՁԲՈՒՆՔՆԵՐ 52

ԱՆԱՍՈՒՆՆԵՐԻ ԾԱԳՈՒՄԸ 60

ԱՆՑՈՒՄԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆ 62

ԿԵՐ 64

ԱՆԱՄՆԱԲՈՒԺՈՒԹՅՈՒՆ 78

ԱՆԱՄՆԱՊԱՀԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ, ՓՈԽԱԴՐԱՄԻՋՈՑՆԵՐ ԵՎ ՍՊԱՆԴ 82

ԳՈՄԱՅԻՆ ԵՎ ԱԶԱՏ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ 83

ԿԱԹՆԱՍՈՒՆՆԵՐ 84

ԳՈՄԱՂԲԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ 87

ՓԱՍՏԱԹՂԹԱՎՈՐՈՒՄ ԵՎ ԻԴԵՆՏԻՖԻԿԱՑՈՒՄ 88

ՄԵՂՎԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՄԵՂՎԱԲՈՒԾԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔ 88

C. ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒՄ, ՊԱՀԵՍՏԱՎՈՐՈՒՄ, ՓՈԽԱԴՐՈՒՄ, ՎԵՐԱՄՇՇԱԿՈՒՄ ԵՎ ՓԱԹԵԹԱՎՈՐՈՒՄ 95

ՎՆԱՍԱՏՈՒՆԵՐԻ ԴԵՄ ՊԱՅՔԱՐ 97

ՎԵՐԱՄՇՇԱԿՈՒՄ ԵՎ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ 98

ՓԱԹԵԹԱՎՈՐՈՒՄ 99

ՊԱՀԵՍՏԱՎՈՐՈՒՄ ԵՎ ՓՈԽԱԴՐԱՄԻՋՈՑ 100

D. ՋՐԱՅԻՆ ԿՈՒՆՏՐՈՒՐԱՆԵՐԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ՝ ՋՐԻՄՈՒՌՆԵՐ ԵՎ ՋՐԱՅԻՆ ԿԵՆԴՐԱՆԻՆԵՐ 103

E. ԳԻՆՈՒ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՅՈՒՐԱՀԱՏՈՒԿ ԿԱՆՈՆՆԵՐ 107

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2 108

ՕՐԳԱՆԱԿԱՆ ՄԹԵՐՔԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ԹՈՒՅԼԱՏՐԵԼԻ ՆՅՈՒԹԵՐ 108

ՆԱԽԱԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄՆԵՐ 109

Աղյուսակ 1՝ Հողի պարարտացման և բարելավման համար կիրառվող նյութեր 110

Աղյուսակ 2՝ Բույսերի վնասատուների և հիվանդությունների դեմ պայքարի նյութեր 113

Աղյուսակ 3՝ Սույն ձեռնարկի 3-րդ բաժնում ներկայացված ոչ գյուղատնտեսական ծագման բաղադրիչներ 118

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրատարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 2 151-ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	--------------

Աղյուսակ 4՝ Վերամշակման օժանդակ նյութերը, որոնք կարող են օգտագործվել սույն ստանդարտի 3-րդ բաժնում ներկայացված գյուղատնտեսական ծագում ունեցող արտադրանքի պատրաստման համար	123
Աղյուսակ 5՝ Գյուղատնտեսական ծագման թույլատրված բաղադրիչներ ոչ օրգանական արտադրությունից.....	125
1. ՉՎԵՐԱՄՇՇԱԿՎԱԾ ԲՈՒՍԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔՆԵՐ, ԻՆՉՊԵՍ ՆԱԵՎ ԴՐԱՆՑ ՎԵՐՉԱՄՇՇԱԿՈՒՄԻՑ ՍՏԱՅՎԱԾ ԱՐՏԱԴՐԱՏԵՍԱԿՆԵՐ.....	125
2. ԲՈՒՍԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔ.....	127
Աղյուսակ 6: Գինու ոլորտի օրանական արտադրանքներում օգտագործման կամ ավելացման համար թույլատրված մթերքներ և նյութեր	129
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3.....	133
ՍՏՈՒԳԱՅՑԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՆՎԱԶԱԳՈՒՅՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ ԵՎ ՆԱԽԱԶԳՈՒՇԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ ,ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍԵ ՀՍԿՄԱՆ ԵՎ ՍԵՐՏԻՖԻԿԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ.....	133
A. ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ՄԻԱՎՈՐՆԵՐ.....	133
B. ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԵՎ ՓԱԹԵԹԱՎՈՐՄԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ՄԻԱՎՈՐՆԵՐ	141
C. ՆԵՐԿՐՈՒՄՆԵՐ.....	146
D. ԽՄԲԻ ՍԵՐՏԻՖԻԿԱՑՄԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ.....	146

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրատարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 3 151-ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	--------------

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ստանդարտը վերանայվել է համաձայն Եվրոպական օրգանական օրենսդրությունում փոփոխությունների:

Ստանդարտի տվյալ տարբերակը պատրաստվել է հիմնվելով՝

- Եվրոպական Միության՝ No 834/2007, 889/2008 – 1235/2008 Կանոնակարգերի (EEC) վրա, որոնք ուժի մեջ են մտել 2009 թվականի հունվարի 1-ից,
- Օրգանական արտադրության ապրանքների արտադրման, մշակման, մակնշման – մարքեթինգի Կոդեքս Ալիմենտարուսի ցուցմունքների,
- ԻՖՕԱՄ (Օրգանական Գյուղատնտեսական շարժումների միջազգային ֆեդերացիայի) Օրգանական արտադրության – մշակման հիմնական ստանդարտների վրա:

Ստանդարտը պարունակում է արտադրողին ներկայացվող ցանկալի պահանջներ՝ գործելու համաձայն Օրգանական Կառավարման համակարգի, որը հիմնված է Պլանավորում, Իրականացում, Ստուգում – Վերանայում ցիկլի վրա – կիրառում ունի այնպիսի միջազգային ստանդարտների միջոցով, ինչպիսիք են GAP, GMP, HACCP, ISO 9001 (Որակի Կառավարման համակարգեր), SQF 2000 (Անվտանգ որակյալ սնունդ) – ISO 14001 (Շրջակա միջավայրի կառավարման համակարգեր):

Օրգանական սերտիֆիկացումը կարող է կիրառվել միայն սույն ստանդարտի կողմից կարգավորման ենթարկվող օրգանական արտադրության ոլորտում: Լավ գյուղատնտեսական գործունեության սկզբունքները պետք է կիրառվեն այնքանով, որքանով, որ դրանք չեն հակասում այս ստանդարտում պարունակվող որ-է դրույթի:

Գրին Կովկաս Ստանդարտը հանդիսանում է Նոու-հաու, առ-տրային նշան է – հանդիսանում է Գրին Կովկաս Սերտիֆիկացման համակարգին համապատասխան սերտիֆիկացված սերտիֆիկացնող մարմնի/-ների (սեփականատեր/-ի) բացառիկ սեփականությունը:

Գրին Կովկաս ստանդարտի ճիշտ մեկնաբանությունը – բացատրությունը կարող է տրվել միայն սեփականատիրոջ կողմից:

Գրին Կովկաս Ստանդարտը համաձայն ISO 65-ի հրապարակվող փաստաթուղթ է, որպես Գրին Կովկաս սերտիֆիկացնող համակարգի թափանցիկության ապացույց:

Չեղինակային իրավունքները պատկանում են սեփականատիրոջը:

Գրին Կովկաս ստանդարտի ամբողջական կամ մասնակի վերարտադրությունը արգելված է: Վերարտադրության, պատճենահանման իրավունքը պատկանում է սեփականատեր հանդիսացող սերտիֆիկացման մարմիններին:

Այնուամենայնիվ, հատուկ դեպքերում ստանդարտի կիրառման – տարածման համար գրավոր կերպով պետք է ապահովվի սեփականատիրոջ համաձայնության հաստատումը – նրա հատուկ գրավոր թույլտվությունը:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակության համար՝ 6	Էջ՝ 4 151-ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-------------------------	--------------

ՇՈՒԿԱ ՄՈՒՏՔ ԳՈՐԾԵԼՈՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Ովքեր ցանկանում են սվաճել շուկա մուտքի իրավունք, պարտավոր են իրենց գործունեությունը համապատասխանել սույն ստանդարտի բոլոր պահանջներին:

Մուտք դեպի Եվրամիություն – Շվեդարիա

Ովքեր ցանկանում են սվաճել դեպի Եվրամիության – Շվեդարիայի շուկաներ մուտք գործելու իրավունք, պետք է իրենց գործունեությունը համապատասխանեցնեն սույն ստանդարտի բոլոր պահանջներին:

Մուտք դեպի այլ շուկաներ

Այն մատակարարողները, որոնք Հայաստանի, Վրաստանի, Ռուսաստանի Դաշնության, Բելոռուսի, Ուկրաինայի, Մոլդովայի, Ղազախստանի, Ղրղզստանի, Ուզբեկիստանի, Թաջիքստանի, Թուրքմենստանի – այլ երկրների շուկաներում ցանկություն ունեն արտադրելու օրգանական արտադրանք ազգային օրգանական արտադրության հետ կապված օրենքների – օրենսդրության պակասի դեպքում, ինչպես նա- ԵՄ – Շվեյցարիայի շուկաներ մուտք կարատելու նպատակի դեպքում, կարող են օգտվել սույն մասնավոր ստանդարտից կամավոր հիմունքներով: Երկրում ազգային օրենսդրության – ընթացակարգերի առկայությունը հաշվի է առնվելու – ստուգվելու է երկրի իրավասու մարմինների հետ նախապես: Նոր հետաքրքրություն կցուցաբերող երկրների, ինչպես նա- «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» ապրանքանիշի տակ հանդես եկող սերտիֆիկացնող մարմին/- նների կողմից նույնականացված երկրների դեպքում նոր երկրի իրավասու մարմինները կտեղեկացվեն, ինչպես նա- կտեղեկացվեն ԵՄ իրավասու – ակերտիտացնող մարմինները:

Սույն ստանդարտի նպատակներն են՝

- Պաշտպանել սպառողներին շուկայում առկա կեղծիքներից ու նմանակումներից, ինչպես նա- արտադրանքի նկատմամբ անհիմն հավակնություններից,
- պաշտպանել օրգանական արտադրանք արտադրողին ոչ օրգանական արտադրանքը օրգանականի տեղ ներկայացումից,
- հավաստիացնել, որ բոլոր փուլերը, կապված արտադրության, մշակման, պահեստավորման, բեռնափոխադրման – իրացման հետ, ստուգայցի առարկա են – համապատասխանում են սույն ստանդարտի պահանջներին,
- ներդաշնակ դարձնել Գրին Կովկաս ապրանքանիշի ներքո ներկայացված դրույթները, որոնք կապված են օրգանական եղանակով մշակված արտադրանքի արտադրության, սերտիֆիկացման, իդենտիֆիկացման – մակնշման հետ:

Սույն ստանդարտը նպատակ ունի «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ի սխեմայում ներգրավված սերտիֆիկացնող մարմինների միջ- ներդաշնակեցնել օրգանական արտադրանքի նկատմամբ սահմանված պահանջները՝ արտադրության – իրացման ստանդարտի, ստուգայցերի պայմանների ու մակնշման պահանջների կտրվածքով:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 5 151-ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	--------------

Սույն ստանդարտը սահմանում է օրգանական արտադրության սկզբունքները ագարակում արտադրության, վերամշակման, պահեստավորման, տեղափոխման, մակնշման – իրացման փուլերում: Այն պարունակում է նա– հողի պարարտացման – բերրիության բարձրացման համար օգտագործվող ընդունված թույլատրելի նյութերի, բույսերի վնասատուների – հիվանդությունների դեմ պայքարի միջոցների, ինչպես նա– սննդային հավելումների – մշակման օժանդակ նյութերի վերաբերյալ ցուցումներ: Մակնշման նպատակներով օգտագործվող տերմինները վկայում են, որ արտադրանքի հանդեպ կիրառվել են օրգանական արտադրության մեթոդները սերտիֆիկացման մարմնի հոկոդության ներքո գտնվող արտադրողի կողմից:

Օրգանական գյուղատնտեսությունը լայն տարածում գտած մեթոդաբանություններից է, որը աջակցում է շրջակա միջավայրին: Օրգանական արտադրանքի համակարգերը հիմնված են յուրահատուկ – որոշակի արտադրության ստանդարտների վրա, որոնք նպատակ ունեն հասնել սոցիալապես, էկոլոգիապես – տնտեսապես կայուն օպտիմալ ագրոէկոհամակարգերի ստեղծմանը: Օրգանական համակարգը ավելի պարզորոշ նկարագրելու նպատակով կիրառվում են նա– «բիոլոգիական» – «էկոլոգիական» տերմինները: Օրգանական արտադրանքի նկատմամբ դրված պահանջները տարբերվում են այլ գյուղատնտեսական արտադրանքի նկատմամբ դրվածներից, այնքանով, որ օրգանականում արտադրության գործընթացը կազմում է արտադրանքի իդենտիֆիկացման – մակնշման բաղկացուցիչ մաս – կար–որ պահանջ:

«Օրգանական»-ը մակնշման տերմին է, որը տարբերակում է այն արտադրանքը, որը ստեղծվել է համաձայն օրգանական արտադրության ստանդարտների – սերտիֆիկացվել է պատշաճ հիմնադրված սերտիֆիկացնող մարմնի/ների կողմից: Օրգանական գյուղատնտեսությունը հիմնված է արտաքին ներմուծումների օգտագործումը նվազեցնելու, սինթետիկ պարարտանյութերի – պեստիցիդների օգտագործումից խուսափելու սկզբունքների վրա:

Մինչդեռ, օրգանական գյուղատնտեսության առկայության փաստը դեռ չի երաշխավորում վնասակար մնացորդների լիովին բացակայությունը՝ ընդհանուր շրջակա միջավայրի աղտոտվածության պատճառով: Այնուամենայնիվ օգտագործվող մեթոդները նվազեցնում են օդի, հողի – ջրի աղտոտումը:

Օրգանական մթերքներ արտադրողները, վերամշակողներն ու վաճառողները պահպանում են ստանդարտի պահանջները՝ օրգանական գյուղատնտեսական արտադրանքի ամբողջականությունը պահպանելու նպատակով: Օրգանական գյուղատնտեսության առաջնային նպատակը իրարից փոխկախյալ տարրերի՝ հողի, բույսերի, կենդանիների – մարդկանց առողջացումն ու արտադրողականության բարձրացումն է:

Օրգանական գյուղատնտեսությունը արտադրության կառավարման ամբողջական համակարգ է, որը նպաստում է առողջ ագրոէկոհամակարգերին – բարելավում դրանց, ներառելով կենսաբազմազանությունը, կենսաբանական ցիկլը – հողի կենսաբանական ակտիվությունը: Այն նախապատվություն է տալիս կառավարման պրակտիկային տնտեսություն ներմուծվող տարրերի համեմատ՝ հաշվի առնելով այն փաստը, որ տարածաշրջանային պայմանները պահանջում են տեղական համապատասխանեցված համակարգեր:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակության համար՝ 6	Էջ՝ 6 151-ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-------------------------	--------------

- Վերոնշյալին կարելի է հասնել, որտեղ հնարավոր է, մշակութային, կենսաբանական – մեխանիկական մեթոդներ կիրառելով ի հակառակ սինթետիկ նյութերի օգտագործմանը: Օրգանական արտադրության համակարգը մշակվել է՝
- բարելավելու կենսաբանական բազմազանությունը ամբողջ համակարգի ներսում,
  - բարձրացնելու հողի կենսաբանական ակտիվությունը,
  - ապահովելու հողի երկարատև բերրիությունը,
  - չրջանառության մեջ դնելու բուսական – կենդանական ծագման թափոնները՝ հողին վերադարձնելով սնուցող նյութեր, – այսպիսով նվազեցնելով չվերականգնվող ռեսուրսների օգտագործումը,
  - հիմնվելու տեղական գյուղատնտեսական համակարգերում վերականգնվող ռեսուրսների օգտագործման վրա,
  - նպաստել հողի, ջրի – օդի բարեխիղճ օգտագործմանը, ինչպես նաև նվազեցնել գյուղատնտեսական գործունեության արդյունքում առաջացած աղտոտման բոլոր տեսակները,
  - կազմակերպելու գյուղատնտեսական մթերքների արտադրություն՝ շեշտը դնելով բարեխիղճ վերամշակման մեթոդների վրա, որը ապահովում է օրգանական արտադրանքի ամբողջականությունը – արտադրանքի կենսական որակները արտադրության բոլոր փուլերում,
  - կայանալու որպես օրգանական տնտեսություն գործող տնտեսությունում անցումային փուլի կիրառման միջոցով, որի տ–ողությունը որոշվում է տեղանքի համար բնորոշ փաստերով, օրինակ հողակտորի պատմությամբ, մշակաբույսերի – անասունների տեսակներով,
  - նպատակ ունի արտադրել բարձրակարգ արտադրանք:

Սպառողի – արտադրողի միջ– սերտ կապի գաղափարը երկարատև ստեղծված գործընթաց է: Շուկայական ավելի մեծ պահանջարկը, արտադրության նկատմամբ ցուցաբերված տնտեսական աճող շահերը – սպառողի ու արտադրողի միջ– գնալով աճող հեռավորությունը խթանեցին արտաքին վերահսկողության – սերտիֆիկացիոն ընթացակարգերի մշակմանը:

Սերտիֆիկացման կար–որ տարրերից է օրգանական կառավարման համակարգի հսկողությունը: Մատակարարողի սերտիֆիկացման ընթացակարգերը առաջնահերթ հիմնվում են նրա կողմից՝ ստուգող մարմնի հետ համագործակցությամբ, պատրաստած գյուղատնտեսական գործունեության տարեկան նկարագրի վրա:

Նույնապես, ստանդարտը վերամշակման մակարդակում մշակվել է այնպես, որ վերամշակման գործունեությունը – գործարանային պայմանները նույնպես կարող են ենթարկվել հսկողության – հավաստման: Այն դեպքում, երբ ստուգման գործընթացը իրականացվում է սերտիֆիկացնող մարմնի կողմից, պետք է հստակ տարանջատում դրվի ստուգման – սերտիֆիկացման ֆունկցիաների միջ–: Դրանց միասնականությունը պահելու համար անհրաժեշտ է, որ սերտիֆիկացնող մարմինը լինի անկախ տնտեսական շահերի առումով՝ հակվող մատակարարողներին:

Սույն ստանդարտը պարբերաբար վերանայվելու է՝ կախված միջազգային օրենսդրության – նորմերի մեջ տեղ գտած փոփոխություններից:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 7 151-ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	--------------

ՆՊԱՏԱԿԸ

1.1 Սույն ստանդարտը վերաբերվում է այն արտադրանքին, որը ունի կամ նպատակ ունեն կրելու օրգանական արտադրության մեթոդներին վկայակոչող նկարագրական մակնշում, այն է՝

a) չմշակված բույսեր ու բուսական արտադրանք, անասուններ/կենդանիներ – անասնապահական/կենդանական ծագման արտադրանք այնքանով, որքանով դրանց հանդեպ ներկայացվում են Հավելված 1-ի արտադրության սկզբունքները – Հավելված 3-ի ստուգումների յուրահատուկ կանոնները.

b) վերամշակված գյուղատնտեսական մշակաբույսերը – անասնապահական/կենդանական արտադրանքը, որոնք նախատեսված են մարդկանց կողմից սպառման համար – կերերը ստացվել են վերը նշված (a) կետից:

c) Օրգանական կառավարման համակարգում լրացուցիչ ներառվել են ջրային օրգանիզմները/տնտեսությունը, վեգետատիվ բազմացման նյութերը – մշակովի արտադրության համար սերմերը, ինչպես նաև – կերերի – սննդի համար օգտագործվող խմորիչները:

1.2 Արտադրանքը կարող է կրել օրգանական արտադրության մեթոդների վկայակոչումները պիտակների կամ նշումների վրա, ներառյալ գովազդային կամ կոմերցիոն նյութեր, եթե արտադրանքը կամ դրա բաղադրամասերը նկարագրվել են «օրգանական», «կենսադինամիկ», «կենսաբանական», «էկոլոգիական» կամ մի-նույն իմաստը պարունակող այլ տերմիններով՝ ներառյալ նշվածների կրճատ ձևերը, որոնք գնորդին վկայում են այն մասին, որ աարտադրանքը կամ դրա բաղադրամասերը ստացվել են համաձայն օրգանական արտադրության մեթոդի:

1.3 Կետ 1.2-ը չի վերաբերվում այն դեպքերին, երբ այս տերմինները ակնհայտորեն կապ չունեն արտադրության մեթոդի հետ:

1.4 Բոլոր նյութերը –/կամ արտադրանքը, որը ստացվում է գենետիկորեն ստեղծված/փոփոխված օրգանիզմներից անհամատեղելի է օրգանական արտադրանքի սկզբունքների (օրինակ աճեցման, արտադրման – վերամշակման) հետ – հետ-աբար կարգավորման չի ենթարկվում այս ստանդարտի կողմից:

Հիդրոպոնիկ արտադրությունը արգելված է:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝ 15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 8 151-ից
------------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	--------------

1 ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ – ՍԱՅՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

1.1 ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Սննդամթերքը կարող է դիտվել որպես օրգանական արտադրության մեթոդով ասրտադրված, եթե այն արտադրվել է օրգանական տնտեսության համակարգում, որն ուղղված է կայուն էկոհամակարգերի պահպանությանը, մոլիբիտների, վնասատուների ու հիվանդությունների վերահսկման ապահովմանը՝ շնորհիվ իրարից փոխադարձ կախված կենսած-երի – շրջանառելով բույսերի – կենդանիների մնացորդները, բերքի ընտրությունը – ցանքաշրջանառությունը, ջրային ռեսուրսների կառավարումը, հողի մշակումը – բույսերի մշակումը :

Համակարգը ավելի արդյունավետ է դարձնում հողի կենսաբանական ակտիվությունը, ֆիզիկական ու հանքային բնույթը որպես բուսական – կենդանական կյանքի տեսակներին սննդանյութերով բալանսավորված մատակարարում, ինչպես նա– հողային ռեսուրսների պահպանության ձ-: Արտադրությունը պետք է լինի կայուն՝ շրջանառելով բույսերը սնուցող նյութերը, որպես պարարտացման քաղաքականության կար–որ մաս: Վնասատուների – վարակների վերահսկումը ձեռք է բերվում պարազիտ/ գիշատիչ/տեր հավասարակշիռ հարաբերության խրախուսման ճանապարհով, օգտակար միջատների պոպուլյացիաների մեծացման, կենսաբանական ու ագրոտեխնիկական վերահսկման, վնասատուների – վնասված բույսերի մեխանիկական վերացման միջոցով:

Օրգանական անասնապահության հիմքը հողի, բույսերի – անասունների ներդաշնակ փոխհարաբերության զարգացումն է՝ հաշվի առնելով անասունների ֆիզիոլոգիական – վարքագծի պահանջները: Սրան կարելի է հասնել որակյալ օրգանական ճանապարհով աճեցվաց կերերի մատակարարման, անասունների գլախաքանակի սահմանված չափերի, կենդանիների վարքագծի պահանջներին համապատասխանող անասնապահության համակարգի վարման, անասունների սթրեսը նվազեցնող – առողջությանը նպաստող գործունեության, հիվանդությունների կանխման ու քիմիական ալոպատիկ անասնաբուժական դեղորայքների օգտագործման բացառման միջոցների համակցմամբ:

1.2 ՍԱՀՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

Այս ստանդարտում օգտագործելու իմաստով.

«օրգանական արտադրությունը» տնտեսության կառավարման – կերի արտադրության ամբողջական համակարգ է, որը միավորում է բնապահպանական լավագույն փորձը, կենսաբազմազանության պահպանման լավագույն մակարդակը, բնական ռեսուրսների պահպանումը, կենդանիների բարեկեցության ստանդարտների կիրառումը, ինչպես նա– այնպիսի արտադրության մեթոդ, որը հիմնված է որոշակի սպառողների՝ մթերքի արտադրության համար բնական նյութեր – գործընթացներ կիրառելու վերաբերյալ նախասիրությունների վրա: Օրգանական արտադրության մեթոդը այսպիսով ունի երկակի սոցիալական դեր. մի կողմից այն ապահովում է որոշակի

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԿ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 9 151-ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	--------------

շուկա, որը համապատասխանում է օրգանական արտադրության սպառողի պահանջներին, - մյուս կողմից ապահովում է հասարակայնությանը այնպիսի արտադրանքներով, որոնք օժանդակում են շրջակա միջավայրի - կենդանիների բարեկեցության պահպանմանը, ինչպես նա- գյուղի զարգացմանը:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրատարակվող	Հրատարակության համար՝ 6	Էջ՝ 10 151-ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-------------------------	---------------

«Վերականգնվող ռեսուրսներ»

Օրգանական տնտեսությունը նախ պետք է հիմնվի տեղում կազմակերպված գյուղատնտեսական համակարգի վերականգնվող ռեսուրսների վրա: Չվերականգնվող ռեսուրսների օգտագործումը նվազեցնելու ուղղությամբ բուսական – կենդանական ծագման թափոնները – ենթամթերքները պետք է կրկնակի օգտագործվեն – սննդային նյութերը վերադարձվեն հողին:

«Հողի բերրիություն»

Օրգանական բուսաբուծությունը պետք է աջակցի հողի բերրիության պահպանմանը – բարելավմանը, անյախ, որ կանխվի հողի էռոզիան: Բույսերը նախընտրելի է, որ սնվեն հողային էկոհամակարգերի միջոցով, այլ ոչ թե հողին լուծելի պարարտանյութերի ավելացմամբ: Հավելյալ պարարտանյութերը, հող բարելավող նյութերը – բույսերի պաշտպանության միջոցները պետք է օգտագործվեն միայն, եթե նրանք համապատասխանում են օրգանական արտադրության նպատակներին – սկզբունքներին:

«գյուղատնտեսական արտադրանք/ գյուղատնտեսական ծագման արտադրանք»՝ ցանկացած արտադրանք կամ ապրանք, հումք կամ վերամշակված, որը շուկա է հանվել մարդու կողմից սպառման համար (բացառությամբ ջուրը, աղը – հավելումները) կամ որպես կենդանական կեր:

«աուդիտ»՝ պարբերական – ֆունկցիոնալ անկախ հետազոտություններ (ստուգումներ)՝ պարզելու, թե արդյոք գործունեությունը – դրա հետ–անքով ստացված արդյունքները համապատասխանում են նախօրոք սահմանված նպատակներին:

«սերտիֆիկացում»՝ ընթացակարգ, որով իրավասու սերտիֆիկացնող մարմինները տալիս են գրավոր կամ համարժեք հավաստումներ, որ սնունդը կամ սննդի վերահսկման համակարգերը համապատասխանում են պահանջներին: Սննդի սերտիֆիկացումը կարող է, հանգամանքներից ելնելով, ներառել տարաբնույթ ստուգման գործողություններ, որոնք կարող են կրել շարունակական օպերատիվ ստուգումներ՝ աուդիտի ենթարկելով որակի կառավարման համակարգերը – քննության առնելով վերջնական արտադրանքը:

«սերտիֆիկացնող մարմին»՝ մարմին, որը պատասխանատու է հաստատելու, որ «օրգանական» տերմինով վաճառվող կամ մակնշված արտադրանքը արտադրվում, մշակվում, վաճառքի է հանվում – արտահանվում/ներկրվում է համաձայն սույն ստանդարտի: Սերտիֆիկացնող մարմին՝ նշանակում է սերտիֆիկացնող մարմինը կիրառում է «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ի որակի – սերտիֆիկացման համակարգերը – «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» ապրանքանիշը:

«լիազոր մարմին»՝ իրավասություններով օժտված պաշտոնական կառավարման գործակալություն:

«անցումային» նշանակում է անցում ոչ օրգանական գյուղատնտեսությունից դեպի օրգանական տրված ժամանակահատվածում, որի ընթացքում կիրառվում են օրգանական արտադրանքի վերաբերյալ պահանջները:

«գենետիկորեն ստեղծված/փոխակերպված օրգանիզմներ» այդ թվում արտադրանք, որոնք արտադրվել են գենետիկ տարրերը փոփոխելու միջոցով

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 11 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

այնպիսի ճանապարհով, որը բնականոն չէ -/կամ բնական վերահամակցման չի ենթարկվում:

Կազմեց՝
ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 15.03.09

Ստուգեց՝
ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հաստատեց՝
ԿԽ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հրատարակվող

Հրատարակությ
ան համար՝ 6

Էջ՝ 12 151-
ից

Գենետիկորեն ստեղծման – փոփոխման տեխնիկան ներառում է (բայց չի սահմանափակվում) վերահամակցված ԴՆԹ, բջիջների միաձուլումը, միկրո- – մակրո- ներարկումները, գեների տրոհմամբ – կրկնապատկմամբ: Գենետիկորեն փոփոխված օրգանիզմները չեն ներառում այն օրգանիզմները, որոնք առաջացել են այնպիսի ճանապարհներով, ինչպիսիք են կոնյուգացիան, տրանսդուկցիան – հիբրիդիզացիան:

Անհնարին է մակնշել որպես ՕՐԳԱՆԱԿԱՆ արտադրանքը, որը պետք է մակնշվի որպես ԳՓՕ պարունակող, ԳՓՕ-ից բաղկացած կամ ԳՓՕ-ից արտադրված:

«ԳՓՕ-ից արտադրված» նշանակում է լիովին կամ մասամբ ԳՓՕ-ից ստացված, բայց չի պարունակում կամ բաղկացած չի ԳՓՕ-ից:

«արտադրված ԳՓՕ-ով» նշանակում է ստացվել է ԳՓՕ-ի կիրառմամբ որպես վերջին կենդանի օրգանիզմ արտադրության գործընթացում, բայց չի պարունակում կամ բաղկացած չէ ԳՓՕ-ից, ո՛չ էլ արտադրված է ԳՓՕ-ից:

Արգելման նպատակով «ԳՓՕ-ից – ԳՓՕ-ով ստացված արտադրանքի օգտագործումը, ինչպիսիք են սննդամթերքը, կերը, վերամշակման հավելումները, բույսերի պաշտպանության նյութերը, պարարտանյութերը, հողի բարելավման նյութերը, սերմերը, վեգետատիվ բազմացման նյութերը, միկրոօրգանիզմները – կենդանիները օրգանական արտադրությունում», նա– այն արտադրանքների համար, որոնք չեն դառնալու սննդամթերք կամ կեր, կամ ԳՓՕ-ով արտադրված մթերքը, մատակարարողը այդպիսի ոչ օրգանական մթերքի համար երրորդ կողմից գնելիս պետք է պահանջի վաճառողից հաստատել, որ մթերքը չի արտադրվել ԳՓՕ-ից կամ ԳՓՕ-ի ածանցյալ չէ:

Վաճառողի հայտարարությունն ձ–աթուղթը տրամադրվում է մատակարարողին օրգանական սերտիֆիկացման մարմնի կողմից:

«տնտեսություն» նշանակում է բոլոր արտադրական միավորները, որոնք գործում են գյուղատնտեսական արտադրանք արտադրելու նպատակով միասնական կառավարման ներքո:

«հիդրոպոնիկ արտադրություն» բույսերի աճեցման մեթոդ, որի ընթացքում նրանց արմատները գտնվում են միայն հանքային սննդային լուծույթում, ինչպես օրինակ պեռլիտում, քարերի ջարդոններում կամ հանքային հույսվածքում, որին ավելացվում է սննդային լուծույթը:

«ներկրող» ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ, որը հանդիսանում է բեռը ստացողը այն շուկայում օրգանական արտադրանքը ազատ շրջանառության ղեկու նպատակով կամ անձամբ, կամ իր ներկայացուցչի միջոցով:

«բաղադրամաս»՝ ցանկացած նյութ, ներառյալ սննդային հավելումներ, որոնք օգտագործվում են սննդի պատրաստման – վերամշակման մեջ ու ներկայանում են նա– վերջնական արտադրանքի մեջ:

«հսկողություն»՝ սննդամթերքի ուսումնասիրություն կամ հսկողության համակարգեր սննդամթերքի , հումքի, վերամշակման, բաշխման, ներառյալ ընթացիկ – վերջնական արտադրանքի փորձաքննություններ՝ հաստատելու, որ ամեն ինչ համապատասխանում է սահմանված պահանջներին: Օրգանական

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Չաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Չրապարակվող	Չրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 13 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

սննդամթերքի դեպքում հսկողությունը ներառում է գյուղատնտեսական արտադրության – վերամշակման համակարգերի ստուգումները:

Կազմեց՝
ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 15.03.09

Ստուգեց՝
ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հաստատեց՝
ԿԽ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հրապարակվող

Հրատարակության համար՝ 6

Էջ՝ 14 151-ից

«անցումային շրջանի կերեր»՝ կերեր, որոնք արտադրվել են օրգանական արտադրության անցումային շրջանում, բացառելով նրանք, որոնց բերքը հավաքվել է անցումային շրջանի սկզբից 12 ամսվա ընթացքում, համաձայն ԳԿ ստանդարտի Հավելված1, A. Բույսեր - բուսական արտադրանք:

«մակնշում»՝ պիտակի վրա առկա ցանկացած գրավոր, տպված, կամ գրաֆիկական պատկեր, որը ներկայացվում է ապրանքի վրա կամ դրան կից՝ նպատակ ունենալով գովազդել դրա վաճառքը կամ իրացումը:

«անասուններ»՝ ցանկացած ընտանի - ընտանի դարձված կենդանի, ներառյալ տավար (ինչպես նա- գոմեշ - բիզոն), ոչխարներ, խոզեր, այծեր, ձիեր, թռչուններ - մեղուներ, որոնք բուծվում են սննդի կամ սննդարտադրության նպատակով:

Վայրի կենդանիների կամ ձկների որսի մաս կազմող արտադրանքը չի կարող այս սահմանման - օրգանական արտադրության մաս կազմել:

«մարքեթինգ»՝ հանել վաճառքի կամ ներկայացնել վաճառքի, առաջարկել վաճառքի, վաճառել, մատակարարել կամ շուկայում տեղադրել ցանկացած այլ ձ-երով:

«համապատասխանության նշան» հատուկ ստանդարտին կամ այլ նորմատիվ փաստաթղթին համապատասխանության նշում նշանի տեսքով.

«ոչ օրգանական» նշանակում է, որ արտադրանքը չի ներմուծվել կամ կապված չէ ԵՄ 834/2007 - 889/2008 կանոնակարգերին համարժեք սույն կանոնակարգին համապատասխանող արտադրության հետ.

«պաշտոնական հավատարմագրում»՝ ընթացակարգ, որով լիազորություն ունեցող պետական կառավարման մարմինը պաշտոնապես ճանաչում է հսկող -/կամ սերտիֆիկացնող մարմնի իրավասությունը՝ անցկացնելու ստուգումներ - ծավալելու սերտիֆիկացման գործունեություն: Օրգանական արտադրության դեպքում իրավասու պետական մարմինը կարող է հավատարմագրման իր ֆունկցիան փոխանցել մի այլ մասնավոր մարմնի:

«պաշտոնապես ճանաչված հսկման համակարգ/ պաշտոնապես ճանաչված սերտիֆիկացման համակարգ»՝ դրանք համակարգեր են, որոնք պաշտոնապես հաստատվել - ճանաչվել են իրավասություն ունեցող պետական կառավարման մարմնի կողմից:

«մատակարար»՝ ցանկացած անձ, ով արտադրում, մշակում կամ արտահանում/ներմուծում է ստանդարտի 1.1 կետում նշված արտադրանքը, դա հետագայում շուկա դուրս բերելու կամ վաճառելու ակնկալիքով:

«բույսերի պաշտպանության միջոց»՝ ցանկացած նյութ, որը նախատեսված է կանխելու, ոչնչացնելու, գրավելու, վանելու կամ կարգավորելու յուրաքանչյուր վնասատու կամ հիվանդություն՝ ներառյալ անցանկալի բույսերի - կենդանիների տեսակները, որոնք առաջանում են սննդամթերքի, գլուղատնտեսական ապրանքների կամ կենդանական կերերի արտադրության, պահպանման, տեղափոխման, բաշխման/մատակարարման - վերամշակման ընթացքում:

«զուգահեռ արտադրություն»՝ օրգանական - ոչ օրգանական արտադրանքի արտադրություն, վերամշակում, պահեստավորում, տեղափոխում, մանրածախ -

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 15 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

մեծածախ առ-տուր մի-նույն արտադրամասի/ արտադրական միավորի/
խանութի կամ պահեստի տարածքում/-ից:

Կազմեց՝
ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 15.03.09

Ստուգեց՝
ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հաստատեց՝
ԿԽ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հրապարակվող

Հրատարակույթ
ան համար՝ 6

Էջ՝ 16 151-
ից

Գյուղատնտեսական տնտեսությունը կարող է բաժանվել հստակ տարանջատված միավորների կամ ջրային կուլտուրաների արտադրության մասերի, որոնցից ոչ բոլորն են գտնվում օրգանական արտադրության կառավարման ներքո:

Ինչ վերաբերվում է կենդանիներին պետք է ներառվեն տարբեր տեսակները:

Ջրային կուլտուրաների դեպքում նույն տեսակները կարող են ներառվել, այն դեպքում, եթե առկա է համապատասխան տարանջատում արտադրական տարածքների միջ-:

Բույսերի դեպքում, պետք է ներառվեն տարբեր տեսակները, որոնք կարող են հեշտ տարբերակվել:

Չուգահեռ արտադրության ժամանակ համապատասխան գրանցումները պետք է պահվեն մատակարարողի կողմից տարանջատումը ցույց տալու համար:

«պատրաստում»՝ գյուղատնտեսական արտադրությունում սպանդի, վերամշակման, պահպանման – փաթեթավորման գործողություններ, ինչպես նաև մակնշման մեջ կատարված փոփոխություններ՝ արտադրանքը որպես օրգանական մեթոդով արտադրված ներկայացնելու համար:

«վերամշակմանը նպաստող միջոցներ» նշանակում է ցանկացած նյութ, որը չի օգտագործվում որպես սնունդ, սակայն օգտագործվում է հումքի վերամշակման նպատակով, նպատակ ունենալով նպաստելու որոշակի տեխնոլոգիական նպատակներին: Վերջինս կարող է առաջացնել ոչ միտումնավոր մնացորդների կամ դրա ածանցյալների առկայությանը մեծ մեջ, այն պայմանով, որ այդ մնացորդները չեն առաջացնում առողջության համար ռիսկեր – չունեն որ-է տեխնոլոգիական ազդեցություն վերջնամթերքի վրա:

«արտադրություն»՝ գործողություններ, որոնց արդյունքում մատակարարվում է գյուղատնտեսական արտադրանքը այն տեսքով, որով այն արտադրվել է տնտեսությունում, ներառյալ արտադրանքի սկզբնական փաթեթավորումն ու մակնշումը:

«մաքրող – ախտահանող նյութեր»՝ այն նյութերը, որոնք օգտագործվում են բուսաբուծության, անասնապահության, վայրի հավաքի, մեղվապահության – ջրային կուլտուրաների միավորների մաքրման – ախտահանման համար, թույլատրվում են օրգանական արտադրության մեթոդում համաձայն սույն Ստանդարտի:

«միավոր»՝ գյուղատնտեսական արտադրության բաղկացուցիչ հատվածներ կամ շինություններ, որտեղ տեղի է ունենում օրգանական սննամթերքի մշակումը, փաթեթավորումը – պահեստավորումը:

«անասնաբուժական դեղորայք»՝ որ-է նյութ, որը տրվել է կամ նշանակվել է մթերքատու կենդանիներին (ինչպես օրինակ կաթնատու – մսացու, թռչուն, ձուկ կամ մեղու) թերապ-տիկ, պրոֆիլակտիկ կամ դիագնոստիկ նպատակներով – կամ ֆիզիոլոգիական ֆունկցիաները կամ վարքագիծը փոխելու համար:

«անասնաբուժական բուժում» կանխարգելիչ կամ բուժիչ բոլոր միջոցառումները այս կամ այն հիվանդության դեմ:

«վայրի հավաք»՝ բույսերի կամ դրանց մասերի հավաք, որոնք բնականոն աճում են բնական միջավայրում, անտառներում – գյուղական վայրերում, որոնք

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 17 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

հավաքից առաջ առնվազն երեք տարվա ընթացքում չեն ենթարկվել որ-է բուժիչ միջոցառումների այնպիսի կյուրերով, որոնք տարբերվում են Հավելված 2-ում նշվածներից - հավաքը չի ազդում դրանց տեսակների կայունությանը բնական վայրերում - հավաքի տարածքում դրանց տարատեսակի պահպանման վրա:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 18 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

«Գովազդը» իրենից ներկայացնում է մակնշումից տարբեր ցանկացած ներկայացում հանրությանը, որը նպատակ ունի հավանական ազդեցություն ունենալ – ձ-ավորել վերաբերմունք, վստահություն – վարվելակերպ՝ ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն օրգանական արտադրանքի վաճառքին աջակցելու նպատակով:

«հանրային սննդի գործունեություն» նշանակում է օրգանական արտադրանքի պատրաստում ռեստորաններում, հիվանդանոցներում, ճաշարաններում – այլ նմանատիպ վաճառքի կամ վերջնական սպառողին առաքման սննդի բիզնեսի կետերում:

«ջրային կուլտուրաներ»՝ ջրային օրգանիզմների բուծում կամ մշակում, օգտագործելով մեթոդներ, որոնք ուղղված են օրգանիզմների արտադրության աճին շրջակա միջավայրի բնական ծավալներից ավել. օրգանիզմները մնում են ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձի սեփականությունը բուծման կամ մշակման ամբողջ փուլի ընթացքում՝ մինչ – նեռարյալ բերքահավաքը:

«առաջին ստացող» նշանակում է ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ, որին ուղարկվել է ներմուծված ուղեբեռը, – որը ստանալու է հետագա պատրաստման –/կամ շուկայահանման համար:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 19 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

3. ՄԱԿՆՇՈՒՄ ԵՎ ՀԱՎԱԿՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

3.1 Օրգանական արտադրանքը պետք է մակնշվի համաձայն «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ի ստանդարտի:

3.2 1.1 կետի (a) ենթակետում նշված արտադրանքի մակնշումը – հայտարարագրումը կարող է վերագրվել օրգանական արտադրության մեթոդներին, միայն եթե.

- a) այդպիսի հայտարարագրերը ակնհայտորեն արտացոլում են, որ դրանք վերաբերում են գյուղատնտեսական արտադրության մեթոդներին,
- b) արտադրանքը արտադրվել է համաձայն Մաս 4-ում կամ ներմուծվել համաձայն Մաս 7-ում շարադրված պահանջների,
- c) արտադրանքը արտադրվել կամ ներմուծվել է այն մատակարարի կողմից, որը հանդիսանում է Մաս 6-ում շարադրված ստուգման միջոցառումների առարկա, –
- d) մակնշումը պատկանում է «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ի անվանը –/կամ անվանական կողին կամ այլ պաշտոնապես ճանաչված ստուգող կամ սերտիֆիկացնող մարմնի, որի կողմից մատակարարի արտադրությունը կամ ամենավերջին վերամշակումը ենթարկվել են հավաստման:

3.3 Կետ 1.1 (b) -ում նշված արտադրանքի մակնշումը – հայտարարագրումը կարող է վերագրվել օրգանական արտադրության մեթոդներին, միայն եթե.

- a) այդպիսի հայտարարագրերը ակնհայտորեն արտացոլում են, որ դրանք վերաբերում են գյուղատնտեսական արտադրության մեթոդին – կապված են այդ մեթոդով արտադրված գյուղատնտեսական արտադրանքի անվանման հետ, ապահովելով բաղադրամասերի ցանկում համապատասխան հստակ նշումները,
- b) մթերքի գյուղատնտեսական ծագման բոլոր բաղադրիչները կամ Մաս 4-ի պահանջներին համաձայն ստացված ապրանքներ են, կամ այդպիսիներից ստացվածներ, կամ էլ ներմուծվել են համաձայն Մաս 7-ում շարադրված պայմանների,
- c) արտադրանքը չպետք է պարունակի ոչ գյուղատնտեսական ծագման որ–է տարր՝ որը թվարկված չէ Հավելված 2-ի, Աղյուսակ 5-ում,
- d) մի–նույն տարրերը չեն կարող ստացվել օրգանական – ոչ օրգանական կամ անցումային ծագման ապրանքներից,
- e) արտադրանքը կամ նրա բաղադրամասերը վերամշակման ընթացքում չեն ենթարկվել միջամտությունների, ինչպիսիք են իոնացնող ռադիացիան կամ այնպիսի նյութերը, որոնք թվարկված չեն Հավելված 2-ի, Աղյուսակ 4-ում,
- f) մթերքը մշակվել կամ ներմուծվել է այնպիսի մատակարարի կողմից, որը պարբերական ստուգումների առարկա է, ինչպես շարադրված է այս ստանդարտի Մաս 6-ում, –
- g) մակնշումը պատկանում է «Գրին Կովկաս»-ի անվանը –/կամ կողային համարին կամ այլ պաշտոնապես ճանաչված ստուգող կամ սերտիֆիկացնող մարմնի, որի կողմից մատակարարի ամենավերջին վերամշակումը ենթարկվել է հավաստման:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրատարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 20 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

3.4 Կետ 3.3(b)-ԸՆԻ մեղմացման իմաստով.

- այդ կետի պահանջին չբավարարող գյուղատնտեսական ծագման որոշ բաղադրամասեր կարող են կիրառություն ունենալ՝ բոլոր բաղադրամասերի կտրվածքով առավելագույնս քաշի 5% չափով, բացառելով աղը – ջուրը վերջնական արտադրանքի մեջ, ինչպես նշված է 1.1 (b) կետում,
- երբ այս ստանդարտի Մաս 4-ում սահմանված պահանջներին համապատասխանող գյուղատնտեսական ծագման բաղադրամասեր առկա չեն կամ բավականաչափ քանակությամբ առկա չեն,
- ոչ օրգանական գյուղատնտեսական բաղադրիչները կարող են օգտագործվել միայն այն դեպքում, եթե համաձայն հավելված 2, աղյուսակ 5-ի թույլատրված են օրգանական արտադրությունում օգտագործման համար,
- բաղադրամասերի ցուցակը պետք է նշի, որ բաղադրիչն է օրգանական:

3.5 Մակնշման դրույթներ մշակելիս այնպիսի արտադրանքի համար, որը պարունակում է 95%-ից պակաս օրգանական բաղադրամասեր, արտադրողը կարող է հաշվի առնել հետ-յալ տարրերը: 3.6 կետին վերաբերող պայմանները կարող են կիրառվել միայն բաղադրիչների ցանկում նշելու համար, այն դեպքում, երբ այդ սննդամթերքը համապատասխանի հետյալ պահանջներին.

- վերամշակված օրգանական սննդամթերքի պատրաստումը պետք է տարանջատվի ժամանակի – տարածության մեջ ոչ օրգանական սննդամթերքից:
- հետ-յալ պայմանները պետք է վերաբերվեն օրգանական վերամշակված մթերքի կազմին.
  - a) արտադրանքը պետք է արտադրվի հիմնականում գյուղատնտեսական ծագման բաղադրիչներից. որոշելու համար, արդյո՞ք հիմնականում գյուղատնտեսական ծագման բաղադրիչներից պատրաստված արտադրանքին ավելացված ջուրն ու կերակրի աղը պետք չէ հաշվի առնել.
  - b) միայն հավելումները, վերամշակման հավելյալ նյութերը, համեմունքները, ջուրը, աղը, միկրոօրգանիզմների – էնզիմների պատրաստումը, միներալները, միկրոէլեմենտները, վիտամինները, ինչպես նա – ամինոթթուները – այլ սննդարար միկրոէլեմենտները սննդամթերքում հատուկ նպատակով կերերի կիրառման դեպքում կարող են օգտագործվել – միայն այնքանով, որքանով թույլատրված են համաձայն հավելված 2-ի օրգանական արտադրությունում օգտագործելու համար.
  - c) օրգանական բաղադրիչները չեն կարող ներկայացվել մի-նույն բաղադրիչի ոչ օրգանական կամ անցումային ձ-երի հետ միասին.
  - d) անցումային փուլում գտնվող մշակաբույսերից պատրաստված արտադրանքը կարող է պարունակել գյուղատնտեսական ծագման միայն մեկ բաղադրիչ:

Բաղադրամասերի ցուցակը պետք է նշի, որ բաղադրիչն է օրգանական:

Օրգանական արտադրության մեթոդի վրա հղումները կարող են առաջանալ միայն օրգանական բաղադրիչների հետ կապված – բաղադրիչների ցանկը պետք է ներառի նշում օրգանական բաղադրիչների ամբողջ տոկոսի համամասնությունը գյուղատնտեսական ծագման բաղադրիչների ընդհանուր քանակի հետ:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրատարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 21 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

Տոկոսի պայմանների - նշումների վերաբերյալ ներկայացվել է նախորդ ենթակետում բաղադրիչների ցանկում տառերի մի-նույն գույնի, չափի - ոճի, ինչպես նա- այլ նշումների մասին:

Կազմեց՝
ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 15.03.09

Ստուգեց՝
ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հաստատեց՝
ԿԽ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հրատարակվող

Հրատարակույթ
ան համար՝ 6

Էջ՝ 22 151-
ից

3.6 Օրգանական արտադրությանը վերաբերող տերմինների կիրառումը

a) Օրգանական արտադրության մեթոդին վերաբերող տերմիններ, որտեղ, մակնշման մեջ, գովազդային նյութերում կամ առ-տրային փաստաթղթերում, այդպիսի արտադրանքը, նրա բաղադրամասերը կամ կերակրանյութերը նկարագրված են այնպիսի տերմիններով, որոնք գնորդին առաջարկում են որ արտադրանքը, նրա բաղադրամասերը կամ կերակրանյութերը ստացվել են սույն Ստանդարտում նկարագրված կանոնների համաձայն:

Մասնավորապես, «օրգանական», «բիոլոգիական», «էկոլոգիական» տերմինները կախված լեզվի պահանջներից, նրանց ածանցյալները կամ նվազականները, ինչպիսիք են «բիո» - «էկո», առանձին կամ կապակցված, կարող են օգտագործվել արտադրանքի մակնշման - գովազդման համար, որոնք բավարարում են սույն Ստանդարտի պահանջները:

b) Պարագրաֆ a-ում ներկայացված տերմինները չպետք է օգտագործվեն այնպիսի արտադրանքների մակնշման, գովազդման - առ-տրային փաստաթղթերում, որոնք չեն բավարարում սույն Ստանդարտում շարադրված պահանջներին, բացառությամբ եթե դրանք չեն կիրառում գյուղատնտեսական արտադրության մթերքներում կամ կերերում կամ չունեն հստակ կապ օրգանական արտադրության հետ:

Բացի այդ, որ-է տերմիններ, ներառյալ ապրանքանիշում օգտագործվող տերմինները, կամ պրակտիկայում օգտագործվող մակնշման կամ գովազդի մեջ հավանական է թյուրիմացություն առաջացնեն սպառողի կամ օգտագործողի մոտ՝ առաջարկվով այդ արտադրանքը կամ նրա բաղադրամասերը բավարարում են սույն Ստանդարտում շարադրված պահանջներին, չպիտի օգտագործվեն:

c) Տերմինները, որոնք վերաբերվում են պարագրաֆ a-ին չեն կարող օգտագործվել այն արտադրանքների համար, որոնք պետք է մակնշվեն կամ գովազդվեն, որ պարունակում են ԳՓՕ, բաղկացած են ԳՓՕ-ից կամ արտադրվել են ԳՓՕ-ից:

d) Վերամշակված արտադրանքի դեպքում, 1-ի պարագրաֆին վերաբերվող տերմինները կարող են օգտագործվել՝

բաղադրամասերի ցուցակում - նույն եր-ացող դաշտում որպես վաճառքի նկարագրություն, այն դեպքում, երբ՝

(i) գլխավոր բաղադրամասը որսորդության կամ ձկնորսության արտադրանք է.

(ii) պարունակում է գյուղատնտեսական ծագման այլ բաղադրամասեր, որոնք բոլորը օրգանական են.

(iii) մթերքը համապատասխանում է վերամշակման արտադրության կանոններին:

Բաղադրամասերի ցուցակը պետք է նշի, որ բաղադրիչն է օրգանական:

3.7 Պարտադիր նշումներ

1. Երբ տերմինները վերաբերվում են օրգանական արտադրության կանոններին, օգտագործվում է՝

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 23 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

(a) արտադրության կամ վերամշակման վերջին գործողությունը իրականացնող մատակարարողի գոծունեությունը հսկող սերտիֆիկացման մարմնի անվանումը կամ ծածկագրի համարը նույնպես պետք է եր-ա մակնշման մեջ.

Կազմեց՝
ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 15.03.09

Ստուգեց՝
ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հաստատեց՝
ԿԽ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հրապարակվող

Հրատարակությ
ան համար՝ 6

Էջ՝ 24 151-
ից

(b) այն դեպքում երբ արտահանվում է ԵՄ շուկա փաթեթավորման վրա պետք է եր-ա նա- ԵՄ Համայնքի լոգոն՝ նախնական փաթեթավորման վրա.

(c) երբ ԵՄ արտահանման ժամանակ օգտագործվում է ԵՄ Համայնքի լոգոն, ապա պետք է նա- նշվի տվյալ մթերքի գյուղատնտեսական հումքի բաղադրիչների արտադրության վայրը, որը պետք է արտացոլվի նույն տեսանելի դաշտում, ինչ որ լոգոն - պետք է օգտագործվի համապատասխանող հետ-յալ ձ-երից մեկը՝

- «ԵՄ գյուղատնտեսություն», երբ գյուղատնտեսական հումքը արտադրվել է ԵՄ-ում,
- «ոչ ԵՄ գյուղատնտեսություն», երբ գյուղատնտեսական հումքը արտադրվել է երրորդ երկրներում,
- «ԵՄ/ոչ ԵՄ գյուղատնտեսություն», երբ գյուղատնտեսական հումքի մի մասը արտադրվել է ԵՄ Համայնքում, իսկ մյուս մասը՝ երրորդ երկրներում:

Վեր-ում բերված նշումները «ԵՄ» կամ «ոչ ԵՄ» կարող են փոխարինվել կամ լրացուցիչ ուղեկցվել երկրի անվանմամբ, այն դեպքում, երբ ամբողջ գյուղատնտեսական հումքը, որից բաղկացած է արտադրանքը մշակվել է այդ երկրում:

Վեր-ում բերված «ԵՄ» կամ «ոչ ԵՄ» նշումների համար, բաղադրամասերի փոքր քանակները ըստ կշիռի կարող են հաշվի չառնվել այն դեպքում, երբ հաշվի չառնված բոլոր բաղադրամասերի քանակը չի գերազանցում գյուղատնտեսական ծագման հումքի կշռի ամբողջ քանակի 2 %-ը:

Վեր-ում բերված «ԵՄ» կամ «ոչ ԵՄ» նշումները չպետք է եր-ան ավելի աչքի ընկնող տառերի գույնով, չափով - ոճով, քան արտադրանքի վաճառքի նկարագրությունը:

2. Կետ 1-ին վերաբերող նշումները պետք է նշվեն տեսանելի տեղում, այնպես, որ հեշտ տեսանելի, ընթեռնելի - անջնջելի լինեն:

3.8 Օրգանական արտադրության լոգոները

1. ԵՄ շուկաներ արտահանելու դեպքում, օրգանական արտադրության ԵՄ Համայնքի լոգոն կարող է օգտագործվել սույն ստանդարտում շարադրված պահանջներին համապատասխանող արտադրանքի մակնշման, ներկայացման - գովազդման մեջ:

Այդ լոգոն չի կարող օգտագործվել անցումային փուլում գտնվող արտադրանքների կամ մթերքների համար:

2. Գրին Կովկաս կամ ազգային լոգո/-ներ կարող են օգտագործվել սույն ստանդարտում շարադրված պահանջներին համապատասխանող արտադրանքի մակնշման, ներկայացման - գովազդման մեջ:

3. ԵՄ - լոգոյի օգտագործումը պետք է լինի հնարավոր կամավոր հիմունքներով երրորդ երկրներից ցանկացած արտադրանքի ԵՄ ներկրման համար:

4. ԵՄ արտահանելու համար ԵՄ ՎՆ լոգոն չպետք է օգտագործվի անցումային փուլում գտնվող արտադրանքների կամ վերամշակված սննդային կերերի մակնշման մեջ, որոնց գյուղատնտեսական ծագման բաղադրիչների 95 %-ից պակասն է օրգանական:

5. ԵՄ - լոգոն թույլ է տալիս օգտագործել ազգային կամ մասնավոր լոգոները:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 25 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

6. երբ ԵՄ արտահանելու համար օգտագործվում է ԵՄ ՎՆ լոգոն, ապա սպառողի համար պետք է նշվի գյուղատնտեսական հումքի արտադրության վայրի մասին տեղեկատվությունը:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակության համար՝ 6	Էջ՝ 26 151-ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-------------------------	---------------

ԴԵՊԻ ՕՐԳԱՆԱԿԱՆ ԱՆՑՈՒՄԱՅԻՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԻ ՄԱԿՆՇՈՒՄԸ

3.9 Օրգանական արտադրության մեթոդի անցումային փուլի մշակաբույսեր արտադրող տնտեսությունների արտադրանքը (անցումային փուլ) կարող է մակնշվել միայն որպես «օրգանականի անցնող»՝ միայն օրգանական եղանակով 12 ամիս արտադրելուց հետո, եթե.

- կետեր 3.2 – 3.3-ում նշված բոլոր պահանջները լիովին բավարարված են,
- անցումային փուլին վերաբերվող հղումները արտադրանքի գնորդին թյուրիմացության մեջ չեն գցում այդ արտադրանքի տարբերության իմաստով այն արտադրանքից, որը ստացվել է ամբողջությամբ անցումային փուլը ավարտած տնտեսություններից կամ արտադրական միավորներից,
- այսպիսի հղումը ունի հետ-յալ իմաստը «արտադրանքը օրգանական տնտեսության անցումային փուլում է», կամ «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ի կողմից ընդունված սմանատիպ բառեր կամ բառակապակցություններ, որոնք տառերի գույնով, ոճով – չափով առավել աչքի զարնող չեն, քան ապրանքի վաճառքային նկարագրությունը,
- մեկ բաղադրիչից բաղկացած մթերքները պիտակի դիմային մասում կարող են մակնշվել որպես «անցումային օրգանական»,
- մակնշումը հղում է կատարում «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ի կամ պաշտոնապես հաստատված սերտիֆիկացնող մարմնի անվանը –/կամ կողային համարին, որի հետ կապված է մատակարարի վերջին գործունեության հավաստումը:

Անասնապահական մթերքները ՉԵՆ կարող մակնշվել որպես «անցումային օրգանական»: Անասնապահական մթերքները կարող են մակնշվել որպես օրգանական միայն անցումային փուլի ավարտից հետո:

3.10 Կերի համար հատուկ մակնշման պահանջներ

Այս դրույթը չի վերաբերվում ընտանի կենդանիների – մորթատու կենդանիների կամ ջրային կենդանիների կերերին:

Օրգանական հղումները կարող են նշվել ապրանքանիշերի – վաճառքի նկարագրության մեջ միայն, երբ արտադրանքի չոր նյութի 95 %-ը բաղկացած է օրգանական արտադրության մեթոդով արտադրված կերակրանյութերից:

3.11 Նշումներ վերամշակված կերի վրա

1. Օրգանականի վերաբերող տերմինները կարող են օգտագործվել վերամշակված կերի վրա, եթե՝

- վերամշակված կերը համապատասխանում է օրգանական արտադրության պահանջներին.
- վերամշակված կերը համապատասխանում է սույն ստանդարտի պայմաններին.
- արտադրանքի չոր նյութերի առնվազն 95 %-ը օրգանական է:

2. Համաձայն կետ 1-ի (a) – (b) կետերում ներկայացված պահանջների ստոր-բերված հայտարարությունը թույլատրվում է այն դեպքերում, երբ արտադրանքը պարունակում է օրգանական արտադրության մեթոդով արտադրված կերակրանյութերի – / կամ կերակրանյութեր դեպի օրգանական անցումային փուլում գտնվող տնտեսություններից – / կամ ոչ օրգանական նյութերի

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝ 15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԻ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 27 151- ից
------------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

փոփոխական քանակություններ.

Կազմեց՝
ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 15.03.09

Ստուգեց՝
ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հաստատեց՝
ԿԽ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հրատարակվող

Հրատարակությ
ան համար՝ 6

Էջ՝ 28 151-
ից

«Կարելի է օգտագործվել օրգանական արտադրությունում համաձայն Գրին Կովկաս ստանդարտի:»

3.12 Վերամշակված կերերիի վրա նշումները պետք է՝

1. ուղեկցվեն չոր նյութերի քաշի նշմամբ – լինեն նույն տեսողության դաշտում – պարունակեն.

(i) օրգանական արտադրությունից եկած կերակրանյութերի տոկոսը.

(ii) անցումային փուլում գտնվող արտադրությունից եկած կերակրանյութերի տոկոսը.

(iii) (i) – (ii) կետերով չկարգավորվող կերակրանյութերի տոկոսը.

(iv) գյուղատնտեսական ծագման անասնակերի ամբողջ տոկոսը.

2. ուղեկցվեն օրգանական արտադրության մեթոդից եկած կերակրանյութերի անվանացանկով.

3. ուղեկցվեն անցումային փուլի արտադրությունից եկած կերակրանյութերի անվանացանկով.

4. (13.06.14) Վերը նշված հոդված 3.11-ում, – այս 3.12 հոդվածի կետեր 1 – 2-ում նշումները կարող են նա– ուղեկցվել հղումներով՝ տվյալ ստանդարտի պահանջների համաձայն կերեր օգտագործելու վերաբերյալ, ինչպես սահմանված է այս ստանդարտի Հավելված 1, «Բ. Անասնապահություն – անասնապահական արտադրանք», հոդված 27-ով «Անցումային փուլի կեր» – հոդված 28-ով՝ « Ոչ օրգանական բուսական – կենդանական ծագման արտադրանք – նյութեր »:

ՄԵԾԱԾԱԽ ԱՌԵՎՏՐԻ ԿՈՆՏԵՅՆԵՐԻ/ՏԱՐԱՅԻ ՄԱԿՆՇՈՒՄԸ

3.13 Կետ 1.1-ում շարադրված արտադրանքի մեծածախ առ–տրի կոնտեյների/տարայի մակնշումը պետք է համապատասխանի Հավելված 3, կետ 11-ում նշված պահանջներին:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԻ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 29 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

4. ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

4.1 Օրգանական արտադրության մեթոդները պահանջում են, որ կետ 1.1 (a)-ում նշված արտադրանքի արտադարության համար.

- a) առնվազն պետք է բավարարվեն Չավելված 1-ում սահմանված արտադրության պահանջները,
 b) այն դեպքերում, երբ վերը նշված (a) կետի կատարումը աարդյունավետ չէ, ապա Չավելված 2-ի 1-ին - 2-րդ Աղյուսակներում թվարկված նյութերը, որոնք համապատասխանում են Մաս 5.1-ում սահմանված չափանիշներին, կարող են օգտագործվել որպես բույսերի պաշտպանության, հողի պարարտացման, բարելավման միջոցներ, եթե վերոնշյալները տվյալ պետության գյուղատնտեսությունում ընդհանուր առմամբ արգելված չեն - համապատասխանում են ազգային պահանջներին:

4.2 Օրգանական վերամշակման մեթոդները պահանջում են, որ կետ 1.1 (b)-ում նշված արտադրանքի պատրաստման համար.

- a) առնվազն պետք է բավարարվեն Չավելված 1-ում սահմանված վերամշակման պահանջները,
 b) Չավելված 2-ի 3-րդ - 4-րդ Աղյուսակներում թվարկված նյութերը, որոնք համապատասխանում են Մաս 5.1-ում սահմանված չափանիշներին, կարող են օգտագործվել որպես ոչ օրգանական ծագման բաղադրամասեր կամ վերամշակման միջոցներ, եթե վերջիններիս օգտագործումը չի հակասում սննդարտադրության ազգային պահանջներին - համապատասխանում է «որակյալ արտադրության սկզբունքներին»:

4.3 Օրգանական արտադրանքը պետք է պահեստավորվի - տեղափոխվի համաձայն Չավելված 1-ի պահանջների:

4.4 Կետեր 4.1 (a) - 4.2 (a) -ի պահանջները մեղմելու նպատակով «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ը կարող է, անհրաժեշտության դեպքում, Չավելված 1-ում նշված անասնապահական արտադրանքի պահանջների վերաբերյալ ներկայացնել ավելի մանրամասն կանոններ, ինչպես նա- մեղմացնել ներդրման ժամկետները՝ նպատակ ունենալով թույլ տալու օրգանական տնտեսության գործունեության հետագա զարգացումը:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Չաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Չրապարակվող	Չրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 30 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

5. ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2-ում ՆՅՈՒԹԵՐ ԸՆԴԳՐԿԵԼՈՒ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

Սույն ստանդարտի հավելված 2-ում բոլոր փոփոխությունները կատարվում են Եվրոպական Միության (EEC) No 834/2007 – 889/2008 կանոնակարգերին համապատասխան:

5.1 Առնվազն հետ-յալ չափանիշները պետք է օգտագործվեն Մաս 4-ում տեղ գտած թույլատրված նյութերի ցանկը լրացնելու նպատակով: Օրգանական արտադրանքի մեջ այս նոր նյութերի գնահատման չափանիշները օգտագործելիս, «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ը պետք է հաշվի առնի բոլոր գործածվող սահմանված – կանոնակարգվող ազգային – միջազգային դրույթները:

Ցանկացած նոր նյութ պետք է համապատասխանի հետ-յալ ընդհանուր չափանիշներին՝

- դրանք համատեղելի են օրգանական արտադրանքի սկզբունքների հետ (տես «Շուկա մուտք գործելու խնդիրներ» գլուխ 9-10),
- նյութի օգտագործումը անհրաժեշտ/կար-որ է դրա մտադրված օգտագործման համար,
- նյութի օգտագործումը չի անդրադառնում կամ բացասական ազդեցություն չի ունենում շրջակա միջավայրի վրա,
- այն ունի ամենաչնչին բացասական ազդեցությունը մարդկանց – կենդանիների առողջության – կենսակերպի վրա, –
- բավարար քանակի –/կամ որակի հաստատված փոխարինողներ չկան:

Վերոնշյալ չափանիշները նպատակահարմար է դիտել որպես մի ամբողջություն՝ ապահովելու օրգանական արտադրության միասնականությունը: Բացի այդ գնահատման ընթացքում պետք է կիրառվեն նա– հետ-յալ չափանիշները՝

- եթե դրանք օգտագործվում են հողի պարարտացման, հողի բարելավման նպատակներով, ապա
  - դրանք կար-որ են հողի պարարտացման, բերրիության պահպանման կամ մշակաբույսերի սնուցման հատուկ պահանջները բավարարելու, կամ հողահարստացման ու շրջանառության նպատակով, որը չի կարող բավարարվել Հավելված 1-ում նշված գործողություններով, կամ Հավելված 2-ի Աղյուսակ 2-ում թվարկված այլ նյութերի միջոցով, –
  - տարրերը պետք է լինեն բուսական, կենդանական, մանրէական կամ հանքային ծագման – կարող են ենթարկվել հետ-յալ մշակումներին՝ ֆիզիկական (այդ թվում մեխանիկական, ջերմային), էնզիմատիկ, մանրէաբանական, –
  - դրանց օգտագործումը վնասակար ազդեցություն չունի հողային օրգանիզմների, ինչպես նա– հողի ֆիզիկական ցուցանիշների վրա,
- եթե դրանք օգտագործվում են բույսերի հիվանդությունների, վնասատուների կամ մոլախոտերի հսկման նպատակով, ապա
  - դրանք պետք է լինեն կար-որ վնասակար օրգանիզմները կամ կոնկրետ վարակը հսկելու համար, որի դեպքում այլ բիոլոգիական, ֆիզիկական կամ բույսերի բազմացման այլընտրանքային միջոցները –/կամ արդյունավետ գործնական միջոցառումները անօգուտ են, –

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 31 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

- Նյութերը պետք է լինեն բուսական, կենդանական, մանրէաբանական կամ հանքային ծագման – կարող են ենթարկվել հետ-յալ մշակումներին՝ ֆիզիկական (այդ թվում մեխանիկական, ջերմային), էնզիմատիկ, մանրէաբանական (այդ թվում կոմպոստացում),
  - այնուամենայնիվ, եթե դրանք բացառիկ դեպքերում թակարդների մեջ օգտագործվող ապրանքներ են, ինչպես օրինակ քիմիական սինթեզված ֆերոմոններ, դրանք կարող են դիտվել որպես ցուցակը համալրելու լրացուցիչ նյութեր՝ իրենց բնական վիճակով բավարար քանակությամբ առկա չլինելու դեպքում, ելնելով նրանից, որ դրանց օգտագործման պայմանները ուղղակի կամ անուղղակի կերպով չեն պայմանավորում սննդային արտադրանքում դրանց մնացորդների առկայությունը,
- c) եթե դրանք օգտագործվում են որպես հավելումներ կամ մշակման միջոցներ սննդի արդյունաբերության կամ պահածոյացման մեջ, ապա
- այս նյութերը հայտնաբերվում են բնության մեջ – կարող են ենթարկվել մեխանիկական/ֆիզիկական մշակման (օրինակ՝ եքստրակտում, լստեցում), բիոլոգիական/էնզիմատիկ մշակումներ – մանրէաբանական մշակումների (օրինակ՝ ֆերմենտացում),
  - կամ, եթե վերոնշյալ նյութերը ստացված այդպիսի մեթոդներով – տեխնոլոգիաներով բավարար քանակությամբ առկա չեն, ապա նրանք, որոնք ենթարկվել են քիմիական սինթեզման, բացառիկ դեպքերում կարող են ներառվել ցանկի մեջ,
  - դրանք կար-որ են նման արտադրանքի պատրաստելու համար, քանզի գոյություն չունի որ-է այլ գործող տեխնոլոգիա,
  - սպառողը թյուրիմացության մեջ չի ընկնի սննդի բնույթի, նյութի – որակի հետ կապված:

Ցանկը լրացնելու միտմամբ նյութերի գնահատման գործընթացում «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» առ-տրային նշանի ներքո գործող կազմակերպությունները պետք է ունենան մասնակցության – խորհրդակցելու հնարավորություն:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 32 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

6. ՀՄԿՄԱՆ ԵՎ ՍԵՐՏԻՖԻԿԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐ

6.1 Հսկման – սերտիֆիկացման համակարգերը օգտագործվում են օրգանական ճանապարհով արտադրվող մթերքի մակնշման – հավակնությունները հավաստելու նպատակով:

6.2 «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ի ստուգայցերի – սերտիֆիկացման համակարգերը իրենց մեջ ներառում են Հավելված 3-ում նշված միջոցառումների – այլ կանխազգուշացումների կիրառումը:

6.3 Զանի որ ինչպես ստուգումների անցկացման, այնպես էլ սերտիֆիկացման ֆունկցիաները իրականացնում է «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» առ-տրային նշանի ներքո , ապա այդ նպատակով հստակ տարանջատում է դրված ստուգման – սերտիֆիկացման գործողությունների միջ-:

6.4 «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» առ-տրային նշանի ներքո գործող սերտիֆիկացնող մանրմիները կիրառում են հետ-յալ պարտադիր չափանիշները՝

- համընդհանուր ստուգայցերի/ սերտիֆիկացման ստանդարտ ընթացակարգերի կիրառում, ներառյալ ստուգայցերի միջոցառումների մանրակրկիտ նկարագրություն, կանխազգուշացումներ, որոնք կիրառվում են սերտիֆիկացնող մարմնի/-երի մատակարարի նկատմամբ,
- պատիժների (սանկցիաների) կիրառում հայտնաբերված խախտումների -/կամ անհամապատասխանությունների նկատմամբ,
- որակավորված անձնակազմ, վարչական – տեխնիկական միջոցներ, ստուգումների փորձ – հուսալիության առկայություն,
- ստուգման ենթարկվող մատակարարի նկատմամբ մարմնի անաչառ/օբյեկտիվ մոտեցում,
- գաղտնիության սկզբունքների պահպանում:

6.5 Սերտիֆիկացնող մարմինը վարում է հսկման տակ գտնվող մատակարարողների անունների – հասցեների թարմացվող ցուցակ: Շահագրգիռ կողմերին տրամադրվում է այդ ցուցակը:

6.6 Մանրածախ մատակարարողները, ովքեր վաճառում են արտադրանքը անմիջապես վերջնական սպառողին ազատված են վերահսկման պահանջներից: Այնուամենայնիվ, խաբեությունից խուսափելու նպատակով անհրաժեշտ է ազատվածների թվից բացառել այն մանրածախ մատակարարողներին, որոնք արտադրում, պատրաստում կամ պահեստավորում են վաճառքի կետի հետ կապված արտադրանքից բացի նա- այլ արտադրանք, կամ որոնք ներկրում են օրգանական արտադրանք կամ որոնք վերը նշված գործունեությունը ենթակապալի պայմանագրով փոխանցում են երրորդ կողմին:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 33 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

6.7 Հսկման նվազագույն պահանջները

Մարտակարարորդը պետք է ներկայացնի – շարունակաբար վարի օրգանական արտադրության կանոններին համապատասխանող իր գործունեության նկարագրությունը – միջոցառումները, որպես մատակարարողի որակի համակարգի ներդրման հիմք:

Նկարագրությունը պետք է հաստատված լինի սերտիֆիկացնող մարմնի կողմից, որը ներկայացնում է հնարավոր թերությունները – օրգանական արտադրության կանոններին անհամապատասխանությունները բացահայտող հաշվետվությունը: Մատակարարողը պետք է ստորագրի այս հաշվետվությունը – իրականացնի համապատասխան շտկման միջոցառումները:

6.8 Չհայտարարված ոչ պլանային ստուգայցեր

Պետք է իրականացվեն հիմնականում չհայտարարված՝ հիմնվելով օրգանական արտադրության կանոններին անհամապատասխանությունների ռիսկի ընդհանուր գնահատականի վրա, հաշվի առնելով առնվազն նախորդ ստուգումների արդյունքները, սերտիֆիկացվող արտադրանքի քանակները – օրգանական արտադրանքը փոխարինելու ռիսկը:

6.9 Հաշվապահական փաստաթղթերը

1. Արտադրանքի ծավալների հետ կապված – ֆինանսական գրանցումները պետք է պահպանվեն արտադրական միավորում կամ դրան վերաբերվող այլ հատվածներում – պետք է հնարավորություն տան մատակարարողին դրանց նույնականացնելու, իսկ սերտիֆիկացնող մարմնին հավաստելու՝

(a) արտադրանքի մատակարարողին –, երբ այլ է, վաճառողին կամ արտահանողին.

(b) արտադրական միավոր առաքված օրգանական արտադրանքի բնույթը – քանակը –, երբ վերաբերվում է, բոլոր գնված կետերը – յուրաքանչյուր կետի կիրառումը –, երբ վերաբերվում է, կերերի բաղադրությունը.

(c) պահեստային տարածքներում պահվող օրգանական արտադրանքի բնույթը – քանակները.

(d) բոլոր արտադրանքների բնույթը, քանակները, ինչպես նա– մինչ վերջնական սպառողի հասցեները բեռի ստացողներին կամ գնորդներին, այն արտադրանքի համար , որ դուրս է եկել արտադրական միավորից կամ առաջին բեռ ստացողի տարածքից կամ պահեստից.

(e) այն մատակարարողի դեպքում որը չի պահեստավորում կամ ֆիզիկապես միջամտություն կատարում օրգանական արտադրանքի հետ՝ գնված – վաճառված օրգանական արտադրանքի բնույթը – քանակները, ինչպես նա– առաքիչները կամ վաճառողները, արտահանողները – գնորդները, ինչպես նա– ապրանք ստացողները:

2. Օրգանական արտադրանքի ընդունման հաշվապահական փաստաթղթերը

նույնպես ներառվելու են ստուգման արդյունքներում, ինչպես նա– սերտիֆիկացնող մարմնի կողմից պատշաճ հսկման նպատակով պահանջվող այլ տեղեկատվություն:

Հաշվապահությունը պետք է արտացոլի հավասարակշռությունը մուտքերի – ելքերի միջ–:

3. Երբ մատակարարողը նույն տարածքում վարում է մի քանի արտադրական միավորներ, ապա ոչ օրգանական արտադրանքի արտադրական միավորը,

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 34 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

ինչպես նա- վերջինիս օժանդակ կյուբերի պահեստները, պետք է նույնպես հանդիսանան հսկման նվազագույն պահանջների առարկա:

Կազմեց՝
ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 15.03.09

Ստուգեց՝
ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հաստատեց՝
ԿԽ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հրապարակվող

Հրատարակույթ
ան համար՝ 6

Էջ՝ 35 151-
ից

6.10 Հաղորդակցություն

Յուրաքանչյուր տարի, մինչև մարտի 15-ը, մատակարարողը պետք է տեղեկացնի հսկող մարմնին իր արտադրության մշակաբույսերի – այլ արտադրանքի ժամկետացանկի վերաբերյալ (Տարեկան Օրգանական Կառավարման Պլան), ներկայացնելով բաժանված մասերով:

Սերտիֆիկացնող մարմինը կարող է թույլ տալ որոշ ճկունություն՝ կախված արտադրական համակարգի իրականությունից:

7. ԱՐՏԱՀԱՆՈՒՄ / ՆԵՐՄՈՒԾՈՒՄ

Հաշվի առնելով Առ-տրի Համաշխարհային Կազմակերպության ԱՀԿ անդամակցության փաստը, ինչպես նա – ԵՄ հետ քննարկվող արտահանման – ներկրման համագործակցության ծրագրերը, սույն ստանդարտում առ-տրին ներկայացվող պահանջները խստորեն հիմնված են առկա միջազգային կանոնների վրա, հատկապես ԱՀԿ – ԵՄ կանոնների. ներառյալ առ-տուրը, մաքսային պահանջները, գյուղատնտեսությունը, բնապահպանությունը, ֆիտոսանիտարիան, կարանտինը, անասնաբուծությունը – կենդանիների առողջությունը, օրգանական գյուղատնտեսությունը – արտադրությունը:

Այդ տեսակետից «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» ստանդարտը առ-տրի հետ կապված ներկայացնում է EEC 834/2007, 889/2008, 1235/2008 – Կողեկս Ալիմենտարիոսում սահմանված հետ-յալ հանձնարարականները – նորմերը: Այս դեպքում կիրառելի են երրորդ երկրների համար համարժեք/Էկվիվալենտության կանոնները – վերը նշված ԵՄ փաստաթղթերում ճանաչված երրորդ երկրների սերտիֆիկացնող մարմիններին ներկայացվող պահանջները:

7.1 Մատակարարներից պահանջվում է տեղական շուկայում, արտահանվող – ներմուծվող արտադրանքները իրացնել համաձայն 1.1 կետում նշված պահանջների, միայն երբ սերտիֆիկատը շնորհված է ստուգայցերի հիման վրա, որոնք փաստում են, որ սերտիֆիկատում նշված խմբաքանակը ստացվել է առնվազն այս ստանդարտի բոլոր մասերում – Հավելվածներում սահմանված արտադրության, վերամշակման, իրացման կանոնների համաձայն վարվող համակարգերում:

7.2 7.1 կետում նշված սերտիֆիկատը պետք է ուղեկցի արտադրանքը բնօրինակի տեսքով մինչև բեռը առաջին ստացողը: Դրանից հետո օրգանական սերտիֆիկացնող մարմինը պահանջում է արտահանողներից/ներմուծողներից պահպանել տրանսակիցիոն/ սահմանազատող սերտիֆիկատները – արտահանման/ներմուծման հետ կապված այլ կար-որ փաստաթղթերը ոչ պակաս քան երկու տարվա ընթացքում ստուգման/աուդիտների նպատակով:

7.3 Եթե օրգանական արտադրանքի արտահանումը/ներմուծումը չեն համապատասխանում այս ստանդարտի պահանջներին, ելնելով այս ստանդարտին չհամապատասխանող կարանտինային նպատակներով իրականացվող պետական պարտադիր միջոցառումներից, ապա այն կորցնում է իր օրգանական կարգավիճակը:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 36 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

8. ԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒՄ

8.1 Երբ հայտնաբերվում է սույն ստանդարտի անհամապատասխանություն, սերտիֆիկացնող մարմինը ձեռնարկում է միջոցներ, որոնք երաշխավորում են, որ այդ անհամապատասխանությամբ վտանգված ողջ խմբաքանակի կամ արտադրական ընթացքի / փուլի վերաբերյալ օրգանական արտադրության մեթոդի վրա հղումներ մակնշման կամ գովազդի միջոցով չեն կատարվի, այն դեպքերում երբ համադրելի են խախտվող պահանջը – սխալ գործողության բնույթը – պայմանները:

Լուրջ կամ երկարատև ազդեցությամբ խախտումների հայտնաբերման դեպքում, սերտիֆիկացնող մարմինը արգելում է մատակարարողին վաճառվող արտադրանքի վրա օրգանական արտադրության մեթոդի վրա հղումը մակնշման – գովազդման մեջ որոշակի ժամանակահատվածի համար:

Հաղորդակցման մակարդակը կախված է հայտնաբերված անհամապատասխանության – խախտման բնույթից/խստությունից – աստիճանից:

8.2 Խախտումների – անհամապատասխանությունների կասկածի դեպքում կիրառվող միջոցառումները.

1. Երբ մատակարարողը համարում կամ կասկածում է, որ արտադրանքը, որը նա արտադրել է, պատրաստվել է, արտահանել կամ ներկրել է կամ, որ նա ստացել է այլ մատակարարողից, չի համապատասխանում օրգանական արտադրության կանոններին, նա պետք է ձեռնարկի միջոցառումներ կամ հեռացնելով այդ արտադրանքից որ–է հղումներ օրգանական արտադրության մեթոդի վրա կամ առանձնացնելով – նույնականացնելով այդ արտադրանքը: Նա կարող է այդ արտադրանքը վերամշակել կամ փաթեթավորել կամ շուկա դուրս բերել միայն այդ կասկածը վերացնելուց հետո, բացառությամբ եթե այն շուկա է հանվել առանց օրգանական արտադրության մեթոդի վրա հղումների:

Նման կասկածի դեպքում մատակարարողը պետք է անմիջապես տեղեկացնի սերտիֆիկացնող մարմնին: Սերտիֆիկացնող մարմինը կարող է պահանջել, որ արտադրանքը չհանվի շուկա օրգանական արտադրության մեթոդի վրա հղումով, մինչ– որ մատակարարողից կամ այլ աղբյուրներից ստացվի տեղեկատվություն, որը կբավարարի սերտիֆիկացնող մարմնին, վերացնելով կասկածը:

2. Երբ սերտիֆիկացնող մարմինը ունի հիմնավոր կասկած, որ մատակարարողը մտադրվել է շուկա հանել արտադրանք, որը չի համապատասխանում օրգանական արտադրության կանոններին, սակայն կրում է մակնշումներ օրգանական մեթոդի վերաբերյալ, ապա սերտիֆիկացնող մարմինը կարող է պահանջել ժամանակավոր շուկա չհանել այդ արտադրանքը օրգանական մեթոդի վրա հղումներով, սահմանելով ժամանակաշրջանի տ–ողությունը: Մինչ այդպիսի որոշում կայացնելը, սերտիֆիկացնող մարմինը պետք է թույլ տա մատակարարողին տրամադրելու մեկնաբանություններ: Եթե սերտիֆիկացնող մարմինը համոզված է, որ արտադրանքը չի համապատասխանում օրգանական արտադրության պահանջներին, ապա այդ որոշումը պետք է նա– ուղեկցվի օրգանական մեթոդի վրա բոլոր հղումները մակնշումներից հեռացնելու պարտադրող պահանջով:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 37 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

Այնուամենայնիվ, եթե կասկածը չի հաստատվում սահմանված ժամանակաշրջանում, ապա տվյալ կետի առաջին մասում նշված որոշումը պետք է չեղյալ համարվի ոչ ուշ քան այդ ժամանակաշրջանի ժամկետի լրանալը: Մատակարարողը պետք է ամբողջապես – լիարժեք համագործակցի սերտիֆիկացնող մարմնի հետ այդ կասկածի լուծման հարցում:

3. Խարդախ/կեղծ նշումները օրգանական արտադրության մեթոդի վերաբերյալ կանխելու նպատակով պետք է կիրառվեն համապատասխան միջոցառումներ – սանկցիաներ:

8.3 Տեղեկատվության փոխանակում

Երբ մատակարարողը – իր ենթակապալառուները հսկվում են տարբեր սերտիֆիկացնող մարմինների կողմից, ապա մատակարարողի – իր ենթակապալառուի միջ- պետք է ստորագրվի պայմանագիր այն մասին, որ տարբեր սերտիֆիկացնող մարմինները կարող են փոխանակել իրենց հսկողության ներքո գտնվող գործունեության մասին տեղեկատվությունը, ինչպես նա- այն մասին թե ինչ ճանապարհով է իրականացվելու այդ փոխանակումը:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրատարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 38 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

9. ԱՆՑՈՒՄԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԻ ԵՎ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՄԹԵՐՔՆԵՐԸ

9.1 2010 թ-ի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող անցումային շրջանի ընթացքում խոշոռ անասուններին կարելի է կապված պահել այն շինություններում, որոնք առկա էին մինչև 2000 թ-ի օգոստոսի 24-ը, այն պայմանով, որ անասունների բարեկեցության պահանջներին համահունչ մշտապես կտրամադրվի վարժանքի հնարավորություն – իսկաճ, ինչպես նաև – շինության հատակի համապատասխան հարմարավետ ծածկույթի առկայություն, սակայն միայն այն պայմանում, եթե դրա համար ստացվել է սերտիֆիկացնող մարմնի թույլտվությունը: Այդ միջոցը կարող է շարունակվել թույլատրվել սերտիֆիկացնող մարմնի կողմից, եթե այդ մասին առանձին մատարարողը թույլտվություն է հայցում սերտիֆիկացնող մարմնից: Սակայն այդ թույլտրման ժամանակաշրջանը սահմանափակված է – ավարտվում է 2013 թ-ի դեկտեմբերի 31-ին – նախատեսում է հսկողական այցերը տարին առնվազն երկու անգամ իրականացնելու լրացուցիչ պայման:

9.2 2010 թ-ի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող անցումային շրջանի համար, անասնապահական շինությունների պահվածքի – կենդանիների/հոտի խտության պայմանների վերաբերյալ կարող են տրամադրվել բացառություններ, որոնց հիմքում ընկած են մեղմացնող միջոցառումները, որոնք նշված են ԵՄ կանոնակարգ (EEC) No 2092/91-ի, Հավելված I -ի, մաս B-ի, կետ 8.5.1 -ում: Այն մատակարարողները, որոնք օգտվում են այս երկարաձգումից պետք է իրենց սերտիֆիկացնող մարմնին ներկայացնեն պլան, որը պարունակում է այն միջոցառումների նկարագիրը, որոնց միջոցով երաշխավորվում է անցումային շրջանի ավարտից հետո օրգանական արտադրության կանոններին համապատասխանությունը: Այս միջոցառումը կարող է թույլատրվել շարունակաբար անհատական թույլտվության հայցման դեպքում մատակարարողի կողմից սահմանափակ ժամանակաշրջանի համար, որը ավարտվում է մինչև 2010 թ-ի դեկտեմբերի 31-ը, լրացուցիչ պայմանի դեպքում, որ սերտիֆիկացնող մարմինը պետք է իրականացնի մատակարարողի միավորի հսկողական այցերը տարին առնվազն երկու անգամ:

9.3 2010 թ-ի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող անցումային շրջանի համար, մսատու ոչխարների – խոզերի բուծման վերջնական փուլը կարող է իրականացվել շինության ներսում (համաձայն EEC No 2092/91 կանոնակարգի 8.3.4 կետի), այն պայմանով, որ առնվազն տարին երկու անգամ իրականացվեն վերահսկող ստուգայցերը:

9.4 Խոճկորների ամորձատությունը անցումային շրջանի ընթացքում մինչև 2011 թվականի դեկտեմբերի 31-ը կարող է կատարվել առանց անզգայացման –/կամ ցավազրկման օգտագործման:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝ 15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 39 151- ից
------------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

10. ՄՏԱՆԴԱՐՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿԱԿԱՆ ՎԵՐԱՆԱՅՈՒՄԸ

Այս ստանդարտը տարին առնվազն մեկ անգամ վերանայվելու է: Միջազգային օրգանական օրենսդրության մեջ – այնպիսի ստանդարտներում կատարված փոփոխությունները, ինչպես օրինակ EEC 834/2007, 889/2008 – 1235/208 կանոնակարգերը, USDA NOP, Կոդեքս Ալիմենտարիուսը – այլև, պարտադիր կերպով պետք է հաշվի առնվեն – արտացոլվեն սույն ստանդարտում: Եթե փոփոխությունները զգալիորեն ազդում են օրգանական արտադրության – սերտիֆիկացման գործընթացների վրա, ապա այս ստանդարտում պետք է անհապաղ արտահերթ փոփոխություններ կատարվեն: Այս մոտեցումը ապահովում է «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ի որակի համակարգի շարունակական բնույթը:

Օրգանական սերտիֆիկացնող մարմինները «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» ապրանքանիշի տակ տեղեկացնում են իրենց մատակարարողների ստանդարտում կատարված փոփոխությունների մասին: Ստանդարտի վերջին հրատարակությունը հրապարակված է սերտիֆիկացնող մարմնի/-ների ինտերնետային կայքում:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1

ՕՐԳԱՆԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԿՋԲՈՒՆՔՆԵՐԸ

A. ԲՈՒՅՄԵՐ ԵՎ ԲՈՒՄԱԲՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

1. Սույն հավելվածում նշված սկզբունքները պետք է կիրառվեն հողատարածքների, ֆերմերային տնտեսությունների կամ արտադրական միավորների համար անցումային շրջանի ընթացքում ցանք կատարելուց առնվազն երկու տարի առաջ, իսկ բազմամյա մշակաբույսերի դեպքում, բացառությամբ արոտավայրերը՝ 1.1 (a) կետում նշված բերքի առաջին բերքահավաքից առնվազն երեք (3) տարի առաջ:

2. Ստոր- բերված պայմանները վերաբերվում են օրգանական արտադրություն սկսող ֆերմերային տնտեսություններին.

(a) անցումային շրջանի ամենավաղ սկիզբը կարող է համարվել այն պահը, երբ մատակարարողը տեղեկացրել է/ դիմել է սերտիֆիկացնող մարմնին իր գործունեության մասին.

(b) անցումային շրջանի ընթացքում պետք է կիրառվեն սույն ստանդատով սահմանած բոլոր կանոնները.

(c) այն տնտեսություններում, կամ միավորներում, որոնք գտնվում են մասամբ անցումային, մասամբ օրգանական արտադրության մեջ, անհրաժեշտ է, որպեսզի արտադրողը տարանջատված պահպանի օրգանական – անցումային շրջանի արտադրանքը, կենդանիներին, կամ կենդանիների դեպքում հեշտությամբ տարանջատվելի ձևով, ինչպես նա – վարի այդ տարանջատման մասին համոզիչ վկայող հաշվառումներ – գրանցումներ:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԻ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 40 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

Որոշ դեպքերում (ինչպես օրինակ երկուսից ավել տարիներ հողը չօգտագործելու դեպքում) «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» սերտիֆիկացնող մարմինները կարող են որոշել երկարացնել կամ կրճատել այդ շրջանը, ելնելով հողատարածքի նախկին օգտագործման վիճակից, բայց այդ շրջանը պետք է լինի 12 ամիս կամ ավել:

3. Սերտիֆիկացնող մարմինը կարող է ռետրոակտիվ/հետադարձ ձևով որոշել հաշվի առնել նախկին ժամանակաշրջանի ցանկացած հատված որպես անցումային շրջանի բաղկացուցիչ մաս, որի ընթացքում.

(a) կան համոզիչ վկայություններ, որ տվյալ հողակտորի վրա նախկինում չեն կիրառվել այնպիսի միջոցառումներ, որոնց ընթացքում օգտագործվել են օրգանական արտադրությունում չթույլատրված նյութեր/ մթերք, կամ

(b) հողակտորները եղել են բնական կամ գյուղատնտեսական տարածքների դեպքում դրանք չեն մշակվել օրգանական արտադրությունում չթույլատրված նյութերով/ արտադրանքով:

(b) կետին վերաբերվող ժամանակաշրջանը կապված առաջին ենթակետի հետ կարող է հաշվի առնել հետին թվով/ռետրոակտիվ միայն այն դեպքում, եթե սերտիֆիկացնող մարմին ներկայացվել են բավականաչափ ապացույցներ, որոնք թույլ կտան վերջինիս համոզվել – եզրակացնել, որ հիրավի սահմանված պայմանները պահպանվել – կիրառվել են ամնվազն երեք տարիների ընթացքում:

4. Որոշ դեպքերում սերտիֆիկացնող մարմինը կարող է որոշել երկարացնել անցումային շրջանի տ-ողությունը, հատկապես, երբ հողը աղտոտված է օրգանական արտադրությունում չթույլատրված նյութերով:

5. Այն դեպքերում, երբ հողակտորը արդեն կատարել է անցումը օրգանականի, կամ, երբ այն դեռ-ս գտնվում է անցումային շրջանում – նրա վրա կիրառվել են օրգանական արտադրությունում չթույլատրված նյութեր, անցումային շրջանի տ-ողությունը կարող է կրճատվել միայն հետ-յալ երկու դեպքերում.

(a) հողակտորները, որոնց վրա օգտագործվել են օրգանական արտադրությունում չթույլատրված նյութեր, որոնց կիրառումը հրահանգավորվել է լիազոր մարմնի կողմից որպես բույսերի հիվանդությունների – վնասատուների դեմ պարտադիր պայքարի միջոց:

(b) հողակտորները, որոնց վրա օգտագործվել են օրգանական արտադրությունում չթույլատրված նյութեր, որպես գիտական փորձարկուների բաղկացուցիչ մաս, որը հաստատվել է լիազոր մարմնի/-ների կողմից:

Ենթակետեր (a) – (b) - ում նշված անցումային շրջանի տ-ողությունը պետք է ֆիքսվի, հաշվի առնելով հետ-յալ գործոնները.

(a) կիրառվող նյութի դեգրադացումը պետք է երաշխավորված համընկնի անցումային շրջանի ավարտի հետ մեկտեղ, ինչպես նա- հողում, իսկ բազմամյա բույսերի դեպքում նա- բույսի մեջ, մնացորդների քանակը պետք է անեական լինի.

(b) նյութի կիրառումից հետո բերքը կարող է չվաճառվել օրգանական

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Չաստատեց՝ ԿԻ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Չրապարակվող	Չրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 41 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

արտադրության մեթոդի վրա հիմններով:

Կազմեց՝
ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 15.03.09

Ստուգեց՝
ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հաստատեց՝
ԿԽ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հրապարակվող

Հրատարակության համար՝ 6

Էջ՝ 42 151-ից

6. Անցումային շրջանի տ-ողությունը կարող է կրճատվել մինչ- մեկ տարի ոչ խոտակեր տեսակների համար նախատեսված արոտավայրերի - բացօթյա տարածքների համար: Այս շրջանը կարող է կրճատվել մինչ- վեց ամիս այն դեպքում, երբ քննարկվող հողը վերջին տարվա ընթացքում չի ստացել օրգանական արտադրությունում չթուլյատրված նյութեր:

7. Անցումային շրջանի ընթացքում մեղրամուրը պետք է փոխարինվի օրգանական մեղվապահությունից ստացված մեղարմումով:

8. Անցումային շրջանի տ-ողության երկարաձգումը հիմնվում է օրգանական արտադրության կանոնների կիրառման - համապատասխան գրանցման համակարգերի վերաբերյալ անճշտապահության կամ անհնարության (այդ թվում ժամանակ, կլիմայական պայմաններ, աշխարհագրություն, շուկաներ, կառավարման համակարգ, մարդկային ռեսուրսներ, այլ) վրա կասկածների կամ փաստերի վրա: Երբ առկա են փաստերը, որոշված են խախտումները կամ անհամապատասխանությունները, կամ շտկման գործողությունների կատարումը ժամանակին կամ որակյալ չէ, օրգանական սերտիֆիկացման մարմինը կարող է որոշել երկարաձգել անցումային շրջանը:

9. Անցումային շրջանի տ-ողության կրճատումը պետք է հիմնվի հետ-յալ չափանիշների առկայության վրա.

- **տվյալ հողի աղտոտվածություն - տվյալ տարածքի/ռեգիոնի ներկայիս շրջակա միջավայրի պայմանները**, հիմնվելով վիճակագրական տվյալների - մատակարարողի ու պատասխանատու գործակալությունների կողմից ներկայացված փաստերի/ապացույցների վրա, մամլո, ինտերնետ հրապարակումների, ինչպես նա- կազմակերպություններից - պատասխանատու փորձագետներից ուղղակիորեն ստացված տեղեկատվության/ապացույցների վրա:

- **օրգանական կառավարման առարկա հանդիսացող հողի օգտագործման պատմությունը**. օրինակ, որ ինչ-է պատճառներով հողը թողնված է կամ անմշակ է եղել գյուղատնտեսական կամ որ-է այլ նպատակներով: Պատճառները պետք է պարզված լինեն - տեղական կամ այլ պատասխանատու լիազոր մարմնի կամ գործակալության կողմից հաստատումը անհրաժեշտ է:

- **այն դեպքում եթե հողը մշակվել է գյուղատնտեսական կամ որ-է այլ նպատակով անհրաժեշտ են ապացույցներ**, որ այն չի մշակվել որ-է արգելված կամ սահմանափակ թուլյատրելի նյութերով, ներառյալ պարարտանյութեր, հողի բարելավող միջոցներ, հիվանդությունների - վնասատուների դեմ պայքարի միջոցներ, ցանկացած այլ արգելված կամ դրական ցանկերի վրա հիմնված նյութեր, առնվազն երեք տարվա ընթացքում մինչ օրգանական սերտիֆիկացման սկիզբը: Նախատեսվում է, որ մատակարարողը օրգանական սերտիֆիկացման համար հայտ ներկայացնելիս - օրգանական արտադրության նկարագիրը / օրգանական կառավարման պլանը ներկայացնելիս կներկայացնի նա- անցյալում օգտագործած նյութերի ցանկը, ինչպես նա- արգելված - սահմանափակ թուլյատրելի նյութեր չկիրառելու ապացույցները (պատասխանատու գործակալություններից ստացված):

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Չաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Չրապարակվող	Չրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 43 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

- մատակարարողի, կամ նրա նախորդի / նախկին սեփականատիրոջ/ կառավարիչի կողմից **ճշտապահ գրանցումների առկայությունը** օրգանական սերտիֆիկացման առարկա հանդիսացող հողի վերաբերյալ, այդ հողի նախկին – ներկայիս օրգանական կառավարման – օգտագործած նյութերի վերաբերյալ, որից պարզ է , որ աղտոտվածությունը կամ աղտոտվածության վերաբերյալ կասկածները/երկմտանքները բացակայում են:

Սույն «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» ստանդարտի 2009 թվականի երկրորդ հրատարակման հիման վրա կամ ցանկացած ակրեդիտացնող մարմնի կողմից EU 834/ 2007 – 889/ 2008 կանոնակարգերի կանոններին էքվիվալենտ կամ համապատասխան ճանաչված այլ ստանդարտի հիման վրա արդեն իսկ սերտիֆիկացված հողի սեփականության փոփոխությունը կարող է նվազեցնել անցումային շրջանի տ-ոդությունը մինչ- այդ փոփոխությանը հաջորդող առաջին ստուգայցի դրական հաշվետվության ժամկետը:

10. Ինչ-է, անկախ տ-ոդությունից՝ անցումային շրջանը կարող է սկսվել միայն, երբ արտադրական միավորը սկսի վերահսկվել համաձայն 6.2 կետի պահանջների, – երբ այն սկսի սույն ստանդարտի 4-րդ բաժնում նշված արտադրական կանոնների իրականացումը:

11. Այն դեպքերում, երբ ամբողջ ֆերմերային տնտեսությունը միանգամից չի անցնում օրգանական արտադրության, անցումը կարող է իրականացվել աստիճանաբար, ինչից ելնելով սույն ստանդարտը կիրառվում է համապատասխան դաշտերում սկսելով անցումային շրջանը:

Անցումը ավանդական արտադրությունից օրգանականի պետք է իրականացվի օգտագործելով սույն ստանդարտով թույլատրված մեթոդները: Այն դեպքերում, երբ ամբողջ ֆերմերային տնտեսությունը միանգամից չի անցնում օրգանական արտադրության, տնտեսությունը պետք է բաժանվի միավորների, ինչպես նշված է Հավելված 3-ի, մաս A-ի, կետեր 3 – 11 ՎՆում:

12. Անցումային շրջանում գտնվող ինչպես նա- օրգանական արտադրության տարածքներում չպետք է անցումներ կատարվեն օրգանական արտադրության մեթոդներից ավանդականի – հակառակը /մեկից-մյուսը/:

13. Տնտեսությունը կարող է բաժանված լինել հեշտությամբ տարանջատվող միավորների, որոնցից բոլորը չեն ներգրավված օրգանական արտադրության կառավարման ներքո:

Ինչ վերաբերվում է բույսերին, անհրաժեշտ է, որ մշակվող սորտերը լինեն տարբեր – հեշտությամբ տարբերակված: Չուգահեռ արտադրության ընթացքում մատակարարողի կողմից պետք է վարվեն համապատասխան գրանցումներ/հաշվառումներ, որոնք ցուցադրում են այդ տարանջատումը:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 44 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

14. Հողի կենսաբանական ակտիվությունը – բերրիությունը պետք է պահպանել կամ բարձրացնել, երբ այդ կիրառելի է, հետ-յալ կերպ՝

a) իրականացնելով ընդդեմ, կանաչ պարարտացման կամ խորարմատ մշակաբույսերի բազմամյա ցանքաշրջանառության ծրագիր:

b) հողը համալրելով տնտեսությունում սույն ստանդարտի պահանջների համապատասխան արտադրված օրգանական նյութերով՝ կոմպոստացված կամ ոչ: Անասնապահական տնտեսություններից ստացված ենթամթերքը՝ ինչպիսին գոմաղբն է, կարող է օգտագործվել, եթե անասնապահական տնտեսության արտադրությունը իրականացվում է սույն ստանդարտին համապատասխան:

Նյութերը, որոնք նշված են Հավելված 2-ի, աղյուսակ 1-ում կարող են օգտագործվել միայն այն դեպքերում, եթե մշակաբույսի կամ հողի համապատասխան սնուցումը հնարավոր չէ այն մեթոդներով, որոնք նշված են 5 (a) – (b) ենթակետերում, կամ գոմաղբի դեպքում՝ եթե դրանք հնարավոր չէ ստանալ օրգանական գյուղատնտեսությունից:

c) կոմպոստի ակտիվացման համար, կարող են օգտագործվել համապատասխան միկրոօրգանիզմներ կամ բուսական ծագման պատրաստուկներ:

d) քարի փոշուց, գոմաղբից կամ բույսերից ստացված բիոդիսամիկ պատրաստուկները – ս կարող են օգտագործվել կետ 5-ում նշված նպատակների համար:

e) հակքային, այդ թվում ազոտական, պարարտանյութերը չպետք է օգտագործվեն:

15. Վնասատուները, հիվանդությունները – մոլախոտերը պետք է վերահսկվեն հետ-յալ միջոցներով կամ նրանց համակցություններով.

- համապատասխան տեսակների – սորտերի ընտրություն,
- ցանքաշրջանառության համապատասխան ծրագրեր,
- մեխանիկական կուլտիվացիա,
- վնասատուների բնական թշնամիների պահպանություն բարենպաստ բնակեցման միջավայրերի ստեղծման միջոցով, ինչպիսիք են ցանքապատերը – բները, էկոլոգիական բուֆերային գոտիներ, պահպանելու համար վնասատուներին բնական թշնամիների բնական վերարտադրությունը,
- էկոհամակարգերի բազմազանություն: Նրանք կարող են տարբերվել՝ կախված աշխարհագրական տարածքներից: Օրինակ՝ բուֆերային գոտիներ՝ էրոզիայից խուսափելու համար, ագրոանտառային համակարգեր, ցանքաշրջանառություն – այլն,
- մոլախոտերի կրակով ոչնչացում,
- բնական թշնամիներ՝ ներառյալ մակաբույծների – գիշատիչների բաց թողում միջավայր,
- բիոդիսամիկական պատրաստուկներ քարի փոշուց, գոմաղբից կամ բույսերից
- մուլչացում – հունձ,
- կենդանիների արածեցում,
- մեխանիկական վերահսկում ներառյալ թակարդներ, արգելքներ, լույս – ձայն,
- գոլորշիով ախտահանում, երբ անհնար է հողի փոխարինումը կամ շրջանառումը:

16. Միայն բույսերի համար վտանգ ներկայացնող կամ լուրջ հիվանդությունների դեպքում, – երբ վերը նշված կետ 6-ում նկարագրված

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝ 15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 45 151- ից
------------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

միջոցառումները արդյունավետ չեն, կարող են օգտագործվել Հավելված 2-ում նշված միջոցառումները:

17. /13.06.14/ Կերերը, սերմերը – վեգետատիվ վերարտադրության կյուլթերը պետք է ստացված լինեն առնվազն մեկ սերունդ, իսկ բազմամյա բույսերի դեպքում՝ երկու աճի շրջան/սեզոն սույն ստանդարտի բաժին 4.1-ի պահանջներին համապատասխան աճեցված բույսերից:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրատարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 46 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

Եթե մատակարարողը կարող է ներկայացնել օրգանական սերտիֆիկացնող մարմին, որ վերը նշված պահանջներին բավարարող նյութերը մատչելի չեն, սերտիֆիկացնող մարմինը/ները կարող է աջակցել՝

- a) առաջին հերթին, սերմերի կամ վեգետատիվ վերարտադրության նյութերի օգտագործմանը, որոնք չեն ենթարկվել քիմիական մշակման կամ
- b) եթե (a) մատչելի չէ, սերմերի կամ վեգետատիվ վերարտադրության նյութերի օգտագործումը, որոնք մշակվել են Հավելված 2-ում ընդգրկված նյութերով:
- Օրգանական սերտիֆիկացնող մարմինը կարող է մշակել չափանիշներ, սահմանափակելու վերը նշված 8-րդ կետի մեղմացված պահանջների կիրառումը:

18. Բնական տարածքներում, անտառներում – գյուղատնտեսական տարածքներում բնական եղանակով աճող վայրի ուտելի բույսերի կամ դրանց ուտելի հատվածների հավաքը կարող է ընդգրկվել օրգանական արտադրության մեթոդի մեջ, եթե

- հավաքը կատարվում է հստակ որոշված տեղանքից, որը հանդիսանում է սույն ստանդարտի բաժին 6-ում նշված վերահսկման/սերտիֆիկացման միջոցառումների առարկա.
- հավաքից առնվազն երեք տարի առաջ այս տարածքները չեն մշակվել նյութերով, որոնք նշված չեն Հավելված 2-ում.
- հավաքը չի վնասում բնական ռեսուրսների կենսակայունությունը կամ հավաքի տարածքներում տեսակային բազմազանությունը. Գերհավաքից խուսափելու – Էկոհամակարգի կայունության երաշխավորման համար բույսերը կարող են հավաքվել միայն հետ-յալ տոկոսային հարաբերակցությամբ.
  - Արմատներ, սոխարմատներ՝ պոպուլյացիայի 20%
  - Տեր-ներ (թփեր, ծառեր)՝ տեր-ների 30%
  - Ծաղիկներ՝ 70%
  - Սերմեր/պտուղներ՝ 80-70%
- բույսերի հավաքը – կառավարումը իրականացվում է մատակարարողի կողմից, որը հստակ որոշված է – ծանոթ է հավաքի տարածքին.
- վայրի բույսերի հավաքի թույլտվություն պետք է ստացվի համապատասխան իրավասու մարմիններից – ներկայացվի սերտիֆիկանող մարմնին, պատասխանատու անձը/իրավասու մարմինը պետք է ներկայացնի հավաքի մանրամասն կանոնները բոլոր տեսակների համար.
- օրգանական վայրի հավաքը պետք է իրականացվի չաղտոտված տարածքներում – մաքուր վայրերում: Բացի դրանից այն պետք է լինի փաստաթղթերով հիմնավորված/փաստաթղթավորված – արտադրանքը պետք է լինի հետազոտելի մինչ իր սկզբնաղբյուրը.
- չպետք է իրականացնել Կարմիր գրքում նշված կամ այլ ձ-ով վտանգված տեսակների հավաքը.
- բույսերին պատճառած վնասը պետք է նվազագույնի հասցնել.
- հավաքը չպետք է ոչնչացնի կամ վտանգի այլ կենդանի օրգանիզմների բնակեցման վայրերը կամ սնունդը.
- հավաքողները չպետք է աղտոտեն տարածքը, նպաստեն անտառի այրմանը, անօրինական որսորդության գործունեությանը – այլն.
- հավաքը չպետք է իրականացվի մեծ քաղաքներին, արդյունաբերական կենտրոններին, ատոմակայաններին – մայրուղիներին մոտ տարածքներում.

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝ 15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 47 151- ից
------------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

- հավաքողները պետք է համապատասխանորեն պատրաստված լինեն բերքահավաքի տեխնիկայի, հավաքի առավելագույն քանակների, շրջակա միջավայրին պատճառվող վնասի – հավաքի համապատասխան տարածքների վերաբերյալ: Այս գործունեությունը կարող է լինել առավել արդյունավետ, երբ հավաքը կատարվում է լավ կազմակերպված խմբերով.
- պատասխանատու կազմակերպությունը կամ անհատը պետք է ներկայացնի օրգանական կառավարման պլանը.
- պետք է ներկայացվի հավաքի շրջանի մանրամասն քարտեզը (սախընտրելի է 1 : 50.000 մասշտաբով, բայց ոչ փոքր քան 1 : 250.000)՝ հավաքի տարածքները, մեծածախ վաճառքի/կուտակման կետերը, – վտանգ ներկայացնող/կրիտիկական կետերը պետք է նույնպես նշվեն քարտեզի վրա.
- բոլոր մակարդակներում պետք է կատարվեն գրանցումներ գնված, պահեստավորված, փոխադրված – վաճառված քանակների վերաբերյալ.
- մատակարարողները պետք է փորձեն ներկայացնել հետազոտելիությունը առնվազն մինչ- տեղային հավաքի/կուտակման կետերի մակարդակը.
- բոլոր պահեստավորված, փոխադրված – վաճառված արտադրանքները պետք է համապատասխանորեն մակնշված լինեն, մակնշվածքը պետք է ներառի տեղեկատվություն արտադրանքի, քանակի, ծագման, փաթեթավորման ամսաթվի, օրգանական կարգավիճակի – սերտիֆիկացնող կազմակերպության վերաբերյալ.
- հետբերքահավաքյան գործունեության ընթացքում (փոխադրում, չորացում, սառեցում, պահեստավորում – այլն) արտադրանքը պետք է գերծ պահել աղտոտող նյութերի հետ շփումից.
- Ջնարավոր աղտոտիչները ներառում են լվացամիջոցները, ախտահանող միջոցները, ռոդենտիցիդները (կրծողների դեմ), ֆումիգանտները, փայտի կոնսերվացնող նյութերը – այլն.
- Բերքահավաքի ընթացքում – բերքահավաքից հետո բոլոր մակարդակներում, արտադրանքը պետք է պահվի բարոք սանիտարական պայմաններում:

19. Հողի կառավարում – պարարտացում, լրացուցիչ դրույթներ

a) Այն դեպքերում, երբ բույսերի պահանջները չեն կարող ապահովվել Բույսերի արտադրության կանոններով թույլատրվում է օգտագործել սույն ստանդարտի «Օրգանական արտադրության սկզբունքները» Հավելված 1-ում նշված պարարտանյութերը – հողի բարելավող նյութերը, ինչպես դա նախատեսված է այդ հավելվածում: Մատակարարողները պետք է պահպանեն վավերագրական փաստերը, որոնք վկայում են այդ մթերքի/նյութի կիրառման անհրաժեշտությունը:

b) Տնտեսությունում կիրառվող գոմաղբի ընդհանուր քանակը չի կարող գերազանցել 170 կգ ազոտ N / տարի / հեկտար գյուղատնտեսական հողի միավոր տարածքի համար: Այս սահմանափակումը գործում է թարմ գոմաղբի, չոր գոմաղբի – ջրազրկված թռչնաղբի, կոմպոստացված կենդանական արտաթորանքների, ներառյալ թռչնաղբ, կոմպոստացված գոմաղբ – հեղուկ կենդանական արտաթորանքի համար:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 48 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

c) Օրգանական արտադրող տնտեսությունները կարող են կնքել պայմանագրեր այլ օրգանական արտադրության կանոններին համապատասխանող տնտեսությունների – ձեռնարկությունների հետ, օրգանական արտադրության գոմաղբի ավելցուկի օգտագործման վերաբերյալ: Մաքսիմալ սահմանափակումները, ինչպես նկարագրած է ենթակետ 2-ում, պետք է հաշվարկվեն օրգանական արտադրության համագործակցության մեջ ընդգրկված բոլոր միավորների հիման վրա:

d) Մանրեաբանական համապատասխան պատրաստուկները կարելի է օգտագործել հողի հիմնական պայմանները բարելավելու նպատակով կամ հողի / բույսերի համար անհրաժեշտ սննդանյութերը ապահովելու նպատակով:

e) Կոմպոստացման գործընթացը խթանելու համար կարելի է օգտագործել մանրեաբանական պատրաստուկներ կամ բուսական պատրաստուկներ:

20. Վնասատուների, հիվանդությունների – մոլախոտերի դեմ պայքար, լրացուցիչ դրույթներ

a) Այն դեպքերում, երբ բույսերի արտադրության կանոններ մասում առաջարկվող պաշտպանության միջոցների միջոցով բույսերի պաշտպանությունը բավարար չէ, միայն սույն Ստանդարտի Հավելված 2-ի «Օրգանական մթերքի արտադրության համար թույլատրված նյութեր», Աղյուսակ 2-ում «Բույսերի հիվանդություններից – վնասատուներից պաշտպանության նյութեր» նշված միջոցները կարող են օգտագործվել: Մատակարարողները պետք է պահպանեն արտադրանքի օգտագործման անհրաժեշտության մասին վկայող փաստաթղթերը:

b) Թակարդներում – ցրիչներում օգտագործվող նյութերը, բացառությամբ ֆեռոմոնային ցրիչներ – թկարդներ, պետք է կանխարգելել շրջակա միջավայր այդ նյութերի արտանետումը, ինչպես նա- այդ նյութերի – մշակաբույսերի միջ- շփումը: Թակարդները օգտագործելուց հետո դրանք անվտանգ ձ-ով պետք է հեռացվեն/հավաքվեն:

21. Սնկերի արտադրության յուրահատուկ կանոններ

Սնկերի արտադրության ընթացքում պետք է օգտագործվեն միայն հետ-յալ բաղադրամասերից բաղկացած սուբստրատները.

(a) գոմաղբ – կենդանական արտաթորանք.

(i) օրգանական մեթոդով արտադրող տնտեսություններում արտադրված.

(ii) կամ «Հավելված I. Մաս A. Բույսեր – Բուսական Մթերք»ՎՆ ում ներառված, միայն այն դեպքում, երբ (i) ենթակետում նշվածը առկա չէ. – երբ դրանք չեն գերազանցում սուբստրատի բոլոր բաղադրամասերի քաշի 25 %-ը, բացառելով ծածկանյութը – մինչ կոմպոստացնելը ավելացրած ջուրը.

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 49 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

(b) օրգանական մեթոդով արտադրող տնտեսություններում արտադրված գյուղատնտեսական ծագման արտադրանք, որը չի վերաբերվում կետ (a) ՎՆում նշվածին.

(c) քիմիապես չմշակված տորֆ.

(d) փայտ, որը հատելուց հետո քիմիապես չի մշակվել.

(e) հանքային նյութեր համաձայն Հավելված I ՎՆի, ջուր – աղ:

22. Բացառիկ կանոններ. Չուզահեռ արտադրություն

1. Արտադրողը մի-նույն տարածքում կարող է վարել օրգանական – ոչ օրգանական արտադրական միավորներ.

(a) բազմամյա մշակաբույսերի դեպքում, երբ սորտերը հեշտորեն չեն տարբերվում – պահանջվում է առնվազն երեք տարի մշակման ժամանակաշրջան, եթե ապահովվեն հետ-յալ պայմանները.

(i) խնդրո առարկա հանդիսացող արտադրությունը կազմում է անցումային պլանի մասը, որի վերաբերյալ արտադրողը իր վրա խիստ պարտավորություններ է ստանձնել, – որը դեպի օրգանական անցումային շրջանի սկիզբում ներառված է դեպի օրգանական անցման տվյալ պլանի ավարտական մասը, որի տ-ողությունը պետք է լինի հնարավորինս կարճ, սակայն չգերազանցի առավելագույնը հինգ տարի.

(ii) յուրաքանչյուր միավորից ստացված արտադրանքի վերաբերյալ ապահովված են բավականաչափ միջոցառումներ, որոնց միջոցով երաշխավորվում է անընդմեջ/մշտական տարանջատումը.

(iii) սերտիֆիկացնող մարմինը տեղեկացվում է յուրաքանչյուր արտադրատեսակի բերքահավաքի մասին նախապես առնվազն 48 ժամ առաջ.

(iv) բերքահավաքի ավարտից հետո, արտադրողը տեղեկացնում է սերտիֆիկացնող մարմնին բոլոր միավորներից հավաքած բերքի ստույգ քանակների մասին – այդ արտադրանքների տարանջատմանը ուղղված միջոցառումների մասին.

(v) անցումային պլանը հաստատվել է սերտիֆիկացնող մարմնի կողմից. այդ հաստատումը պետք է տեղի ունենա անցումային շրջանի սկզբից սկսած յուրաքանչյուր տարի.

(b) սերմերի, վեգետատիվ տնկանյութի, սածիլների արտադրության դեպքում, եթե ապահովվում են (a)(ii)(iii)(iv) կետերի – (v) կետի համապատասխան պայմանները.

(c) խոտհարքների դեպքում, միայն երբ դրանք բացառապես օգտագործվելու են արածեցման համար:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝ 15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 50 151- ից
------------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

2. Տնտեսություններում, որտեղ գյուղատնտեսական գիտության կամ կրթական նպատակներով բուծվում են նույն տեսակին պատկանող – օրգանական – ոչ օրգանական կենդանիներ, այն դեպքում եթե ապահովվում են հետ-յալ պայմանները.

(a) տարբեր միավորներում կենդանիների, կենդանական ծագման արտադրանքի, գոմաղբի – կերերի միջ- մշտապես տարվում են տարանջատման միջոցառումներ, որոնց մասին նախապես տեղեկացվել է սերտիֆիկացնող մարմինը.

(b) արտադրողը նախապես տեղեկացնում է սերտիֆիկացնող մարմնին յուրաքանչյուր կենդանու կամ կենդանական արտադրանքի վաճառքի կամ մատակարարման մասին.

(c) մատակարարողը տեղեկացնում է սերտիֆիկացնող մարմնին տարբեր միավորներում արտադրված արտադրանքի ճիշտ քանակների մասին, ինչպես նա- ճշգրիտ բնորոշ մանրամասների մասին, որոնց շնորհիվ հնարավոր է արտադրանքի ինքնության որոշումը/ իդենտիֆիկացումը, ինչպես նա- նա հավաստում է այն միջոցառումները, որոնք ձեռնարկվել են յուրաքանչյուր արտադրանքը միմյանցից տարանջատելու նպատակով:

23. Բացառություններ. Ոչ օրգանական արտադրության մեթոդով ստացված սերմերի կամ վեգետատիվ բազմացման նյութերի օգտագործումը

1. (a) դեպի օրգանական անցումային շրջանում գտնվող տնտեսությունում ստացված սերմերը, վեգետատիվ տնկանյութը կարող են օգտագործվել.

(b) երբ (a) կետը կիրառելի չէ, կարելի է օգտագործել ոչ օրգանական սերմեր կամ տնկանյութ / վեգետատիվ բազմացման նյութեր, երբ առկա չէ օրգանական արտադրությունում ստացվածը: Այնուամենայնիվ, ոչ օրգանական սերմերի – սերմացու կարտոֆիլի համար կիրառելի են ստոր- բերված կետեր (2)-ը – (5)-ը:

2. Ոչ օրգանական սերմերը – սերմանցու կարտոֆիլը կարող են օգտագործվել , միայն այն դեպքում եթե սերմերը կամ կարտոֆիլի սերմացուն չեն մշակվել բույսերի պաշտպանության այնպիսի նյութերով, որոնց կիրառումը չի թույլատրված սերմերի համար համաձայն բացառությամբ այն դեպքերի, երբ քիմիական նյութերով մշակումը ցուցված է որպես պարտադիր ֆիտոսանիտարական օրենսդրությամբ ՏՎՅԱԼ տարածաշրջանում աճեցվող ՏՎՅԱԼ տեսակների բոլոր սորտերի համար.

3. Ոչ օրգանական արտադրության մեթոդով ստացված սերմերի կամ կարտոֆիլի սերմացուի օգտագործումը կարող է թույլատրվել միայն այն դեպքերում, երբ.

(a) երբ տվյալ տեսակի այն սորտերը, որոնք օգտագործողը ցանկանում է ստանալ առկա ՉԵՆ օրգանական ձ-ով.

(b) երբ սերմերի կամ կարտոֆիլի սերմացուի մատակարարողը, որ վաճառում կամ շուկայում հանդես է գալիս սերմերով – կարտոֆիլի սերմացուով, ի վիճակի չէ մատակարարել խելամիտ ժամկետում նախապես պատվիրված սերմերը կամ կարտոֆիլի սերմացուն մինչ ցանքի կամ տնկման սեզոնը:

(c) երբ դրանց կիրառումը հիմնավորվում է գիտական, փոքրածավալ դաշտային փորձարկումների կամ տվյալ սորտի պահպանության նպատակով:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 51 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

4. Թույլտվությունը պետք է տրվի մինչ ցանք կատարելը:

5. Այդ թույլտվությունը պետք է տրվի առանձին արտադրողին միայն տվյալ սեզոնի համար, - սերտիֆիկացնող մարմինը, որը պատասխանատու է թույլտվության համար պետք է գրանցի թույլտարված սերմերի - սերմացու կարտոֆիլի քանակները:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԿՁԲՈՒՆՔՆԵՐ

Սույն գլուխը մանրակրկիտ ներկայացնում է արտադրության կանոնները հետ-յալ տեսակների համար՝ եզեր, ներառյալ bubalus (գոմեշներ) – բիզոն, ձիեր, խոզեր, ոչխարներ, այծեր, թռչուններ (տեսակները ինչպես նշված են Հավելված III-ում) – մեղուներ:

1. Այն դեպքերում, երբ անասունները պահվում են օրգանական արտադրության համար, դրանք պետք է լինեն օրգանական արտադրական միավորի անբաժանելի մաս - պետք է բուծվեն - պահվեն համաձայն սույն ստանդարտի:

2. Անասնապահությունը կարող է կար-որ ներդրում ունենալ օրգանական գյուղատնտեսության համակարգի համար հետ-յալի միջոցով.

- հողի բերրիության բարելավում – պահպանում.
- արածեցման միջոցով բուսականության կառավարում.
- տնտեսությունում կենսաբազմազանության բարելավում – համահունչ փոխազդեցության ապահովում տնտեսության հետ, -
- տնտեսության գործունեության համակարգի բազմազանության ավելացում:

3. Անասնապահական արտադրությունը կապված է հողագործության հետ: Խոտակեր անասունները պետք է ապահովված լինեն արոտավայրերով – բոլոր կենդանիները պետք է ունենան բացօթյա վարժանքի վայրեր: Սերտիֆիկացնող մարմինը կարող է թույլ տալ բացառություններ, երբ կենդանիների ֆիզիոլոգիական վիճակը, եղանակի խիստ պայմանները – հողի վիճակը թույլ են տալիս այդ, կամ որոշ «ավանդական» գյուղատնտեսության համակարգերի կառուցվածքը սահմանափակում է մուտքը արոտավայրեր՝ պայմանով, որ կենդանիների բարեկեցությունը երաշխավորվում է:

4. Կերի արտադրության ծավալի, կենդանիների առողջության, սննդարար նյութերի հավասարակշռության – շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության հարցերում անասնապահության համար նախատեսված հոտերի խտության չափանիշները պետք է համապատասխան լինեն տվյալ տարածաշրջանին:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 52 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

Եզեր, ոչխարներ - խոզեր	Փակ տարածք / գոմ (կենդանիների համար մատչելի տարածք)		Բացօթյա տարածք (վարժանքի տարածք՝ առանց արոտավայրի)
	Նվազագույն քաշ	մ ² /գլուխ	մ ² /գլուխ
Տավարի - ձիերի բուծում - բոսում	մինչ- 100 կգ մինչ- 200 կգ մինչ- 350 կգ 350 կգ-ից բարձր	1.5 2.5 4.0 5.0 (յուրաքանչյուր 100 կգ քաշին առնվազն 1 մ ²)	1.1 1.9 3.0 3.7 (յուրաքանչյուր 100 կգ քաշին առնվազն 0.75 մ ²)
Կթու կովեր		6	4.5
Բուծման ցլեր		10	30
Ոչխարներ - այծեր		1.5 ոչխար/այծ 0.35 գառ/ուլիկ	2.5 ոչխար/այծ 2.5 յուրաքանչյուր գառան/ուլիկի համար 0.5
Մայր խոզեր՝ մինչ- 40 օրական խոճկորների հետ		7.5	2.5
Բուման խոզեր	մինչ- 50 կգ մինչ- 85 կգ մինչ- 110 կգ	0.8 1.1 1.3	0.6 0.8 1
Խոճկորներ	40 օրականից բարձր - մինչ- 30 կգ	0.6	0.4
Տոհմային խոզեր		2.5 էգ 6.0 որձ	1.9 8.0

Աղյուսակ՝ Տարբեր տեսակների համար գոմային - բացօթյա նվազագույն մակերեսները

Թռչուն	Հավանոցի փակ տարածք (կենդանիների համար մատչելի տարածք)			Բացօթյա տարածք (ռոտացիայի ժամանակ մատչելի տարածքի մ ² /գլուխ)
	թռչնի քանակը/մ ²	1 թռչնի թառը, սմ	Բույն/թուխս	
Ածան հավեր	6	18	8 հավ 1 բնում կամ 120 սմ ² մեկ հավի հաշվով ընդհանուր բնի դեպքում	4, այնպես որ սահմանային 170 կգ ազոտ/հա/տարի չգերազանցի
Մսատու հավեր (ստացիոնար հավաբներում)	10՝ առավելագույնը 21 կգ կենդանի քաշ/մ ² հաշվով	20 (միայն խայտա հավերի համար)		4 բրոյլեր - խայտահավեր 4.5 բադ 10 հնդկահավ 15 սագ Բոլոր տեսակների համար ոչ ավել քան 170 կգ ազոտ/հա/տարի

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝ 15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 53 151- ից
------------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

Մաստու հավեր շարժական հավաքներում	16` շարժական հավաքներում առավելագույնը 30 կգ կենդանի քաշ/մ ² հաշվով (միայն այն դեպքում, երբ շարժական հավաքի հատակի մակերեսը, որը բաց է մտում ամբողջ գիշեր, չի գերազանցում 150 մ ²)			2.5 ոչ ավել քան 170 կգ ազոտ/հա/տարի
---	---	--	--	--

**Աղյուսակ՝ Թռչնի տարբեր տեսակների շինությունում – բացօթյա պահման
նվազագույն մակերեսները**

Ցեղ կամ տեսակ	Անասունների առավելագույն քանակը հա-ի համար համարժեք 170 կգ N/հա/տարի
Ձիեր՝ վեց ամսեկանից բարձր	2
Բուման հորթեր	5
Այլ խոշոր եղջրավոր կենդանիներ՝ մեկ տարեկանից ցածր	5
Արու խոշոր եղջրավոր կենդանիներ՝ մեկից մինչ երկու տարեկան հասակը	3,3
Էգ խոշոր եղջրավոր կենդանիներ՝ մեկից մինչ երկու տարեկան հասակը	3,3
Արու խոշոր եղջրավոր կենդանիներ՝ երկու տարեկան – բարձր	2
Բուժման երինջներ	2,5
Բուման համար երինջներ	2,5
Կաթնատու կովեր	2
Խոտանված կաթնատու կովեր	2
Այլ կովեր	2,5
Էգ ճագարներ	100
Մայր ոչխարներ	13,3
Այծեր	13,3
Խոճկորներ	74
Տոհմային խոզամայր	6,5
Բուման խոզեր	14
Այլ խոզեր	14
Սեղանի հավեր	580
Թուխս հավեր	230

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝ 15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 54 151- ից
------------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

Աղյուսակ՝ Անասունների առավելագույն քանակը հեկտարի վրա

5. Յուրահատուկ բնակեցման պայմաններ – բուժման գյուղատնտեսության պրակտիկան թռչունների համար

a) Թռչուններին չի կարելի պահել վանդակներում.

b) Ջրային թռչունները պետք է ազատ մուտք ունենան գետ, ջրամբար, լիճ կամ ավազան, երբ եղանակը – հիգիենիկ պայմանները թույլ են տալիս, որպեսզի պահպանեն իրենց տեսակին բնորոշ հատուկ կարիքները – կենդանիների բարեկեցության պահանջները.

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակության համար՝ 6	Էջ՝ 55 151-ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-------------------------	---------------

- c) Շենքերը բոլոր թռչունների համար պետք է համապատասխան են հետ-յալ պայմաններին: Յուրաքանչյուր թռչնաբուն չի կարող տեղավորել ավելին, քան՝
- (i) 4 800 ճտեր,
  - (ii) 3 000 ածան հավեր,
  - (iii) 5 200 խայտահավեր,
  - (iv) 4 000 էգ Մուսկուսային կամ պեկինյան բադերը կամ 3 200 որձ Մուսկուսային կամ Պեկինյան բադերը կամ այլ բադերը,
  - (v) 2 500 ամորձահատված աքլոր, սագեր կամ հնդկահավեր.
- d) մսի արտադրության համար թռչնի շինությունների օգտագործվող տարածքները յուրաքանչյուր առանձին միավորում չպետք է գերազանցի 1 600 մ².
- e) թռչնի շինությունները պետք է կառուցված լինեն այնպիսի ձևով, որ բոլոր թռչունները հեշտ մուտք գործեն բացօթյա տարածքներ:
- f) բնական լույսը կարող է լրացվի արհեստականո՞ւ ապահովելով առավելագույն 16 ժամ լույս օրեկան շարունակելով գիշերային հանգստի ժամանակաշրջանը առանց արհեստական լուսավորության առնվազն ութ ժամվա ընթացքում:
- g) որպիսի բացառվի ինտենսիվ բուծման մեթոդների օգտագործումը, թռչունը պետք է կամ բուծվի մինչ նվազագույն տարիքի հասնելը, կամ էլ պետք է ընտրել թռչունների /վերանայված 13.06.2014/ տեղական ավանդական ցեղեր:
- Այն դեպքում, երբ մատակարարողը տեղական ավանդական ցեղերի թռչուններ չի օգտագործում, ապա սպանդի նվազագույն տարիքը պետք է լինի՝
- (i) 81 օր ճտերի համար,
  - (ii) 150 օր ամորձահատված աքլոր համար,
  - (iii) 49 օր Պեկինյան բադերի համար
  - (iv) 70 օր էգ Մուսկուսային բադերի համար,
  - (v) 84 օր որձ Մուսկուսային բադերի համար,
  - (vi) 92 օր Մալարո բադերի համար,
  - (vii) 94 օր խայտահավերի համար,
  - (viii) 140 օր որձ հնդկահավերի – տապակելու նպատակով բուծվող սագերի համար –
  - (ix) 100 օր էգ հնդկահավերի համար:

6. Օրգանական անասնապահության կառավարման նպատակն է բնական բուծման մեթոդների օգտագործումը, սթրեսի նվազեցումը, հիվանդությունների կանխարգելումը, քիմիական ակտիվացիոն դեղամիջոցների օգտագործման աստիճանաբար վերացումը (ներառյալ հակաբիոտիկներ), կենդանիներին կենդանական ծագման (օրինակ՝ մսի այլուրով) կերերով սնելու նվազեցում – կենդանիների առողջության – բարեկեցության պահպանում:

7. Բուծումը – գոմային պայմանները.

- (i) կենդանիներին խնամող անձնակազմը պետք է ունենա բազային գիտելիքներ – հմտություններ կենդանիների առողջության – բարեկեցության պահանջների մասին.
- (ii) բուծման գործելակարգը, ներառյալ հոտի խտությունը, գոմային պայմանները պետք է երաշխավորեն, որ զարգացման, ֆիզիոլոգիական – էթոլոգիական պահանջները բավարարվում են.
- (iii) կենդանիները պետք է մշտապես ունենան մուտք բացօթյա տարածքներին, գերադասելիորեն արոտավայրերին, երբ եղանակային պայմանները – հողի վիճակը նպաստավոր են, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ առաջանում են

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 56 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

մարդու - կենդանու առողջության պաշտպանության հետ կապված սահմանափակումներ - պարտականություններ.

Կազմեց՝
ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 15.03.09

Ստուգեց՝
ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հաստատեց՝
ԿԽ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հրապարակվող

Հրատարակության համար՝ 6

Էջ՝ 57 151-ից

(iv) կենդանիների թիվը պետք է սահմանափակվի նկատի ունենալով գերարածեցման, հողի էրոզիայի կամ կենդանիների – դրանցից առաջացած գոմաղբով հողի աղտոտման նվազեցումը.

(v) օրգանական կենդանիները պետք է պահվեն առանձին մնացած կենդանիներից: Այնուամենայնիվ, ընդհանուր հողերի վրա օրգանական կենդանիների արածեցումը – ոչ օրգանական կենդանիների արածեցումը օրգանական արոտավայրերում թույլատրելի է որոշակի սահմանափակումների պայմաններում.

(vi) կենդանիներին կապելը կամ մեկուսացնելը պետք է արգելվի, բացառությամբ առանձին կենդանիների – սահմանափակ ժամանակահատվածում, երբ այդ պայմանավորված է անվտանգության, բարեկեցության կամ անասնաբուժական պատճառներով.

(vii) կենդանիների փոխադրման տ-ողությունը պետք է նվազագույնի հասցվի.

(viii) կենդանիների տառապանքը, ներառյալ հատումները, պետք է հասցվեն նվազագույնի կենդանու ողջ կյանքի ընթացքում, ներառյալ սպառի ժամանակ:

8. Կեր

(i) առաջնային է համարվում անասնակերերի ստացումը կենդանիների բուժման տնտեսությունից կամ նույն տարածաշրջանի այլ տնտեսություններից.

(ii) անասունները պետք է կերակրվեն օրգանական կերերով, որոնք համապատասխանում են կենդանիների սննդի հանդեպ ներկայացվող պահանջներին զարգացման տարբեր փուլերում: Կերակրակարգի մի մասը կարող է պարունակել անցումային դեպի օրգանական գյուղատնտեսությունից ստացված կերեր:

(iii) բացառությամբ մեղուների, կենդանիները պետք է ունենան մշտական մուտք արոտավայրերին կամ կոշտ կերերի:

(iv) բուսական ծագման, ինչպես նաև – կենդանական – հանքային ծագման կերային նյութերը, կերային հավելումները, կենդանիների սնման մեջ օգտագործվող որոշակի այլ արտադրանքը – վերամշակման հավելումները պետք է օգտագործվեն միայն, եթե դրանց օգտագործումը թույլատրվել է.

(v) աճի խթանիչները – սինթետիկ ամինաթթուները չպետք է օգտագործվեն.

(vi) կաթնասունների մատղաշները պետք է կերակրվեն բնական, նախընտրելիորեն մայրական, կաթով:

9. Հիվանդությունների կանխարգելումը – անասնաբուժությունը.

(i) Հիվանդությունների կանխարգելումը պետք է հիմնվի կենդանիներին օպտիմալ պայմաններում պահելու, տնտեսության օպտիմալ նախագծման, անասնաբուժական կառավարման լավագույն պրակտիկայի կիրառման, ներառյալ բոլոր առնչվող վայրերի մշտապես ախտահանումները – մաքրումները, բարձրորակ կերերը, տեսակներին համապատասխանող հոտերի խտությունը, տեսակների – ցեղերի ընտրությունը.

(ii) հիվանդությունը պետք է բուժել անմիջապես կանխելու կենդանու տառապանքը. քիմիապես սինթեզված ալոպատիկ անասնաբուժական միջոցները ներառյալ հակաբիոտիկները կարող են օգտագործվել միայն, երբ այդ խիստ անհրաժեշտ է – խիստ պայմաններում, երբ ֆիտոթերապ-տիկ, հոմեոպաթիկ – այլ միջոցների կիրառումը անարդյունավետ է: Հատկապես պետք է սահմանվեն բուժման – կենդանուն համակարգից մեկուսացման հետ կապված սահմանափակումները.

(iii) իմունոլոգիական անասնաբուժական դեղորայքի կիրառումը թույլատրելի է:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝ 15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 58 151- ից
------------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

(iv)բուժումները կապված մարդու – կենդանիների առողջության պահպանմանը, որոնք հիմնվում են օրենսդրության պահանջների վրա թույլատրելի են:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրատարակվող	Հրատարակության համար՝ 6	Էջ՝ 59 151-ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-------------------------	---------------

10. Հողագուրկ անասնապահական արտադրության արգելում

Հողագուրկ անասնապահական արտադրությունը, ուր անասունների մատակարարողը չի կառավարում գյուղատնտեսական հողեր -/կամ չունի հաստատված գրավոր համաձայնագիր այլ մատակարարողների հետ արգելվում է:

ԱՆԱՍՈՒՆՆԵՐԻ ԾԱԳՈՒՄԸ

11. Տեսակի, ցեղի - բազմացման մեթոդների ընտրությունը պետք է լինի համատեղելի օրգանական գյուղատնտեսության սկզբունքների հետ, հաշվի առնելով մասնավորապես.

- նրանց հարմարվածությունը տեղի պայմաններին,
- նրանց կենսունակությունը - դիմադրողականությունը հիվանդություններին,
- որոշակի տեսակների - ցեղերի հետ կապված յուրահատուկ հիվանդությունների կամ առողջական խնդիրների բացակայությունը (խոզերի մոտ սթրեսի, ինքնաբերական աբորտ - այլն):

12. Սույն ստանդարտի Բաժին 1.1 (a) բավարարող արտադրանքի համար օգտագործվող անասունները կամ թռչունը պետք է ծնված լինեն սույն ստանդարտին բավարարող արտադրական միավորում, կամ ծնված լինեն ծնողից՝ պահված սույն ուղեցույցով սահմանված պայմաններում: Նրանք պետք է աճեցվեն այս համակարգի ներքո ամբողջ կյանքի ընթացքում:

- Անասունները չպետք է տեղափոխվեն օրգանական - ոչ օրգանական արտադրական միավորների միջ-:
- Անասնապահական արտադրական միավորում եղած անասունները, որոնք չեն համապատասխանում սույն ստանդարտին, կարող են անցում կատարել դեպի օրգանականի:

13. Երբ մատակարարողը կարող է ներկայացնել սերտիֆիկացնող մարմին, որ նախորդ գլխում նշված պահանջներին բավարարող անասուններ առկա չեն, սերտիֆիկացնող մարմինը կարող է թույլ տալ սույն ստանդարտին չհամապատասխանող մեթոդով աճեցված անասուններին հետ-յալ դեպքերում՝

- տնտեսության զգալի մեծացման համար, երբ փոխվում է ցեղը կամ երբ կատարվում է նոր անասունների վրա մասնագիտացում,
- անասնագիտաբանական լրացման համար, օրինակ երբ տեղի է ունենում կենդանիների զգալի անկում արտակարգ իրավիճակների պատճառով,
- բուժման համար որձեր:

«ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ը կարող է հատուկ պայմաններ սահմանել, որոնց համաձայն ոչ օրգանական ծագում ունեցող անասունները կարող են թույլատրվել կամ չթույլատրվել, հիմնվելով կենդանիներին մայրական կաթից կտրվելուց հնարավորինս վաղ հասակում փոխադրումը համակարգ:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 60 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

14. Նախորդ կետի մեղմացման պայմաններով որակավորվող անասունները պետք է համապատասխանեն 12 գլխում նշված պայմաններին: Այդ անցումային շրջանը պետք է հսկվի, եթե արտադրանքը վաճառվելու է որպես օրգանական համաձայն սույն ստանդարտի բաժնի 3-ի:

15. Ոչ օրգանական անասունների ծագումը

1. Ոչ օրգանական անասունները կարող են բերվել տնտեսություն բազմացման նպատակով, միայն երբ օրգանական անասունները առկա չեն անհրաժեշտ քանակությամբ:

2. Երբ ձ-ավորվում է նոր հոտ կամ խումբ, ոչ օրգանական երիտասարդ կաթնասունները պետք է սկսեն պահվել օրգանական արտադրության կանոններին համապատասխան անմիջապես մորից կտրելուց հետո: Ավելին, հետ-յալ սահմանափակումները պետք է կիրառվեն այն պահից, երբ կենդանին ներ է մուծվել հոտ՝

- (a) գոմեշները, հորթերը – քուռակները պետք է լինել վեց ամսականից փոքր.
- (b) գառները – ուլերը պետք է լինեն 60 օրեկանից փոքր.
- (c) խոճկորները պետք է կշռեն 35 կգ-ից ոչ պակաս:

3. Հոտի կամ խմբի վերաձ-ավորման ժամանակ, ոչ օրգանական հասուն որձերը – չծննդաբերած էգ կաթնասունները պետք է հետագայում պահվեն օրգանական արտադրության կանոններին համապատասխան: Բացի այդ, էգ կաթնասունների քանակը ենթակա է հետ-յալ տարեկան սահմանափակումների.

- (a) հասուն խոշոր եղջրավոր կենդանիների – ձիերի առավելագույնը մինչ- 10 %, ներառյալ bubalus (գոմեշներ) – բիզոնային անասունների տեսակները – հասուն խոզերի, ոչխարների կամ այծերի 20 %-ը ներմուծված որպես էգ կենդանիներ.
- (b) այն միավորի համար, որտեղ 10 ձիուց կամ խոշոր եղջրավոր կենդանիներից քիչ կենդանի կա, կամ հինգից պակաս խոզ, ոչխար կամ այծ է առկա, ապա վեր-ում նշված ցանկացած վերականգնում պետք է սահմանափակվի առավելագույնը տարեկան մեկ կենդանիով:

Սույն բաժնի պահանջների ապահովումը պետք է վերանայվի 2012 թվականին սահմանափակումը հանելու նպատակով:

4. Բաժնի 3-ում ներկայացված տոկոսները կարող են՝ նախապես սերտիֆիկացնող մարմնի կողմից հաստատվելուց հետո, ավելացվել մինչ- 40%, հետ-յալ հատուկ դեպքերում՝

- (a) երբ նախաձեռնվում է տնտեսության եական ընդլայնում.
- (b) երբ փոխվում է ցեղը.
- (c) երբ ներդրվում է նոր անասնապահական մասնագիտացում.
- (d) երբ ցեղին գյուղատնտեսության համար կորստի վտանգ է սպառնում:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 61 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

16. Ոչ օրգանական թռչունների օգտագործում

(a) Երբ ձ-ավորվում է նոր թռչնախումբ կամ այն վերած-ավորվում է, - օրգանական աճեցված թռչունները առկա չեն բավարար քանակությամբ, ապա ոչ օրգանական աճեցված թռչունները կարող են ներմուծվել օրգանական թռչունների արտադրական միավոր, այն դեպքում երբ ձվատու - մսատու թռչունները պետք է լինեն երեք օրեկանից փոքր:

(b) Ձվատու ոչ օրգանական մեթոդով աճեցված 18 շաբաթականից ոչ մեծ թռչունը կարող է բերվել օրգանական անասնապահական միավոր մինչ- 2011 թվականի դեկտեմբերի 31-ը, երբ օրգանական մեթոդով աճեցված թռչուն առկա չէ:

ԱՆՅՈՒՄԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆ

17. Կերի կամ արոտավայրերի համար նախատեսված հողի անցումային շրջանը պետք է համապատասխանի սույն հավելվածի մաս A , գլուխներ՝ 1, 2 - 3-ին:

18. Սերտիֆիկացնող մարմինը կարող է կրճատել սահմանված անցումային շրջանները - պայմանները հողի -/կամ կենդանիների ու կենդանական ծագման արտադրանքի համար հետ-յալ դեպքերում.

a) արոտավայրերի, բացօթյա վազքի - վարժանքների տարածքները օգտագործվում են ոչ խոտակեր տեսակների համար,

b) «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ի կողմից սահմանված կատարման շրջանի ընթացքում էքստենսիվ գյուղատնտեսությունից ներմուծված կովերի, ձիերի, ոչխարների - այծերի կամ առաջին անգամ փոխակերպված կաթնատու հոտերի համար,

c) Եթե անասունները - միայն անասնակերի մշակման համար օգտագործվող հողը նույն արտադրական միավորում միաժամանակ են անցում կատարում, ապա անասունների, արոտավայրերի -/կամ կերարտադրության համար օգտագործվող հողի անցումային շրջանը կարող են կրճատվել մինչ- երկու տարի, միայն այն դեպքում, երբ անասունները - իրենց մատղաշը կսնվեն գլխավորապես նույն արտադրական միավորից ստացվող կերերով:

19. Եթե հողը արդեն ստացել է օրգանական կարգավիճակ - առկա են ոչ օրգանական աղբյուրներից ներմուծված անասուններ -, եթե արտադրանքը պետք է վաճառվի որպես օրգանական, ապա անասունը պետք է աճեցվի համաձայն սույն ստանդարտի առնվազն հետ-յալ համապատասխանության ժամանակահատվածում՝

Տավար - ձիեր

Մսամթերքի համար՝ 12 ամիս - իրենց կյանքի տ-ողության առնվազն երեք քառորդը օրգանական կառավարման համակարգում,

Հորթ մսի համար՝ 6 ամիս, եթե գնվել են անմիջապես մայրական կաթից կտրվելուց հետո - 6 ամսից ցածր տարիքում,

Կաթնամթերքի համար՝ /իրավասու մարմնի կողմից/ սահմանված 90 օր կատարման ժամկետի ընթացքում, որից հետո -ս 6 ամիս.

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 62 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

Ոչխարներ – այծեր

Մսամթերքի համար՝ 6 ամիս.

Կաթնամթերքի համար՝ /իրավասու մարմնի կողմից սահմանված ժամկետներում/
90 օր կատարման ժամկետի ընթացքում, որից հետո –ս 6 ամիս.

Խոզեր՝

Մսամթերքի համար՝ 6 ամիս.

Թռչուն/ածան հավեր

Մսամթերքի համար՝ ամբողջ կյանքի տ–ողության ընթացքում.

Ձվի արտադրության համար՝ 6 շաբաթ:

20. Օրգանական – ոչ օրգանական կենդանիների միաժամանակ /սինխրոն/ արտադրություն

1. Տնտեսությունում կարող են գտնվել նա– ոչ օրգանական անասուններ, միայն այն պայմանով, որ դրանք աճեցվում են այնպիսի միավորներում, որտեղ շինություններն ու հողակտորները հստակորեն առանձնացված են օրգանական արտադրության կանոններին համապատասխան արտադրող միավորներից – տարբերվող տեսակներ են ներգրավված:

2. Ոչ օրգանական անասունները կարող են օգտագործել օրգանական արտադրությունը յուրաքանչյուր տարվա սահմանափակ ժամանակաշրջանի ընթացքում, այն դեպքում, երբ օրգանական կենդանիները միաժամանակ ներկա չեն լինում այդ արտադրությունում:

3. Օրգանական կենդանիները կարող են արածել ընդհանուր հողի վրա, այն դեպքում, երբ՝

(a) հողը առնվազն երեք տարի չպետք է մշակված լինի օրգանական արտադրությունում չթույլատրված նյութերով/արտադրանքով.

(b) օրգանական անասնապահությունից ստացված որ–է արտադրանք, որի համար օգտագործվում է այդ հողատարածքը, չի կարող դիտվել որպես օրգանական արտադրությունից եկած, մինչ– հնարավոր կլինի ապացուցել համապատասխան մեկուսացումը ոչ օրգանական կենդանիներից:

4. Ձմեռվա արտադրությունից դեպի ամառային անասունների տեղափոխման ժամանակ կենդանիները կարող են արածել ոչ օրգանական հողերի վրա, երբ նրանք տեղափոխվում են ոտքով մեկ արտադրության տարածքից դեպի մյուսը: Ոչ օրգանական կերի հասկացությունը, խոտի – այլ բույսերի ձ–ով, որտեղ կենդանիները արածում են, այդ ժամանակահատվածի ընթացքում չի գերազանցում տարվա ամբողջ կերաբաժնի 10 %-ը: Այդ թիվը կարող է հաշվարկվել որպես գյուղատնտեսական ծագման կերի չոր նյութի տոկոս:

5. Մատակարարողները պետք է վարեն – պահպանեն սույն հոդվածում ներկայացված օգտագործման պահանջներին համապատասխանությունը վկայող փաստաթղթերը:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 63 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

21. Կերեր սեփական տնտեսությունից կամ այլ օրգանական տնտեսություններից

Խոտակերների դեպքում, բացառությամբ այն ժամանակաընթացքի, երբ կենդանիները յուրաքանչյուր տարի գտնվում են արոտավայրերում, որը կարգավորվում է անցումային շրջանի 20(4) կետով, կերերի առկազն 50 %-ը պետք է արտադրված լինի սեփական տնտեսությունում, կամ երբ այդ իրատեսական չէ, լինի արտադրված այլ օրգանական տնտեսության, որը նախապատվորեն գտնվում է նույն տարածաշրջանում, հետ համագործակցելիս:

ԿԵՐ

22. Բոլոր անասնապահական համակարգերը պետք է օպտիմալապես ապահովեն կենդանիների դիետայի կերային բաղադրամասերի 100% -ի առկայությունը (ներառյալ «անցումային» կերային նյութեր) արտադրված սույն ստանդարտի պահանջներին համաձայն:

23. Սահմանափակ քանակների ոչ օրգանական բուսական կամ կենդանական ծագման կերերի օգտագործումը ռաբլատորվում է, երբ ֆերմերները ի վիճակի չեն ձեռք բերել կերեր բացառապես օրգանական արտադրությունից: «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ի կողմից սահմանված կատարման ժամանակաշրջանի ընթացքում անասնապահական արտադրանքը կպահպանի իր օրգանական կարգավիճակը, եթե ապահովվի օրգանական աղբյուրից կերեր արտադրված սույն ստանդարտի համապատասխան՝ խոտակերների համար առկազն 95% -ով – այլ տեսակների դեպքում՝

- 90% 2009թ-ի հունվարի 1-ից մինչև 2009 թ-ի դեկտեմբերի 31- ընկած ժամանակահատվածում.
- 95% 2010 թ-ի հունվարի 1-ից մինչև– 2011 թ-ի դեկտեմբերի 31-ը ընկած ժամանակահատվածում:

Թվերը պետք է հաշվարկվեն յուրաքանչյուր տարի որպես գյուղատնտեսական ծագման կերերի չոր նյութերի տոկոս: Միաժամանակ, ոչ օրգանական կերերի առավելագույն տոկոսը օրեկան կերաբաժնում պետք է կազմի 25 %, հաշվարկված չոր նյութերի տոկոսով:

Մատակարարողը պետք է պահպանի այս դրույթի կիրառման անհրաժեշտության փաստաթղթային հաշվառումները:

24. Կերը նշվածի անհնարության դեպքում, երբ մատակարարողը կարող է ներկայացնել սերտիֆիկացնող մարմնին, որ վերը նշված 22 կետի պայմաններին բավարարող կերը առկա չէ կապված, օրինակ, անկանխատեսելի ծանր բնական պայմանների կամ մարդածին իրադարձությունների կամ խիստ բնակլիմայական պայմանների պատճառով, հսկող/սերտիֆիկացնող մարմինը կարող է թույլատրել սահմանափակ ժամանակահատվածում կերակրման համար օգտագործել սույն ստանդարտների պահանջներին չբավարարող կերերի խիստ սահմանված տոկոս, պայմանով, որ այն չի ներառի գենետիկորեն փոխակերպված օրգանիզմներ կամ դրանցից պատրաստված արտադրանք:

Սերտիֆիկացնող մարմինը սահմանում է – թույլատրելի ոչ օրգանական կերերի առավելագույն տոկոսը, – այդ մեղմացման հետ կապված պայմանները:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 64 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

25. Անասունների տեսակին բնորոշ կերերի օրաբաժին.

1. օրաբաժնում պետք է հաշվի առնվի՝

- մատղաշ կաթնասունների կարիքը բնական, նախընտրելի է մայրական կաթի մեջ,
- խոտակերների պահանջի օրեկան չափաբաժնի չոր նյութի հիմնական համաչափությունը պետք է բաղկացած լինի կոշտ, թարմ – չոր կերերից կամ սիլոսից,
- պոլիգաստրիկ կենդանիները չպետք է կերակրվեն միայն սիլոսով,
- թռչունների պահանջը հացահատիկայինների հանդեպ բուման փուլում,
- խոզերի – թռչունների կարիքը կոշտ, թարմ կամ չոր կերերի կամ սիլոսի մեջ օրական չափաբաժնում:

2. բոլոր երիտասարդ կաթնասունները կերակրվեն մայրական կաթով, ի նախապատվություն բնական կաթի: Խոշոր եղջրավոր կենդանիների համար, ներառյալ՝ *bubalus* (գոմեշներ), բիզոնի տեսակները ու ձիերը՝ առնվազն երեք ամիս, ոչխարների – այծերի համար՝ 45 օր – խոզերի համար 40 օր:

3. Բուծման համակարգերը խոտակերների համար պետք է հիմնված լինեն արոտավայրերի առավելագույն օգտագործման վրա՝ ելնելով տարվա տարբեր եղանակներին արոտավայրերի հասանելիությունից: Խոտակերների օրեկան չոր կերաբաժնի առնվազն 60%-ը պետք է բաղկացած լինի կոշտ կերից, թարմ կամ չոր անասնակերից, կամ սիլոսից: Կաթնամթերքի արտադրության մեջ վաղ լակտացիայի շրջանում թույլատրվում է առավելագույնը երեք ամսով նվազեցնել այդ տոկոսը մինչև – 50%:

4. Չոր, թարմ կամ չոր անասնակերը կամ սիլոսը պետք է ավելացվեն խոզերի – թռչունների օրեկան կերաբաժնի մեջ:

5. Արգելվում է պահել անասուններին այնպիսի պայմաններում, կամ այնպիսի դիետային վրա, որոնք կարող են նպաստել անեմիայի/սակավարյունության առաջացմանը:

6. Բուման պրակտիկան պետք է դարձելի լինի բուծման ընթացքի բոլոր փուլերում: Ստիպողական/պարտադրաձև/ուժի կիրառմամբ բտումը արգելվում է:

26. Բոլոր անասունները պետք է ունենան ազատ մուտք թարմ ջրին՝ ապահովելու անասունների լիարժեք առողջությունը – առույգությունը:

27. Անցումային փուլի կեր

1. Միջինում կերաբաժնի/ռացիոնի բաղադրության մինչև – 30%-ը կարող է կազմել անցումային փուլում գտնվող անասնակերը: Եթե անցումային փուլում գտնվող անասնակերը ստացվում է տվյալ տնտեսության միավորից, նշված տոկոսային հարաբերությունը կարող է ավելացվել մինչև – 100%:

2. Անասուններին տրվող անասնակերի միջին քանակի մինչև – 20%-ը անցումային առաջին տարում կարող է ձ-ավորվել մշտական կամ բազմամյա բույսերով արոտավայրերում արածեցնելով կամ հունձի արդյունքում, այն պայմանով, որ այդ արոտավայրերը տնտեսության մի մասն են կազմում – վերջին հինգ տարիների ընթացքում չեն հանդիսացել տվյալ տնտեսության օրգանական արտադրության միավորի մի մասը: Երբ օգտագործվում է – անցումային անասնակերերը, – անցումային առաջին տարում գտնվող տարածքներից անասնակերերը, նման համադրված անասնակերի ընդհանուր տոկոսը չպետք է

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝ 15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 65 151- ից
------------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

գերազանցի 1-ին պարբերությունում ամրագրված տոկոսային հարաբերությունը:

Կազմեց՝
ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 15.03.09

Ստուգեց՝
ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հաստատեց՝
ԿԽ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հրապարակվող

Հրատարակությ
ան համար՝ 6

Էջ՝ 66 151-
ից

3. Նախորդ կետեր 1-ի – 2-ի ցուցանիշները պետք է ամեն տարի հաշվարկվեն որպես բուսական ծագման կերերի չոր նյութերի տոկոս:

28. Ոչ օրգանական բուսական – կենդանական ծագման արտադրանք – նյութեր

1. Ոչ օրգանական բուսական – կենդանական ծագման կերային նյութերը կարող են օգտագործվել օրգանական արտադրության մեջ միայն եթե դրանք ընդգրկված են սույն Ստանդարտում:

2. Կենդանական ծագման օրգանական կերային նյութերը, ինչպես նա – հանքային ծագման կերային նյութերը, կարող են օգտագործվել օրգանական արտադրության մեջ միայն եթե նրանք ընդգրկված են սույն ստանդարտում:

3. Ձկնարտադրության մթերքները – ենթամթերքները կարող են օգտագործվել միայն եթե դրանք ընդգրկված են սույն ստանդարտում:

4. Կերային հավելումները, կենդանիների սննդում օգտագործվող որոշակի նյութեր – վերամշակման խթանիչներ/օժանդակ նյութեր կարող են օգտագործվել միայն այն դեպքում եթե դրանք ընդգրկված են ստանդարտում, հաշվի առնելով այն սահմանափակումները, որոնց պետք է համապատասխանել:

29. Եթե կերի պատրաստման ժամանակ օգտագործվում են նյութեր որպես կերային բաղադրամասեր, սննդային տարրեր, կերի հավելումներ կամ վերամշակման օժանդակ նյութեր/խթանիչներ, «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ը սահմանում է թույլատրված նյութերի դրական ցուցակ, համապատասխան հետ-յալ չափանիշների.

Ընդհանուր չափանիշներ.

- a) թույլատրելի նյութերը թույլատրված են անասնակերերին վերաբերվող ազգային օրենսդրությամբ,
- b) նյութերը անհրաժեշտ/ կար-որ են կենդանիների առողջության, բարեկեցության – կենսունակության ապահովման համար, –
- c) այնպիսի նյութեր, որոնք՝
  - նպաստում են տեսակների ֆիզիոլոգիական – վարքագծային կարիքներին համապատասխանող դիետային,
  - չեն պարունակում գենետիկական ինժեներիային/ձ-ափոխված օրգանիզմներ – դրանց արտադրանքը, –
  - գլխավորապես բուսական, հանքային կամ կենդանական ծագում ունեն:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 67 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

Կերի – սննդային տարրերի յուրահատուկ չափանիշները.**a. Բուսական ծագման կերեր**

a.1 Ոչ օրգանական աղբյուրներից բուսական ծագման կերը կարող է օգտագործվել միայն 14 – 15-րդ կետերում սահմանած պայմաններին համաձայն, եթե նրանք արտադրվում կամ պատրաստվում են առանց քիմիական լուծիչների կամ քիմիական մշակման.

1. ԲՈՒՍԱԿԱՆ ԾԱԳՄԱՆ ԱՎԱՆԴԱԿԱՆ / ՈՉ ՕՐԳԱՆԱԿԱՆ ՍՆՆԴԱՆՅՈՒԹԵՐ

1.1. Հացահատիկներ, հացազգիներ, դրանցից ստացված արտադրանքը – ենթամթերքը

- վարսակի հատիկ, թեփ, միջուկներ, կեղ- – թեփ
- գարու հատիկներ, պրոտեին – միջուկներ
- բրնձի սաղմի մնացորդներ
- կորեկը որպես հացահատիկ
- աշորան որպես հացահատիկ – հավելակեր
- սորգո որպես հատիկ
- ցորեն որպես հատիկ, հավելակեր, թեփ, սպիտակուցային կեր, սնձան – սաղմ
- հաճարորպես հատիկ
- տրիտիկալե որպես հատիկ
- եգիպտացորեն որպես հատիկ, թեփ, հավելակեր, սաղմ – սպիտակուցային հավելում
- հացազգիների ծղոտից ածիկ
- գարեջրի արտադրության հատիկներ

1.2 Ձեթի սերմեր, մրգի սերմեր, դրանց մթերքը – ենթամթերքը:

- ռապսի սերմեր, մնացորդ – թեփուկներ
- սոյաի հատիկ որպես ընդեղեն, բոված, մնացորդ – թեփուկներ
- ար-ածաղիկի սերմ որպես սերմ – մնացորդ
- բամբակ որպես սերմ – մնացորդ
- ոսպ որպես սերմ – մնացորդ

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 68 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

- քունջուտի սերմ որպես սերմ – մնացոր
- արմավենու կորիզներ որպես մնացորդ
- դոմի սերմեր – մնացորդ
- ձիթապտուղ, ձիթապտղի մզվածքի մնացորդ
- բուսական յուղեր (ստացված ֆիզիկական էքստրակտումից)

1.3 Ընդդեմ սերմեր, դրանց մթերքները – ենթամթերքները:

- սիսեռ որպես հատիկ, հավելակեր – թեփ
- ոսպ որպես հատիկ, հավելակեր – թեփ
- չինա աճեցված որպես ջերմամշակված հատիկ, հավելակեր – թեփ
- ոլոռ որպես հատիկ, հավելակեր – թեփ
- բակլա որպես հատիկ, հավելակեր – թեփ
- конские бобы որպես հատիկ, հավելակեր – թեփ
- վիկ որպես հատիկ, հավելակեր – թեփ
- լյուպին որպես հատիկ, հավելակեր – թեփ

1.4 Պալար, արմատներ, նրանցից ստացված արտադրանքը – ենթաարտադրանքը:

- շաքարի ճակնդեղի մածուկ
- կարտոֆիլ
- քաղցր կարտոֆիլ որպես պալար
- կարտոֆիլի մածուկ (կարտոֆիլի օսլայից էքստրակտման ենթամթերք)
- կարտոֆիլի օսլա
- կարտոֆիլի սպիտակուց
- մանիոկ

1.5 Այլ սերմեր – մրգեր, նրանցից ստացված արտադրանքը – ենթամթերքը:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակույթ ան համար՝ 6	Էջ՝ 69 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

- եղջերենի (рожковое дерево, carob, Ceratonia siliqua)
- եղջերենու պատիճներ – դրա ալյուրը
- դդում
- ցիտրուսային պտղի միջուկ
- խնձոր, սերկ-իլ, տանձ, դեղձ, թուզ, խաղող – նրանց մածուկը
- շագանակ
- ընկույզի մնացորդ
- անտառային ընկույզի մնացորդ
- կակաոի թափուկներ – մնացորդներ
- կաղնու պտուղներ

1.6 Ֆուրաժ – կոշտ կերեր:

- առվույտ
- առվույտի ալյուր
- երեքնուկ
- երեքնուկի ալյուր
- խոտ (ֆուրաժային բույսերից ստացված)
- աղացած խոտ
- խոտի ծղոտ
- սիլոս
- հացահատիկի ծղոտ
- բանջարեղենի արմատ անասնակերի համար

1.7 Այլ բույսեր, նրանց մթերքը – ենթամթերքը:

- մաթ
- ջրիմուռների ալյուր (ստացված ջրիմուռների չորացման – հետագա փշրման միջոցով, լվացած յոդի պարունակությունը նվազեցնելու համար)

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 70 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

- բույսերի էքստարակտներ – փոշիներ
- բուսական պրոտեինի էքստրակտ (բացառապես երիտասարդ կերդանիներին ապահովելու համար)
- համեմունքներ
- կանաչեղեն

b. Կենդանական ծագման կերային նյութեր

b.1 կենդանական ծագման կերեր, բացառությամբ կաթ – կաթնամթերք, ձուկ, այլ ծովային կենդանիների – դրանցից ստացված արտադրանքը ընդհանուր առմամբ չպետք է օգտագործվեն, կամ օգտագործվեն համաձայն ազգային օրենսդրության պահանջների: Ամեն դեպքում, որոճացող կենդանիների համար կաթնասունների կերային նյութերը չեն թույլատրվում, բացառությամբ կաթի – կաթնամթերքի.

2. ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ ԾԱԳՄԱՆ ԿԵՐԱՅԻՆ ՆՅՈՒԹԵՐ

2.1 Կաթ – կաթնամթերք

- թարմ կաթ
- կաթի փոշի
- յուղազրկված կաթ, յուղազրկված կաթի փոշի
- թան/ռաքա, թանի/ռաքա փոշի
- շիճուկ, շիճուկի այլուր, շաքարի ցածր պարունակությամբ շիճուկի այլուր, շիճուկի սպիտակուցի փոշի (ֆիզիկական մշակումից ստացված)
- կազեինի փոշի
- լակտոզայի փոշի
- կաթնաշոռ – թթվասեր

2.2 Ձուկ, այլ ծովային կենդանիներ, նրանց մթերքը – ենթամթերքը:

Չետ–յալ սահմանափակումների պայմանում . մթերքը արտադրավել է միայն կայուն ձկնաբուծության մեջ – օգտագործվում է միայն խոտակեր չհանդիսացող տեսակների համար:

- ձուկ
- ձկան յուղ – ձողաձկան/բրաձկան/треска չզտած ձեթ

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Չաստատեց՝ ԿԻ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Չրապարակվող	Չրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 71 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

- մոլուկների/ փափկամարմինների կամ խեցգետնանման ավտոլիզատներ.
- Հիդրոլիզատներ – պրոթեոլիզատներ ստացված էնզիմների գործունեությունից, լուծվող կամ չլուծվող ձ-ով, բացառապես երիտասարդ կենդանիների համար.
- ձկան ալյուր:

2.3 Ձու կամ ձվամթերք

- ձու կամ ձվամթերք որպես թռչնի կեր օգտագործելու համար, գերադասելի է մի-նույն արտադրությունից:

c. Հանքային ծագման սննդանյութեր

c.1 հանքային ծագման կեր, միկրոտարրեր, վիտամիններ կամ պրովիտամիններ կարող են օգտագործվել միայն, եթե ունեն բնական ծագում: Այդ նյութերի պակասի դեպքում կամ բացառիկ հանգամանքներում, կարող են օգտագործվել քիմիական հստակ ճանաչելի անալոզները.

Սույն կատեգորիայում ներառված են միայն հետ-յալ նյութերը.

3. ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԾԱԳՄԱՆ ՍՆՆԴԱՆՅՈՒԹԵՐ

3.1 Նատրիում`

- նատրիումի սուլֆատ.
- նատրիումի կարբոնատ.
- նատրիումի բիկարբոնատ.
- նատրիումի քլորիդ.

3.2 Կալիում`

- կալիումի քլորիդ.

3.3 Կալցիում`

- Կրային ծովային խեցիներ
- lithotamn
- կրային կավ / maerl/ мергель.

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 72 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

- կալցիումի կարբոնատ.
- կալցիումի գլյուկոնատ.

3.4 Ֆոսֆոր`

- ֆտորազրկված դիկալցիում ֆոսֆատ.
- ֆտորազրկված մոնոկալցիում ֆոսֆատ.
- նատրիում ֆոսֆատ.
- կալացիում-մագնեզիում ֆոսֆատ.
- կալցիում-նատրիում ֆոսֆատ.

3.5 Մագնեզիում`

- մագնեզիումի օքսիդ (ջրազրկված մագնեզիումի օքսիդ).
- մագնեզիումի սուլֆատ.
- մագնեզիումի քլորիդ.
- մագնեզիումի կարբոնատ.
- մագնեզիումի ֆոսֆատ.

d. Սինթետիկ ազոտը կամ ոչ սպիտակուցային ազոտի կյուլթերը չպետք է օգտագործվեն:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 73 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

Հավելումների – վերամշակման օժանդակ միջոցների յուրահատուկ չափանիշներ.

ԿԵՐԵՐԻ ՀԱՎԵԼՈՒՄՆԵՐ, ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԻ ԿԵՐԱԿՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ՈՐՈՇԱԿԻ ՆՅՈՒԹԵՐ ԵՎ ԿԵՐԱԿՐԱՆՅՈՒԹԵՐՈՒՄ ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ՎԵՐԱՄՇԱԿՄԱՆ ՕԺԱՆԴԱԿ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

1.1 Կերային հավելումներ

(a) Վիտամիններ

- կերային կյուլթերի հումքից ստացված վիտամիններ,
- բնական վիտամիններին իդենտիկ սինթետիկ վիտամիններ մոնոգաստրիկ կենդանիների համար,
- բնական վիտամիններին իդենտիկ A, D – E սինթետիկ վիտամինները պետության իրավասու մարմինների կողմից թույլատրելի սինթեզված A, D – E վիտամիններ, որոնք իդենտիկ են բնական վիտամիններին որոճացող կենդանիների համար.

(b) Միկրոտարրեր:

E1 Եթկաթ՝

երկաթի (II) կարբոնատ

երկաթի (II) սուլֆատի մոնոհիդրատ –/կամ հեպտահիդրատ

երկաթի (III) եռօքսիդ

E2 Յոդ՝

կալցիումի յոդատ, ջրազրկված

կալցիումի յոդատ, հեքսահիդրատ

նատրիումի յոդիտ

E3 Կորալտ՝

կորալտի (II) սուլֆատի մոնոհիդրատ –/կամ հեքսահիդրատ

հիմնային կորալտի (II) կարբոնատ, մոնոհիդրատ

E4 Պղինձ՝

պղինձի (II) օքսիդ

հիմնային պղինձի (II) կարբոնատ, մոնոհիդրատ

պղինձի (II) սուլֆատ, պենտահիդրատ

E5 Մանգան՝

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 74 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

մանգանի (II) կարբոնատ

մանգանի օքսիդ – закись марганца

մանգանի (II) սուլֆատ, մոնո- –/կամ տետրահիդրատ

E6 Ցինկ՝

ցինկի կարբոնատ

ցինկի օքսիդ

ցինկի սուլֆատ մոնո- –/կամ հեպտահիդրատ

E7 Մոլիբդեն

ամոնիումի մոլիբդատ, նատրիումի մոլիբդատ

E8 Սելենիում՝

նատրիումի սելենատ

նատրիումի սելենիտ

1.2 Zoo-technical հավելումներ

Էնզիմներ – միկրոօրգանիզմներ

1.3 Տեխնոլոգիական հավելումներ

(a) Կոնսերվացնող նյութեր:

E 200 Սորբինաթթու (сорбиновая кислота)

E 236 Մրջնաթթու(*)

E 260 Բացախաթթու(*)

E 270 Կաթնաթթու(*)

E 280 Պրոպիոնաթթու(*)

E 330 Կիտրոնաթթու(*)

(*) Սիլոսի համար, միայն երբ եղանակային պայմանները թույլ չեն տալիս անհրաժեշտ ֆերմենտացման ընթացքը:

Կաթնաթթվի, մրջնաթթվի, պրոպիոնաթթվի – քացախաթթվի օգտագործումը սիլոսի արտադրության մեջ կարող է թույլատրվել միայն, երբ եղանակային պայմանները թույլ չեն տալիս համապատասխան ֆերմենտացիա:

(b) Հակաօքսիդացնող նյութեր:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակության համար՝ 6	Էջ՝ 75 151-ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-------------------------	---------------

E 306 Տոկոֆերոլով հարուստ բնական ծագման էքստրակտներ, որոնք օգտագործվում են որպես անտիօքսիդանտներ

(c) Կապոդ կյուլթեր, հակաստվածքային ազեոններ:

E 470 Բնական ծագման կալցիումի ստեարատ

E551b Կոլոիդալ կվարց/ кремний

E551c Կիզելգուր

E 558 Բենտոնիտ

E 559 Կաուլինիտային կավեր

E 560 Ստեարիտների բնական խառնուրդներ – քլորիտ

E 561 Վերմիկուլիտ

E 562 Սեպիոլիտ

E 599 Պերլիտ

1g568 Կլինոպտիլոլիտ /Clinoptilolite/ նստվածքային ծագման (բոլոր տեսակների)

(d) Սիլոսի հավելումներ:

Էնզիմները, խմորիչները/դրոժները – բակտերիաները կարող են օգտագործվել որպես սիլոսի հավելումներ:

2. ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ ԿԵՐՈՒՄ ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ՈՐՈՇ ՄԹԵՐՔՆԵՐ

Խմորիչներ.

Saccharomyces cerevisiae

Saccharomyces carlsbergiensis

3. Սիլոսի արտադրության համար նախատեսված կյուլթեր

- ծովային աղ
- չմշակված քարաղ
- շիճուկ
- շաքար
- շաքարի ճակնդեղի զանգված

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Ջրապարակվող	Ջրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 76 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

- հացահատիկի ալյուր
- մաթեր

1. Օրգանական խմորիչների աչտադրության համար միայն օրգանական ձ-ով արտադրված սուբստրատներ օտոք է օգտագործել:
2. Օրգանական խմորիչները չպետք է ներկայացվեն օրգանական մթերքում - կերերում միաժամանակ ոչ օրգանական խմորիչների հետ:

Անասնապահական շենքերի – սարքավորումների մաքրման – ախտահանման համար հաստատված նյութեր (օրինակ սարքավորում – սպասք)

Կալիումական – նատրիումական օճառներ

Ջուր – գոլորշի

Կրակաթ

Կիր

Չհանգած կիր

Նատրիումի հիպոքլորիտ (օրինակ՝ որպես սպիտակեցնող հեղուկ)

Կաուստիկ սոդա

Կաուստիկ կալիում

Ջրածնի պերօքսիդ

Բույսերի բնական էքստրակտներ

Կիտրոնաթթու, պերքացախաթթու, մրջնաթթու, կաթնաթթու, թրթնջկաթթու – քացախաթթու

Սպիրտեր

Ազոտական թթու (կաթնամթերքի սարքավորումներ)

Ֆոսֆորական թթու (կաթնամթերքի սարքավորումներ)

Ֆորմալդեհիդ

Պտուկների – կիթի սարքերի մաքրող – ախտահանող նյութեր

Նատրիումի կարբոնատ:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 77 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

30. Օրգանական կերի վերամշակման ժամանակ կիրառվող հատուկ դրույթները

Որպես ստանդարտում (Մուտք դեպի շուկա) բերված բոլոր դրույթների լրացում, օրգանական կերի վերամշակման արտադրությունը պետք է հիմնված լինի հետ-յալ յուրահատուկ դրույթների վրա՝

(a) օրգանական կերակրանյութերից օրգանական կերի վերամշակում, բացառությամբ երբ կերակրանյութերը առկա չեն շուկայում օրգանական ձ-ով.

(b) կերակրի հավելումների ու մշակման նյութերի օգտագործման արգելում, այնպես որ դրանց օգտագործումը հասցվի նվազագույնի – միայն տեխնոլոգիայից կամ գոտտեխնոլոգիայից ելնելով խիստ անհրաժեշտության դեպքում – առանձնահատուկ կերակրման նպատակներով.

(c) բացառությամբ նյութերի – վերամշակման մեթոդների, որոնք կարող են մոլորեցնել արտադրանքի իսկական ծագման վերաբերյալ.

(d) կերի զգույշ վերամշակումը, գերադասելի է կենսաբանական, մեխանիկական – ֆիզիկական մեթոդների կիրառմամբ:

31. Վերամշակվող կերի արտադրաթյաուն գլխավոր կանոնները

1. Օրգանական կերի վերամշակվող արտադրությունը պետք է տարանջատվի ժամանակի – տարածության մեջ ոչ օրգանական կերի վերամշակման արտադրությունից:

2. Օրգանական կերային նյութերը կամ անցումային շրջանի կերային նյութերը չպետք է մուտք գործեն ոչ օրգանական արտադրության կերային նյութերի հետ միաժամանակ օրգանական կերի արտադրանքի բաղադրության մեջ:

3. Օրգանական արտադրությունում օգտագործվող կամ վերամշակվող որ-է կերային նյութը չի կարող վերամշակվել քիմիապես սինթեզված լուծիչների օգնությամբ:

4. Այնպիսի նյութեր – տեխնիկական միջամտություններ, որոնք վերականգնում են օրգանական սնունդի մշակման – պահպանման ընթացքում կորցված հատկանիշները, որոնք ուղղում են վերամշակման ընթացքում անփութությունների արդյունքները, – որոնք կարող են խեղաթյուրել այդ արտադրանքի իրական բնույթը, չպետք է օգտագործվեն:

ԱՆԱՄՆԱԲՈՒԺՈՒԹՅՈՒՆ

32. Հիվանդությունների կանխում

1. Օրգանական անասնապահական արտադրությունում հիվանդությունների կանխարգելումը պետք է հիմնված լինի հետ-յալ սկզբունքների վրա՝

a) կենդանիների համապատասխան ցեղի – տեսակի ընտրություն՝ ինչպես նկարագրված է սույն ստանդարտում.

b) յուրաքանչյուր տեսակի պահանջներին համապատասխան անասնաբուժական գործունեության կիրառում, խրախուսելով հիվանդությունների հանդեպ բարձր դիմադրողականությունը – վարակի կանխարգելումը.

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝ 15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 78 151- ից
------------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

- c) բարձրորակ օրգանական կերի օգտագործում կանոնավոր վարժանքների – արոտավայրում գտնվելու հնարավորության –/կամ բացօթյա վարժանքների հետ մեկտեղ, որոնք օժանդակում են կենդանիների բնական իմունոլոգիական պաշտպանությանը.
- d) անասունների համապատասխան խտության ապահովում՝ այդպիսով խուսափելով գերբեռնվածությունից – դա հետ կապված կենդանիների առողջական խնդիրներից:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակության համար՝ 6	Էջ՝ 79 151-ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-------------------------	---------------

2. Քիմիապես սինթեզված ալոպաթիկ անասնաբուժական արտարանքը կամ հակաբիոթիկները կանխարգելիչ նպատակով ազելվում են: Եթե կետեր 1 – 2-ում նշված միջոցառումները ադյունավետ չեն հիվանդության կամ վնասվածքի դեմ, – եթե բուժումը կար-որ է կենդանու տառապանքը կամ սթրեսի հետ-անքը կանխելու նպատակով, ապա քիմիապես սինթեզված ալոպաթիկ անասնաբուժական արտարանքը կամ հակաբիոթիկները կան են օգտագործվել անասնաբույժի պատասխանատվության ներքո:

3. Աճի կամ արտադրողականության խթանող նյութերի կիրառումը, այդ թվում հակաբիոտիկներ, կոկցիդոստատիկներ – այլ արհեստական միջոցներ աճի խթանման նպատակով, ինչպես նա- հորմոնների – նմանատիպ նյութերի կիրառումը վերարտադրման հողկողության կամ այլ նպատակներով, օրինակ՝ կտղուցի (течка) առաջացում – սինխրոնացում, արգելված է:

4. Երբ կենդանին ստացվել է ոչ օրգանական միավորում, կարող են անհրաժեշտ լինել հատուկ միջոցառումներ, ինչպես կարանտինային ժամանակաշրջան կամ ուսումնասիրության համար թեստերի անցկացում:

5. Գոմերը, հավաքները, սարքավորումները, պարագաները պետք է պատշաճ մաքրվեն – ախտահանվեն, որպեսզի կանխվի խաչած- վարակման հնարավորությունները – նպաստավոր պայմաններ չստեղծվեն վնասակար հիվանդածին օրգանիզմների համար: Արտաթորանքները, մեզը – չկերված մնացորդները պետք է հեռացվեն անհրաժեշտ հաճախականությամբ որպեսզի նվազագույնի հացվեն գարշահոտերը, ինչպես նա- միջատների – առնետների գրավումը:

6. Միայն Հավելված 1.Օրգանական արտադրության սկզբունքները, Մաս B. Անասնապահություն – անասնապահական արտադանք, Անասնապահական շենքերի – սարքավորումների մաքրման – ախտահանման համար հաստատված նյութերը (օրինակ սարքավորում – սպասք) կարող են օգտագործվել անսնաշենքերի – պարագանեի մաքրման – ախտահանման համար:

7. Ռոդենտիցիդները (պետք է օգտագործվեն միայն թակարդների մեջ), ինչպես նա- «Հավելված 1. Օրգանական արտադրության սկզբունքները, Մաս A. Բույսեր – բուսական արտադրանք»-ի մեջ նշված արտադրանքը կարող են օգտագործվել միջատների – այլ վնասատուների վերացման համար շինություններում կամ կենդանիների բնակեցման այլ հատվածներում:

8. Շինությունները պետք է դատարկվեն տարբեր կենդանիների խմբերի բնակեցման միջ- ընկած ժամանակահատվածներում: Շինությունները պետք է մաքրվեն – ախտահանվեն այդ ընթացքում: Ի լրումն, երբ յուրաքանչյուր թրջնախմբի բուժումն ավարտվել է, ապա ցանկապատի ներսի տարածքները պետք է պահվեն դատարկ նպաստելով բուսականության վերականգնմանը: Մատակարարողը պետք է վարի – պահպանի փաստաթղթային ապացույցներ այդ ժամանակաշրջանի կիրառման մասին: Այս պահանջները կիրառելի չեն, երբ թրջունը չի աճեցվել խմբաքանակներով, չի պահվել ցանկապատված տարածքներում, այլ պահվել է ազատ տարածքներում ողջ օրվա ընթացքում:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 80 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

33. Անասնաբուժություն

1. Երբ կենդանիները հիվանդանում են կամ վնասվածք են ստանում նրաք պետք է բուժվեն անմիջապես, եթե անհրաժեշտ է մեկուսացված, համապատասխան պահվածքի պայմաններում:

2. Ֆիտոթերապեվտիկ, հոմեոպաթիկ մթերքները, միկրոէլեմենտները - այլ մթերքները, որոնք թվարկված են Հավելված 1-ի Օրգանական արտադրության սկզբունքները, Մաս B.-ում Կենդանիներ - կենդանական արտադրանք, Անասնաբուժություն - մեղվապահական արտադրանք, պետք է օգտագործվեն որպես գերակա քիմիական միջոցների - հակաբիոթիկների համեմատությամբ, հաշվի առնելով, որ դրանց կիրառումը լինի ադյունավետ կենդանիների տեսակների համար - այն պայմաններում, որում դրանք ենթադրվում է կիրառել:

3. Եթե կետեր 1-ում - 2-ում նշված միջոցառումները արդյունավետ չեն հիվանդությունների - վնասվածքների դեմ պայքարում, - եթե բուժումը կար-որ է կանխելու կենդանու տառապանքը, ապա քիմիապես սինթեզված ալոպատիկ դեղորայքը կամ հակաբիոթիկների կիրառումը հնարավոր է անասնաբույժի պատասխանատվությամբ:

4. Բացառությամբ պատվաստումների, պարազիտների դեմ - պարտադիր բուժման սխեմաների ստացման դեպքերում, երբ կենդանիները կամ կենդանիների խմբերը ստանում են ավելին քան բուժման երեք կուրս քիմիական դեղորայքով կամ հակաբիոտիկներով 12 ամիսների ընթացքում, կամ ավելին քան մեկ բուժման կուրս երբ իրենց կայքը արտադրության պայմաններում մեկ տարուց պակաս է կազմում, ապա խնդրո առարկա հանդիսացող կենդանիները, կամ դրանցից ստացված արտադրանքը, չեն կարող վաճառվել որպես օրգանական, - կենդանիները պետք է անցնեն անցումային շրջան համաձայն սույն ստանդարտի:

Նման հանգամանքների մասին վկայող փաստերի գրանցումները պետք է պահպանվեն սերտիֆիկացնող մարմնի համար:

5. Ալոպաթիկ դեղորայքի վերջին կիրառումից հետո կենդանու մեկուսացման ժամանակաշրջանը օրգանական արտադրության պայմաններում երկու անգամ ավելին է տ-ում քան սովորական պայմաններում նույն կենդանուց արտադրանքի ստացման դեպքում: Այդ դեպքում, երբ այդ ժամանակաշրջանը մասնավորեցված չէ ապա այն պետք է տ-ի 48 ժամ:

34. Եթե, չնայած վերը նշված կանխարգելիչ միջոցառումներին, կենդանին հիվանդանում կամ վնասվածք է ստանում, նա պետք է անմիջապես բուժվի, անհրաժեշտության դեպքում՝ մեկուսացված - համապատասխան տարածքում: Մատակարարողները չպետք է խուսափեն այն դեղամիջոցներից, որոնք կազատեն անասունին ավելորդ տառապանքից, անգամ եթե նման դեղամիջոցների կիրառումը կհանդիսանա կենդանու օրգանական կարգավիճակի կորստի պատճառ:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 81 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

35. Անասնաբուժական դեղամիջոցների կիրառումը օրգանական գյուղատնտեսությունում պետք է համապատասխանի հետ-յալ սկզբունքներին.

a) եթե առաջանում են յուրահատուկ հիվանդություններ կամ առողջական խնդիրներ կամ կարող են առաջանալ, - այլընտրանքային թույլատրված բուժում կամ մենեջմենթի փորձը առկա չեն, կամ օրենքով պահանջվող դեպքերում, ապա թույլատրվում են անասունների պատվաստումը, մակաբույծների ոչնչացման դեմ միջոցների կիրառումը կամ անասնաբուժական դեղամիջոցների թերապ-տիկ կիրառումը.

b) ֆիտոթերապ-տիկ (բացառությամբ հակաբիոտիկները), հոմեոպատիկ կամ այուրվեդիկ միջոցներին - միկրոէլեմենտներին պետք է տրվի նախապատվություն համեմատած քիմիական սինթեզված ալոպատիկ անասնաբուժական դեղամիջոցների կամ հակաբիոտիկների, այն պայմանով, որ նրանց թերապ-տիկ ազդեցությունը արդյունավետ կլինի կենդանիների տեսակների - նախատեսված բուժման պայմանների համար.

c) եթե քիչ հավանական է, որ վերը նշված արտադրանքի կիրառումը արդյունավետ կլինի հիվանդության կամ վնասվածքի դեմ պայքարում, անասնաբույժի պատասխանատվությամբ կարող են օգտագործվել քիմիական ալլոպատիկ անասնաբուժական դեղամիջոցներ կամ հակաբիոտիկներ. պահման ժամկետը պետք է լինի օրենքով պահանջվողի կրկնապատիկը, սակայն ամեն դեպքում նվազագույնը՝ 48 ժամ.

d) քիմիական ալլոպատիկ անասնաբուժական դեղամիջոցների կամ հակաբիոտիկների կիրառումը կանխարգելիչ բուժման համար արգելվում է:

36. Հորմոնալ բուժումը կարող է օգտագործվել միայն թերապ-տիկ նկատառումներով - անասնաբույժի հսկողությամբ:

37. Աճի խթանիչները կամ նյութերը, որոնք օգտագործվում են աճը կամ արտադրողականությունը խթանելու նպատակով չեն թույլատրվում:

ԱՆԱՍՆԱՊԱՀԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ, ՓՈԽԱԴՐԱՄԻՋՈՑՆԵՐ ԵՎ ՍՊԱՆԴ

38. Անասնապահությունը պետք է ուղեկցվի կենդանիների նկատմամբ հոգատար վերաբերմունքով, պատասխանատվությամբ - հարգանքով:

39. Բուժման մեթոդները պետք է համապատասխանեն օրգանական գյուղատնտեսության սկզբունքներին, հաշվի առնելով՝

a) տեղական պայմաններում - օրգանական համակարգում աճեցման համար նպաստավոր ցեղեր - տեսակներ,

b) բնական մեթոդներով վերարտադրման գերադասելիությունը, թե-արհեստական բեղմնավորումը կարող է կիրառվել,

c) սաղմի ներարկման տեխնիկան - հորմոնալ վերարտադրման մեթոդը չպետք է կիրառվեն,

d) չպետք է կիրառվեն գենետիկական ինժեներիայի մեթոդները բուժման մեջ:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԻ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրատարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 82 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

40. Այնպիսի գործողություններ, ինչպիսիք են ոչխարների պոչերին էլաստիկ ժապավեններ կապելը, պոչահատումը, ատամների կտրելը, կտուցի հատումը – կտոռչների հեռացումը սովորաբար օրգանական կառավարման համակարգում չեն թույլատրվում: Այնուամենայնիվ, այս գործողություններից որոշները բացառիկ պայմաններում կարող են թույլատրվել «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ի կողմից անվտանգության ապահովման նպատակով (օրինակ՝ կտոռչների հեռացումը երիտասարդ կենդանիների մոտ) կամ, եթե դրանք ուղղված են անասունների առողջության – կեցության բարելավմանը: Այդպիսի գործողությունները պետք է իրականացվեն առավել հարմար տարիքում, – կենդանիներին պատճառվող ցանկացած տառապանք պետք է հասցվի նվազագույնի: Ցավազրկող նյութերը պետք է օգտագործվեն անհրաժեշտության դեպքում:

Ֆիզիկական ամորձատումը թույլատրվում է, որպեսզի պահպանվի արտադրանքի որակը – արտադրության ավանդույթները (մսատու խոզեր, եգեր, ամորձատված ճագարներ – այլն), սակայն միայն նշված պայմաններում:

41. Կեցության պայմանների ապահովման – շրջակա միջավայրի կառավարման ընթացքում պետք է հաշվի առնվեն անասունների վարքագծի հետ կապված յուրահատուկ կարիքները – ապահովվեն.

- բավականաչափ ազատ շարժում – նորմալ վարքագծի արտահայտման հնարավորություն,
- մասնավորապես նույն տեսակի պատկանող այլ կենդանիների առկայությունը,
- ոչ սովորական վարքագծի, վնասվածքների – հիվանդության կանխում,
- արտակարգ իրավիճակների դեմ միջոցառումների նախատեսում, ինչպիսիք են հրդեհները, մեխանիկական ծառայություններից զգալի վթարները – մատակարարումների ընդհատումը:

42. Անասունների հոտի փոխադրումը պետք է իրականացվի հանգիստ – սահուն ձևով – այնպիսի եղանակով, որպեսզի բացառվեն սթրեսները, վնասվածքները – տառապանքները. իրավասու մարմինը սահմանում է հատուկ պայմաններ, որպեսզի բավարարվեն այս նպատակները – կարող է սահմանել փոխադրման առավելագույն ժամկետներ: Անասունների տեղափոխման ժամանակ էլեկտրական խթանիչների կամ ալլոպատիկ տրանսկվիլիզատորների կիրառումը չի թույլատրվում:

43. Անասունների սպանողը պետք է իրականացվի այնպես, որպեսզի նվազեցվի սթրեսը – տառապանքը, այն պետք է համապատասխանի ազգային կանոններին :

ԳՈՄԱՅԻՆ ԵՎ ԱԶԱՏ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

44. Անասունների պահպանումը գոմում պարտադիր չէ այն տարածքներում, որտեղ եղանակային պայմանները հնարավորություն են տալիս կենդանիներին պահել գոմից դուրս:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ԶՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԻ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 83 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

45. Գոմի պայմանները պետք է բավարարեն անասունների կենսաբանական - վարքագծի կարիքներին, ապահովելով՝

- կերից - ջրից ազատ օգտվելու հնարավորություն.
- շենքի մեկուսացում, ջեռուցում, հովացում - օդափոխություն այնպես, որ օդի շրջանառությունը, փոշու մակարդակը, ջերմաստիճանը, օդի հարաբերական խոնավությունը - գազերի խտությունը պահպանվեն անասունների համար վնաս չներկայացնող սահմաններում.
- լիարժեք բնական օդափոխանակություն - ներթափանցող լույս:

46. Անասունները կարող են ժամանակավորապես պարփակվել եղանակի անբարենպաստ ժամանակամիջոցների ընթացքում, երբ նրանց առողջությանը, ապահովությանը կամ բարեկեցությանը վտանգ է սպառնում, կամ բուսականության, հողի - ջրի որակը պահպանելու համար:

47. Հոտի խտությունը շինություններում պետք է՝

- ապահովի անասունների հարմարավետությունը - բարեկեցությունը՝ հաշվի առնելով անասունների տեսակը, ցեղը - տարիքը.
- հաշվի առնել անասունների վարքագծային պահանջները՝ կախված անասունների խմբի չափերից - սեռից.
- ապահովել նրանց բավականաչափ տարածք բնականորեն կանգնելու, ազատ պարկելու, շրջվելու, ինքնախնամքի, ինպես նա- բուրբ բնական դիրքերը ընդունելու - շարժումները իրականացնելու համար, ինչպիսիք են ձգվելը - թ-երի թափահարելը:

48. Գոմերը, փարախները, սարքավորումները - սպասքը պետք է պատշաճ կերպով մաքրվեն - ախտահանվեն, որպեսզի կանխարգելվի փոխադարձ վարակը - հիվանդությունը կրող օրգանիզմների զարգացումը:

49. Չբուսանքի - բացօթյա վարժանքների կամ վազքի տարածքները անհրաժեշտության դեպքում պետք է ապահովեն բավականաչափ պաշտպանվածություն անձր-ից, քամուց, ար-ից - ծայրահեղ ջերմաստիճաններից՝ կախված համապատասխան եղանակային պայմաններից - ցեղից:

50. Հոտի խտությունը գոմից դուրս՝ արոտավայրերում, մարգագետիններում կամ այլ բնական կամ կիսաբնական միջավայրերում պետք է բավականաչափ ցածր լինի, որպեսզի կանխվի հողի դեգրադացումը - բուսականության գերարածեցումը:

ԿԱԹՆԱՍՈՒՆՆԵՐ

51. Բուրբ կաթնասունները պետք է մուտք ունենան արոտավայր - բացօթյա վարժանքների կամ վազքի տարածք, որոնք կարող են մասնակիորեն ծածկված լինել, - նրանք պետք է կարողանան օգտվել այդ տարածքներից ցանկացած ժամանակ, երբ կենդանիների ֆիզիոլոգիական վիճակը, եղանակային պայմանները - հողի վիճակը թույլ են տալիս:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 84 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

52. «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ը կարող է բացառություններ թույլ տալ.

- ձմռանը ցուլերի համար արոտավայրերի, կամ կովերի համար բացօթյա վարժանքների կամ վազքի տարածքների մատչելիության վերաբերյալ.
- ավարտական բտման փուլի համար:

53. Գոմը պետք է ունենա հարթ, բայց ոչ սայթակուն հատակ: Հատակը չպետք է ունենա ճեղքեր կամ վանդակային կառուցվածք:

54. Գոմը պետք է ապահովված լինի բավարար մակերեսի ամուր կառուցվածքով հարմարավետ, մաքուր – չոր տարածքներով պարկելու/հանգստի համար: Հանգստի տարածքում պետք է ապահովվի առատ չոր ծածկ:

Ծածկույթը պետք է բաղկացած լինի ծղոտից կամ այլ համապատասխան բնական նյութերից: Ծածկույթը կարող է բարելավվել – հաստացվել հավելված 1-ում թվարկված ցանկացած հանքային արտադրանքով:

55. Հորթերի բնակեցումը անհատական խցերում – անասունների կապելը չեն թույլատրվում առանց «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ի համաձայնության:

56. Մայր խոզերը պետք է պահվեն խմբերով, բացառությամբ հղիության վերջին փուլի – կերակրման շրջանի: Խոճկորները չեն կարող պահվել հարթ մակեր-ույթի վրա կամ խոճկորների վանդակում: Վարժանքների տարածքները պետք է հնարավորություն տան կենդանիների արտաթորանքի տեղադրմանը – արմատները փորելու համար:

57. Ճագարներին վանդակներում պահելը չի թույլատրվում:

ԹՌՉՈՒՆՆԵՐ

58. Թռչունները պետք է աճեցվեն բացօթյա պայմաններում – ունենան բացօթյա վարժանքների ազատ հնարավորություն, երբ եղանակային պայմանները թույլ են տալիս: Թռչուններին վանդակներում պահելը չի թույլատրվում:

59. Ջրային թռչունները պետք է հոսող ջրերում, լճակներում կամ լճերում լողալու հնարավորություն ունենան, երբ եղանակային պայմանները թույլ են տալիս:

60. Բոլոր թռչունների թռչնանոցները պետք է ապահովված լինեն ամուր կառուցվածքի, ծածկված ծղոտով, փայտի թեփուկներով, ավազով կամ խոտածածկով: Հատակի տարածքի բավականաչափ մեծ մասը պետք է հասանելի լինի թխական հավերի համար՝ հատիկ հավաքելու պահանջը բավարարելու համար: Պետք է ապահովվեն թռչնախմբի տեսակին – չափին համապատասխանող մեծության – քանակությամբ թառեր/քնելու համար նախատեսված տեղեր, ինչպես նա– համապատասխան չափի մուտքի/ելքի անցքեր:

Այս արանքների, թռչունների համար հասանելի, միավորված երկարությունը պետք է լինի առնվազն 4 մ յուրաքանչյուր 100 մ² մակերեսի համար:

61. Թխական հավերի համար երբ բնական օրվա տ-ոդությունը արհեստական լույսով երկարացնելու համար անհրաժեշտ է հիմնվել իրավասու մարմնի կողմից

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 85 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

սահմանաձև կենդանիների տեսակներին, աշխարհագրական պայմաններին – ընդհանուր առողջական վիճակին համապատասխանող առավելագույն տ-ողություն վրա:

Կազմեց՝
ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 15.03.09

Ստուգեց՝
ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հաստատեց՝
ԿԽ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հրապարակվող

Հրատարակություն համար՝ 6

Էջ՝ 86 151-ից

62. Առողջական պայմանները ապահովելու համար թռչնախմբերի բուժման միջ- ընկած ժամանակաշրջանում կառույցները պետք է դատարկվեն, իսկ զբոսավայրերը պետք է դատարկ թողնվեն, որպեսզի բուսականությունը նորից աճի:

ԳՈՄԱՂԲԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ

63. Անասունների գոմերում, փարախներում կամ արոտավայրերում գոմաղբի կառավարման գործողությունները պետք է կիրառվեն այնպես, որ.

- a) նվազագույնին հասցվի հողի – ջրի դեգրադացումը.
- b) նիտրատներով – պաթոգեն մանրէներով ջրի զգալի աղտոտում տեղի չունենա.
- c) օպտիմալացվի սննդարար նյութերի շրջանառությունը, –
- d) չպարունակի այրում կամ օրգանական գործունեության հետ անհամատեղելի ցանկացած այլ գործունեություն:

64. Գոմաղբի պահեստավորման – դրա օգտագործման համար բոլոր հարմարանքները, ներառյալ կոմպոստացնող հարմարանքները, պետք է այնպես մշակվեն, կառուցվեն – օգտագործվեն, որպեսզի կանխվի ստորգետնյա –/կամ մակեր–ույթային ջրերի աղտոտումը:

65. Գոմաղբի կիրառումը պետք է լինի այնպիսի, որ ստորգետնյա –/կամ մակեր–ույթային ջրերը չաղտոտվեն: «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ը սահմանում է գոմաղբի օգտագործման առավելագույն չափ – հոտի առավելագույն խտություն: Կիրառման ժամկետները – կիրառման եղանակները չպետք է նպաստեն դեպի լճակները, գետերը – ջրային հոսքերը արտահոսքերի / աղտոտման ավելացմանը:

66. Բացառության կանոնները: Կենդանիների կապելը

Սերտիֆիկացնող մարմինը կարող է թույլատրել անասուններին կապելը փոքր տնտեսություններում, երբ հնարավոր չէ նրանց պահել խմբերով համաձայն նրանց վարքագծային պահանջների, այն պայմանով, որ արածեցման ժամանակաշրջանում նրանք ունեն արոտավայրերում արածելու հնարավորություն –, երբ արածեցումը հնարավոր չէ, առնվազն շաբաթը երկու անգամ պահվում են բացօթյա ազատ պայմաններում:

67. Բացառության կանոնները: Օրգանական կենդանիների հետ կապված յուրահատուկ կառավարման հիմախնդիրները

Հասուն խոշոր եղջրավոր անասունների վերջնական բտման փուլում մսի արտադրության համար, այդ փուլը կարող է տեղի ունենալ փակ պահվածքի պայմաններում ներսում, այն պայմանով, որ ներսի ժամանակաշրջանը չի գերազանցի դրանց կյանքի տ–ողութայն մեկ հինգերորդ մասը – ամեն դեպքում չի գերազանցի երեք ամիսը:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 87 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

ՓԱՍՏԱԹՂԹԱՎՈՐՈՒՄ ԵՎ ԻԴԵՆՏԻՖԻԿԱՑՈՒՄ

68. Մատակարարողը պետք է վարի մանրամասն – թարմացվող գրանցումներ՝ ինչպես ներկայացված է Հավելված 3-ում:

ՄԵՂՎԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՄԵՂՎԱԲՈՒԾԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔ

Ընդհանուր սկզբունքներ

69. Մեղվապահությունը կար–որ գործունեություն է, որը նպաստում է շրջակա միջավայրի, գյուղատնտեսության – անտառային տնտեսության արտադրանքի բարելավմանը մեղուների՝ փոշոտում իրականացնելու միջոցով:

70. Փեթակների հետ վարվելը – կառավարումը պետք է համապատասխանեն օրգանական արտադրության սկզբունքներին:

71. Հավաքի տարածքները պետք է բավականաչափ մեծ լինեն, որպեսզի ապահովեն համապատասխան – բավականաչափ կեր – ջուր:

72. Բնական նեկտարի, մեղրացողի – ծաղկափոշու աղբյուրները պետք է հիմնականում ստաված լինեն օրգանական արտադրության –/կամ ինքնաբերաբար աճող (վայրի) բույսերից:

73. Մեղուների առողջությունը պետք է հիմնված լինի պրոֆիլակտիկայի վրա, ինչպիսին է օրինակ ցեղերի ընտրությունը, բարենպաստ միջավայրի, հավասարակշռված կերի ապահովումը – համապատասխան բուժման կիրառումը:

74. Փեթակները պետք է կազմված լինեն հիմնականում բնական նյութերից, որոնք շրջակա միջավայրի կամ մեղվաբուժական արտադրանքի աղտոտման ռիսկ չեն պարունակում:

75. Երբ մեղուները տեղադրվում են վայրի տարածքներում, պետք է հաշվի առնվել տեղի միջատների պոպուլյացիան:

Փեթակների տեղադրում

76. փեթակները պետք է տեղադրվեն այնպիսի վայրերում որոնք երաշխավորում են նեկտարի – ծաղկափոշու այնպիսի աղբյուրներ, որ բաղկացած են մեծամասնորեն օրգանական մեթոդով արտադրվող մշակաբույսերից կամ սպոնտան – վայրած ոչ օրգանական անտառային կամ սպոնտան մշակաբույսերից, որոնք մշակվում են միայն ցածր էկոլոգիական ազդեցություն ունեցող մեթոդներով: Փեթակները պետք է տեղադրվեն բավականաչափ հեռու այնպիսի աղբյուրներից, որոնցից կարող է տեղի ունենալ մեղվապահական արտադրանքի աղտոտումը կամ կարող է վատթարանալ մեղուների առողջական վիճակը: Մեղվապահական փեթակները պետք է տեղադրված լինեն այն տարածքներում, որտեղ մշակվող –/կամ ինքնաբերաբար աճող բուսականությունը

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 88 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

համապատասխանում է սույն ստանդարտում սահմանված արտադրության կանոններին:

Կազմեց՝
ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 15.03.09

Ստուգեց՝
ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հաստատեց՝
ԿԽ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հրատարակվող

Հրատարակության համար՝ 6

Էջ՝ 89 151-ից

77. «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» սերտիֆիկացնող մարմինը պետք է հաստատի այն տարածքները, որոնք ապահովում են մեղրացողի, նեկտարի – ծաղկափոշու համապատասխան աղբյուրներ՝ հիմք ընդունելով մատակարարողների կողմից ներկայացված –/կամ ստուգայցի ընթացքում բացահայտված տեղեկատվությունը:

78. «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» սերտիֆիկացնող մարմինը հաստատում է փեթակներից 3 կմ շառավղով տարածք, որի շրջանակներում մեղուներին պետք է մատչելի լինի համապատասխան – բավարար կեր:

79. Սերտիֆիկացնող մարմինը/-ները պետք է սահմանեն գոտիներ, որտեղ չպետք է տեղադրվեն այն փեթակները, որոնք բավարարում են սույն պահանջներին՝ ելնելով արգելված նյութերով, գենետիկորեն ձ-ափոխված օրգանիզմներով կամ շրջակա միջավայրը աղտոտող նյութերով հավանաբար աղտոտված լինելու հանգամանքից:

Կեր

80. Արտադրական սեզոնի վերջում փեթակներում պետք է թողնվի մեղրի – ծաղկափոշու բավականաչափ առատ պաշար՝ ձմեռվա քնի ժամանակաշրջանում մեղվաընտանիքը գոյատևելու համար:

81. Մեղվաընտանիքի արհեստական կերակրումը կարող է ձեռնարկվել կլիմայական կամ այլ ասրտակարգ հանգամանքների պատճառով առաջացած սննդի ժամանակավոր պակասը ծածկելու համար: Այսպիսի դեպքերում, եթե հնարավոր է, պետք է օգտագործվի օրգանական արտադրության մեղր կամ օրգանական շաքար: Այնուամենայնիվ, «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» սերտիֆիկացնող մարմինը կարող է թույլ տալ ոչ օրգանական արտադրության մեղրի կամ շաքարի օգտագործումը: Այսպիսի գիշումների համար պետք է նշվեն ժամկետային սահմանափակումներ: Արհեստական կերակրումը պետք է իրականացվի միայն վերջին մեղրաքամի – նեկտարի կամ մեղրացողի հաջորդ գոյացումից 15 օր առաջ միջ- ընկած ժամանակահատվածում:

Անցումային շրջան

82. Մեղվապահական արտադրանքը կարող է վաճառվել որպես օրգանական, եթե առնվազն մեկ տարի կատարվել են սույն ստանդարտի պահանջները: Անցումային շրջանի ժամանակ մեղրամոմը պետք է փոխարինվի օրգանական արտադրության մեղրամոմով: Այն դեպքերում, երբ ամբողջ մեղրամոմը հնարավոր չէ փոխարինել մեկ տարվա ընթացքում, սերտիֆիկացնող մարմինը կարող է երկարաձգել անցումային շրջանը: Մեղմացման կարգով, երբ օրգանական արտադրության մոմաթերթ մատչելի չէ, «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» սերտիֆիկացնող մարմինը/-ները կարող են թույլատրել սույն ստանդարտի պահանջներին չհամապատասխանող ծագմամբ մոմաթերթի օգտագործումը, այն պայմանով, որ դա վերցված է տվյալ տարվա հյուսած մոմի վերին շերտից՝ սերեկից /13.06.2014/ – երբ հաստատված է, որ մոմաթերթը գերծ է օրգանական արտադրության մեջ անթուլատրելի նյութերով աղտոտվածությունից::

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԻ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 90 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

83. Եթե փեթակներում մինչ այդ չեն օգտագործվել արգելված նյութեր, մեղրամոմի փոխարինման անհրաժեշտություն չկա:

Մեղուների ծագումը

84. Մեղվաընտանիքները կարող են փոխակերպվել օրգանական արտադրության: Ներմուծվող մեղուները հնարավորության դեպքում պետք է լինեն օրգանական արտադրական միավորից:

85. Տեսակի ընտրության ժամանակ, պետք է հաշվի առնվի մեղուների՝ տեղական պայմաններին հարմարվելու ընդունակությունը, նրանց կենսունակությունը – հիվանդություններին դիմակայելու ունակությունը: Մեղուների համար, նախասիրությունը պետք է տրվի *Apis mellifera-h* – դրանց տեղական էկոտեսակների օգտագործմանը:

86. Մեղվախոցների վերականգնման համար, պարսամայրերի – մեղվախմբերի տարեկան 10%-ը կարող են վերափոխվել ոչ օրգանական պարսամայրերից – մեղվախմբերից օրգանական արտադրության միավորի, այն դեպքում, երբ վերջիններս տեղաբաշխված են մեղրահացերով փեթակներում կամ օրգանական արտադրության միավորից եկած մեղրահացերով:

Մեղուների առողջությունը

87. Մեղվաընտանիքների առողջությունը պետք է ապահովվել գյուղատնտեսական լավ գործունեության միջոցով՝ շեշտը դնելով ցեղի ընտրության – փեթակների շահագործման միջոցով հիվանդությունների կանխարգելման վրա:

Սա ներառում է.

- դիմացկուն ցեղերի օգտագործումը, որոնք հեշտ են հարմարվում տեղի պայմաններին,
- անհրաժեշտության դեպքում մայր մեղուների փոփոխում,
- սարքավորումների մշտապես կանոնավոր կերպով մաքրում – ախտահանում,
- մեղրամոմի կանոնավոր նորացում,
- փեթակներում բավարար քանակի ծաղկափոշու – մեղրի առկայություն,
- փեթակների պարբերաբար վերահսկում՝ ցանկացած խախտումներ հայտնաբերելու համար,
- փեթակներում բռնաորդերի մշտապես հսկում,
- անհրաժեշտության դեպքում վարակված փեթակների տեղափոխում մեկուսացված տարածք, կամ
- վարակված փեթակների – նյութերի ոչնչացում:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 91 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

88. Վնասատուների - հիվանդությունների դեմ պայքարի համար, մասնավորապես *Varroa destructor* վարակի դեպքում, թույլատրվում է հետ-յալը.

- կաթնաթթու, թրթնջկաթթու, քացախաթթու,
- մրջնաթթու,
- ծծումբ,
- բնական եթերային յուղեր (օրինակ՝ մենթոլ, էվկալիպտոլ, կամֆորա),
- *Bacillus thuringiensis*,
- գոլորշի - բոց:

89. Եթե կանխարգելիչ միջոցառումները անհաջողության են մատնվում կարող է օգտագործվել անասնաբուժական դեղորայք, այն պայմանով, որ.

a) նախապատվությունը տրվում է ֆիտոթերապեվտիկ - հոմեոպատիկ մշակմանը,

b) եթե օգտագործվում է ալլոպաթիկ քիմիապես սինթեզված դեղորայք, ապա մեղվապահական արտադրանքը չի կարող վաճառվել որպես օրգանական: Մշակված փեթակները պետք է մեկուսացվեն - անցնեն մեկ տարվա անցումային շրջան: Ամբողջ մեղրամոմը պետք է փոխարինվի սույն ստանդարտի պահանջներին համապատասխանող մեղրամոմով,

c) անասնաբուժական յուրաքանչյուր մշակումը պետք է հստակ փաստաթղթավորվի:

90. Եթե բուժումը իրականացվել է քիմիական ալոպաթիկ դեղորայքով, ապա այդ ընթացքում մեղվաընտանիքները պետք է մեկուսացվեն - ամբողջ մեղրամոմը պետք է փոխարինվի օրգանական մեղվապահությունում արտադրված մեղրամոմով: Համապատասխանաբար, մեկ տարի անցումային շրջանը պետք է կիրառվի այդ մեղվաընտանիքների համար:

91. Եթե չնայած բոլոր կանխարգելիչ միջոցառումների, մեղվաընտանիքը հիվանդանում են կամ վարակվում են, նրանք պետք է բուժվեն անմիջապես -, եթե անհրաժեշտ է, փեթակները պետք է մեկուսացվեն ընդհանուր մեղվաընտանիքից:

92. Շրջանակների, մեղրահացի - փեթակների պաշտպանության համար վնասատուներից ռոդենտիցիդները մկանաման կրծողների դեմ պետք է օգտագործվեն միայն թակարդներում, ինչպես նա- թույլատրվում է օգտագործել միայն այն նյութերը, որոնք ընդգրկված են Հավելված 1.-ում Օրգանական արտադրության սկզբունքները, Մաս A Բույսերի - Բուսական արտադրանքի արտադրությունը:

93. Բոռաորդերի ոչնչացումը թույլատրվում է միայն *Varroa jacobsoni* վարակի զսպման համար:

Կառավարում

94. Հիմքի մեղրահացը պետք է պատրաստված լինի օրգանական արտադրության մեղրամոմից:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 92 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

95. Մեղվապահական արտադրանք ստանալու համար մեղվահացում մեղուների ոչնչացումն արգելված է:

Կազմեց՝
ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 15.03.09

Ստուգեց՝
ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հաստատեց՝
ԿԽ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հրապարակվող

Հրատարակությ
ան համար՝ 6

Էջ՝ 93 151-
ից

96. Այնպիսի վնասվածքները, ինչպիսիք են մայր մեղուի թ-երի կտրումը, արգելված են:

97. Մեղրի ստացման գործընթացներում քիմիապես սինթեզված ռեպելենտների օգտագործումը արգելված է:

98. Ծխով մշակումը պետք է պահվի նվազագույն մակարդակում: Ծխեցման համար ընդունելի նյութերը պետք է լինեն բնական կամ պատրաստված լինեն սույն ստանդարտի պահանջներին համապատասխանող նյութերից:

99. Խորհուրդ է տրվում, որ մեղրի ստացման – մեղվապահական արտադրանքի վերամշակման ժամանակ պահպանել հնարավորինս ցածր ջերմաստիճան:

100. Մեղրի ստացման ժամանակ արգելվում է որդերով մեղրահացի օգտագործումը:

101. Նույն տնտեսության մեջ մեղվապահը փոշոտման աշխատանքները կատարելու նպատակով կարող է վարել միաժամանակ օրգանական – ոչ օրգանական միավորներ, այն պայմանում եթե օրգանական արտադրության բոլոր կանոնները կատարվում են, բացառելով մեղվաընտանիքների նույն տեղում գտնվելու վայրը: Այդ դեպքում արտադրանքը չի կարող վաճառվել որպես օրգանական:

Մատակարարողը պետք է վարի սույն դրույթի պահպանումը վկայող փաստաթղթային գրանցումները:

Փաստաթղթավորում

102. Մատակարարողը պետք է վարի մանրամասն – թարմացվող գրանցումներ՝ ինչպես ներկայացված է հավելված 3-ի, 7-րդ կետում: Պետք է մշակվեն բոլոր փեթակների տեղաբաշխվածությունը բացահայտող քարտեզներ:

103. Բացառության կանոնները: Ոչ օրգանական մերամոմի օգտագործում

Երբ նոր մեղվաընտանիք է կազմվում կամ անցումային շրջանում ոչ օրգանական մեղրամոմ է կիրառվում միայն

(a) եթե օրգանական մեղվապահությունից մեղրամոմը առկա չէ շուկայում

(b) եթե մեղրամոմը զատ է օրգանական արտադրությունում արգելված նյութերով աղտոտումից, –

(c) եթե այն ստացվել է մեղրամոմի վերին շերտից:

104. Բացառության կանոնները: Արտակարգ իրավիճակներ

Սերտիֆիկացնող մարմինը կարող է թույլատրել ժամանակավոր հիմունքներով.

(a) կենդանիների բարձր անկման դեպքերում հիվանդության կամ արտակարգ իրավիճակների պայմաններում, հոտերի վերականգնումը ոչ օրգանական կենդանիներով, երբ առկա չեն օրգանական մեթոդով աճեցված կենդանիները.

(b) մեղուների բարձր մահացության դեպքում հիվանդությունների կամ արտակարգ իրավիճակների հետ-անքով, մեղվաընտանիքների համալրումը որ ոչ օրգանական մեղուներով, երբ առկա չեն օրգանական մեղվաընտանիքները.

(c) ոչ օրգանական կերերի կիրառումը սահմանափակ ժամանակաշրջանում – կապված առանձին մատակարարողների յուրահատուկ գործունեության հետ,

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 94 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

երբ ֆուրաժի արտադրությունը հնարավոր չէ կամ սահմանափակ է, հատկապես որպես բացառիկ մեթերոլոգիական պայմանների հետ-անք, ինֆեկցիոն հիվանդությունների բռնկում, տոքսիկ նյութերով աղտոտում, կամ հրդեհի հետ-անք.

- (d) մեղուների օրգանական մեղրով կերակրելը, օրգանակն շաքարի օշարակով կամ շաքարով այն դեպքերում, երբ արտակարգ երկարատեմ բացառիկ եղանակային պայմանները կամ առկա են արտակարգ իրավիճակները, ինչը վնասում է նեկտարին կամ մեղրացողի արտադրությանը:
Հաստատումից հետո մատակարարող ները պետք է վարեն վերը նշված բացառությունների փոստաթղթային գրանցումները:

C. ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒՄ, ՊԱՀԵՍՏԱՎՈՐՈՒՄ, ՓՈԽԱԴՐՈՒՄ, ՎԵՐԱՄՇԱԿՈՒՄ ԵՎ ՓԱԹԵԹԱՎՈՐՈՒՄ

Վերամշակված սննդամթերքի - կերերի արտադրության կանոնները

- Հավելումները, վերամշակման խթանիչները - այլ նյութերը ու բաղադրամասերը, որոնք օգտագործվում են սննդամթերքի - կերերի պատրաստման համար, կամ յուրաքանչյուր այլ վերամշակման գործընթաց, օրինակ՝ ծխեցում, պետք է հիմնված լինի վերամշակման լավագույն գործընթացների սկզբունքների վրա / principles of good manufacturing practice/:
- Վերամշակված սննդամթերքը - կերեր արտադրող մատակարարողը պետք է սահմանի - թարմացնի համապատասխան ընթացակարգեր մշտականապես կրիտիկական քայլերը բացահայտելու համար: Ընթացակարգը համահունչ դարձնելու նպատակով սերտիֆիկացնող մարմինները, որ գործում են «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» առ-տրային նշանի ներքո բոլոր մատակարարողներին, որոնք զբաղվում են սննդամթերքի - կերերի վերամշակմամբ, կտրամադրեն կրիտիկական կետերի բացահայտումը նկարագրելու համար համապատասխան ձ-ը:
- 2-րդ կետում նշված ընթացակարգի կիրառումը պետք՝ երաշխավորի, որ վերամշակման միջոցով արտադրված արտադրանքը մշտապես համապատասխանում է օրգանական արտադրության կանոններին:
- Մատակարարողը պետք է համապատասխանի կետ 2-ում նկարագրած գործընթացներին - իրականացնի դրանք: Հատկապես, Մատակարարողը պետք է՝
  - ձեռնարկի նախագույնական միջոցներ, որոնց շնորհիվ կանխվեն չթուլյարտված նյութերով աղտոտման ռիսկերը.
  - իրականացնի համապատասխան մաքրման միջոցառումներ, դիտարկի դրանց արդյունավետությունը - գրանցի այդ գործողությունները.
  - երաշխավորի, որ ոչ օրգանական արտադրանքը չի հանվի շուկա օրգանական արտադրության մեթոդի վրա հղումներով:
- Վերը բերված 2-րդ - 4-րդ կետերի առումով, եթե արտադրական միավորում արտադրվում կամ պահեստավորվում է նա- ոչ օրգանական արտադրանք, ապա Մատակարարողը պետք է.
  - պետք է շարունակաբար վարի իր կողմից կատարվող գործողությունները՝ մինչ արտադրական ողջ գործընթացի ավարտը, այդ գործողությունը տարանջատելով տարածության - ժամանակի մեջ նմանատիպ ոչ օրգանական արտադրանք արտադրելու գործընթացներից.
  - պահեստավորի օրգանական արտադրանքները նախքան արտադրելը - արտադրելուց հետո՝ ոչ օրգանական արտադրանքներից տարածության - ժամանակի մեջ տարանջատված ձ-ով.

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 95 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

(c) տեղեկացնի սերտիֆիկացնող մարմնին այդ մասին – պահպանի ու վարի թարմացվող ցանկեր բոլոր գործողությունների – վերամշակված քանակությունների վերաբերյալ.

Կազմեց՝
ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 15.03.09

Ստուգեց՝
ՆԴ, ԷՊ, ՆԴ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հաստատեց՝
ԿԽ
Ամսաթիվ՝ 14.09.12
13.06.14

Հրապարակվող

Հրատարակությ
ան համար՝ 6

Էջ՝ 96 151-
ից

(d) նախաձեռնի անհրաժեշտ միջոցներ, որոնք կերաշխավորեն, որ յուրաքանչյուր խմբաքանակ նույնականացվում է, ինչպես նաև կանխարգելվում է ոչ օրգանական արտադրանքի հետ օրգանական արտադրանքի միախառնումը կամ փոխարինումը:

(e) իրականացնի օրգանական արտադրանքին վերաբերվող գործողությունները միայն արտադրական սարքավորումների անհրաժեշտ մաքրելուց հետո:

6. Օրգանական արտադրանքի ամբողջականությունը պետք է պահպանվի վերամշակման փուլի ամբողջ ընթացքում: Դրան կարելի է հասնել բաղադրիչների առանձնահատկություններին համապատասխանող մեթոդների կիրառմամբ՝ օգտագործելով վերամշակման մեթոդներ, սահմանափակելով գտման աշխատանքները - հավելումների ու վերամշակման համար օժանդակ նյութերի օգտագործումը: Իոնիզացնող ճառագայթումը չպետք է օգտագործվի վնասատուների դեմ պայքարի, մեթրքների պահածոյացման - պաթոգենների հեռացման կամ մաքրման համար:

7. Արտադարքի հավաքը - փոխադրումը պատրաստման արտադրական միավոր

Մատակարարողները կարող են իրականացնել զուգահեռաբար օրգանական - ոչ օրգանական մեթրքների հավաք - փոխադրում միայն այն դեպքում, եթե ձեռնարկվել են համապատասխան միջոցներ կանխարգելելու օրգանական - ոչ օրգանական արտադրանքի որ-է միախառնման կամ փոխարինման հնարավորությունները: Մատակարարողը պետք է վարի - պահպանի ամբողջական տեղեկատվություն հավաքի օրերի, ժամերի, երթուղու, ինչպես նաև արտադրանքի ստացման/ընդունման ամսաթվի - ժամի վերաբերյալ, որը կտրամադրվի սերտիֆիկացնող մարմնին:

ՎՆԱՍԱՏՈՒՆԵՐԻ ԴԵՄ ՊԱՅՔԱՐ

8. Վնասատուների դեմ պայքարի համար պետք է օգտագործվեն հետ-յալ միջոցառումները ըստ առաջնայնության.

a) Կանխարգելիչ մեթոդները պետք է լինեն առաջնային վնասատուների դեմ պայքարում, նախատեսելով վնասատու օրգանիզմների բնակավայրերի ոչնչացումը - խոչնդոտելով դրանց ներթափանցումը արտադրական հատվածներ.

b) Եթե կանխարգելիչ մեթոդները արդյունավետ չեն վնասատուների դեմ պայքարում ապա ըստ առաջնության պետք է կիրառել մեխանիկական/ֆիզիկական - կենսաբանական մեթոդները.

c) Եթե մեխանիկական/ֆիզիկական - կենսաբանական մեթոդները արդյունավետ չեն վնասատուների դեմ պայքարում, ապա կարող են օգտագործվել հավելված 2-ի 2-րդ աղյուսակում ներկայացված նյութերը (կամ «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ի կողմից թույլատրված այլ նյութեր), այն պայմանով, որ դրանք ընդունելի են մշակման, պահեստավորման, փոխադրման կամ վերամշակման հատվածներում այնպես, որ կանխվի շփումը օրգանական արտադրանքի հետ:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 97 151- ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

9. Վնասատուների առկայությունից պետք է խուսափել արտադրական ճիշտ գործունեության միջոցով: Վնասատուների դեմ պայքարի միջոցառումները պահեստավորման տարածքներում կամ փոխադրման կոնտեյներներում կարող են ներառել ֆիզիկական պատնեշներ կամ կիրառել այլ մոտեցումներ, ինչպիսիք են ձայնը, ուլտրաձայնը, լույսը, ուլտրամանուշակագույն լույսը, թակարդները (ֆերոմոնային թակարդներ - գրավչաթակարդներ), ջերմաստիճանի կարգավորումը, մթնոլորտի հսկումը (ածխածնի դիօքսիդ, թթվածին, ազոտ) - դիատոմիկ հողը:
10. Հավելված 2-ում չնշված պեստիցիդների օգտագործումը բերքահավաքից հետո կամ կարանտինային նպատակներով չի թույլատրվում սույն ստանդարտի պահանջների համաձայն պատրաստված արտադրանքի համար - կհանգեցնի օրգանական արտադրության մթերքի օրգանական կարգավիճակի կորստին:

ՎԵՐԱՄՇԱԿՈՒՄ ԵՎ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

11. Որպես հիմնական դրույթների լրացում, վերամշակված օրգանական մթերքի արտադրությունը պետք է հիմնված լինի հետ-յալ յուրահատուկ դրույթների վրա՝
- (a) օրգանական մթերքը արտադրված լինի օրգանական գյուղատնտեսական բաղադրամասերից, բացառությամբ, երբ բաղադրամասը առկա չէ շուկայում օրգանական ձ-ով.
- (b) սննդային հավելումների, ոչ օրգանական բաղադրամասերի, որոնք ունեն տեխնոլոգիական - սենսորային ֆունկցիաներ, միկրոսննդային նյութերի ու վերամշակման խթանիչների օգտագործման սահմանափակում, այնպես, որ դրանց օգտագործումը հասցվի նվազագույնի - միայն տեխնոլոգիայից ելնելով խիստ անհրաժեշտության դեպքում - առանձնահատուկ սննդային նպատակներով.
- (c) արտադրանքի իրական ծագման վերաբերյալ հնարավոր մոլորություն առաջացնող նյութերի - վերամշակման մեթոդների բացառում.
- (d) սննդամթերքի խնամքով վերամշակում, գերադասությունը տալով կենսաբանական, մեխանիկական - ֆիզիկական մեթոդների կիրառմանը:

12. Վերամշակման մեթոդները պետք է լինեն մեխանիկական, ֆիզիկական կամ կենսաբանական (ինչպես օրինակ խմորումը - ծխեցումը) - նվազեցնեն հավելված 2-ի 3-րդ - 4-րդ աղյուսակներում թվարկված ոչ գյուղատնտեսական բաղադրիչների - հավելումների օգտագործումը:

Այնպիսի նյութեր - տեխնիկական միջամտություններ, որոնք նպատակաուղղված են վերականգնել օրգանական սնունդի մշակման - պահպանման ընթացքում կորցված հատկանիշները, - որոնց միջոցով ուղղում են վերամշակման ընթացքում տեղ գտած անփութությունների արդյունքները, - որոնք կարող են խեղաթյուրել այդ արտադրանքի իրական բնույթը, չպետք է օգտագործվեն:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝ 15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 98 151- ից
------------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

ՓԱԹԵԹԱՎՈՐՈՒՄ

13. Մատակարարողը պետք է երաշխավորի, որ օրգանական արտադրանքը փոխադրվում է այլ միավորներ, ներառյալ մեծածախ – մանրածախ, միայն համապատասխան փաթեթավորմամբ, տարայով/արկղերով կամ մեքենաներով, որոնք այնպես են փակ, որ հնարավոր չէ պարունակության փոխարինումը առանց հատուկ ջանքերի կամ առանց վնաս հասցնելու դրանց փակվածքին/կնքվածքին, այն պայմանում, որ պիտակի վրա նշված է հետ-յալը.

(a) Մատակարարողի անվանումը – հասցեն –, երբ տարբերվում է արտադրանքի սեփականատիրոջ կամ վաճառողի անվանումը – հասցեն.

(b) արտադրանքի անվանումը կամ բարդ կերային խառնուրդի նկարագրությունը, որոնք ուղեկցվում են օրգանական արտադրության մեթոդի վրա հղումով.

(c) Մատակարարողի սերտիֆիկացնող մարմնի անվանումը կամ կոդը, –

(d) Երբ անհրաժեշտ է, խմբաքանակի նույնականացման նշանը, որը կամ հաստատված է ազգային մակարդակով, կամ համաձայնեցված է սերտիֆիկացնող մարմնի հետ:

Առաջին կետի (a)-ից մինչև (d) ենթակետերում նշված տեղեկատվությունը կարող է նաև ներկայացվել ուղեկցող փաստաթղթերում, եթե այդ փաստաթղթերը անկասկածորեն կվերաբերվեն արտադրանքի փաթեթավորմանը, տարային կամ փոխադրամիջոցին: Այդ ուղեկցող փաստաթուղթը պետք է ներառի տեղեկատվություն մատակարարի –/կամ փոխադրողի վերաբերյալ:

14. Փաթեթավորման, տարայի կամ փոխադրամիջոցի փակ լինելը չի պահանջվի միայն երբ.

(a) փոխադրումը ուղիղ է երկու Մատակարարողների միջև, երբ երկուսն էլ գնտվում են օրգանական հսկողության ներքո, – երբ

(b) արտադրանքը ուղեկցվում է կետ 13-ում պահանջվող տեղեկատվությամբ փաստաթղթերով, – երբ

(c) երկու Մատակարարողներն էլ, – ուղարկողը, – ստացողը, վարում են – պահպանում են փաստաթղթավորված գրանցումներ նշված տրանսպորտային գործողությունների վերաբերյալ – դրանք տրամադրում են սերտիֆիկացնող մարմնին:

15. Այլ միավորներից կամ մատակարարողներից արտադրանքի ընդունումը Օրգանական արտադրանքը ստանալիս մատակարարողը պետք է ստուգի, երբ անհրաժեշտ է փաթեթավորման կամ տարայի փակ լինելը, ինչպես նաև կետեր 13, 14-ում նշված նշումների առկայությունը:

Մատակարարողը պետք խաչաձև- ստուգի պիտակների վրայի տեղեկատվությունը, որի մասին մանրամասնվում է 13 – 14 կետերում, ուղեկցող փաստաթղթերում պարունակվող տեղեկատվության հետ: Այդ հավաստումների արդյունքում պետք է կատարվեն մատակարարողի հաշվապահական փաստաթղթերի մանրամասն գրանցումներ:

16. Նախընտրելի է, որ փաթեթավորման նյութերը ընտրվեն կենսաբանորեն քայքայվող, երկրորդային մշակման ենթակա նյութերից կամ երկրորդային օգտագործման աղբյուրներից:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝ 15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 99 151- ից
------------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	-------------------

ՊԱՇՏԵՍՏԱՎՈՐՈՒՄ ԵՎ ՓՈԽԱԴՐԱՄԻՋՈՑ

17. Արտադրանքի ամբողջականությունը պետք է պահպանվի մշակման, պահեստավորման - փոխադրման ընթացքում՝ հիմնվելով հետ-յալ նախագուշացումների վրա.
- a) Օրգանական արտադրանքը պետք է միշտ պաշտպանվի ոչ օրգանական արտադրանքի հետ միախառնվելուց,
 b) Օրգանական արտադրանքը պետք է միշտ պաշտպանվի օրգանական գյուղատնտեսությունում - վերամշակման ժամանակ արգելված նյութերի հետ շփումից:
18. Եթե միավորի միայն մի մասն է սերտիֆիկացված, սույն ստանդարտի պայմաններին չբավարարող արտադրանքը պետք է պահեստավորվի - վերամշակվի առանձին, - արտադրանքի երկու ձևերը պետք է հստակորեն որոշված/իդենտիֆիկացված լինեն:
19. Օրգանական արտադրանքի համար պահեստները պետք է առանձին լինեն ավանդական արտադրանքի պահեստներից - այդ նպատակով հստակորեն մակնշված լինեն:
20. Օրգանական արտադրանքի պահեստավորման տարածքները - փոխադրման կոնտեյներները պետք է մաքրվեն օգտագործելով օրգանական արտադրությունում թույլատրված մեթոդները - նյութերը: Պահեստային տարածքներում - փոխադրման կոնտեյներներում, որոնք նախատեսված չեն միայն օրգանական արտադրանքի համար, օգտագործելուց առաջ պետք է ձեռնարկվեն միջոցառումներ, որպեսզի կանխվի հավելված 2-ում չթվարկված ցանկացած պեստիցիդներով կամ այլ նյութերով աղտոտումը:

Արտադրանքի պահեստավորումը՝ գյուղմթերք, վերամշակում - վաճառք

21. Պահեստավորման համար տարածքը պետք է այնպես կազմակերպված լինի, որ երաշխավորի խմբաքանակների նույնականացումը - կանխարգելի միախառնվելու կամ օրգանական կանոններին չհամապատասխանող նյութերով -/կամ արտադրանքով աղտոտվելու ցանկացած հնարավորություն: Օրգանական մթերքները պետք է միանշանակ - պարզ նույնականացվեն ողջ ժամանակաընթացքում:
22. Բուսական, ջրիմուռների, անասնապահական կամ ջրային տնտեսության կենդանիների օրգանական արտադրանքի միավորների դեպքում՝ ստանդարտով սահմանած թույլատրելի արտադրանքներից բացի, այլ ներմուծվող արտադրանքների պահեստավորումը արգելվում է:
23. Անասնաբուժական ալոպաթիկ արտադրանքի - հակաբիոթիկների պահելը տնտեսություններում թույլատրելի է, եթե դրանք նշանակվել են անասնաբույժի կողմից սույն ստանդարտի շրջանակներում նկարգրված բուժումների համար, այն պայմանով, որ դրանք պահվում են հսկվող տարածքում, - դրանք գրանցվել են կենդանիներին վերաբերվող փաստաթղթերում, ինչպես անհրաժեշտ է:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝ 15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրատարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 100 151- ից
------------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	--------------------

24. Այն դեպքերում, երբ Մատակարարողը առնչվում է - օրգանական, - ոչ օրգանական արտադրանքի հետ, - երբ դրանք պահեստավորվում են պահեստներում, որոնցում նա- այլ գյուղատնտեսական արտադրանք - սննդամթերք է պահեստավորված.

(a) օրգանական արտադրանքը պետք է պահպանվի մնացած գյուղատնտեսական արտադրանքից -/կամ սննդամթերքից առանձին.

(b) պետք է ձեռնարկվեն բոլոր անհրաժեշտ միջոցները, որոնք կերաշխավորեն ստացվող խմբաքանակի նույնականացումը, ինչպես նա- կկանխեն ոչ օրգանական արտադրանքի հետ միախառնումը կամ դրանով փոխարինումը:

(c) օրգանական արտադրանքի պահեստավորումից առաջ պետք է իրականացվեն համապատասխան մաքրման միջոցառումներ, որոնց արդյունավետությունը ստուգվել է. Մատակարարողները պետք է գրանցեն/փաստաթղթավորեն այդ գործողությունները:

Երրորդ երկրներից ԵՄ -ում արտադրանքի ստացման հատուկ կանոնները

25. Օրգանական արտադրանքը պետք է արտահանվի համապատասխան փաթեթավորման - տարայի / կոնտեյներների մեջ, փակ ձ-ով, որը թույլ կտա պաշտպանել պարունակության փոխարինումը, - ուղեկցվի արտահանողի նույնականացումը հավաստող տեղեկատվությամբ, ինչպես նա- բոլոր այլ անհրաժեշտ նշումներով - համարներով, որոնք ապահովում են խմբաքանակի նույնականացումը - սերտիֆիկացնող մարմնի հսկողության ԵՄ ներկրման համապատասխան սերտիֆիկատով:

Արտադրության բացառիկ կանոններ յուրահատուկ արտադրանքի օգտագործման համար: Ոչ օրգանական խմորիչի էքստրակտի ավելացում

26. Օրգանական խմորիչի արտադրության համար թույլ է տրվում մինչ- 5 % ոչ օրգանական խմորիչի էքստրակտի կամ սուբստրատի ավտոլիզատի (հաշվարկած չոր նյութերով) ավելացում, երբ մատակարարողը չի կարող ստանալ խմորիչի էքստրակտ կամ ավտոլիզատ օրգանական արտադրությունից: Օրգանական խմորիչի էքստրակտի կամ ավտոլիզատի առկայության խնդիրը կվերանայվի մինչ- 31 դեկտեմբերի 2013 թ-ի, սույն դրույթը այս ստանդարտից հանելու միտումով:

Կերերը այլ արտադրական/պատրաստման միավորներ կամ պահեստային տարածքներ փոխադրելու հատուկ կանոններ

27. Երբ կերը փոխադրվում է այլ արտադրական կամ պատրաստման միավորներ կամ պահեստներ, Մատակարարողը պետք է երաշխավորի, որ հետ-յալ պայմանները ապահովվում են.

(a) փոխադրման ընթացքում օրգանական կերերը, անցումային կերերը - ոչ օրգանական կերերը պետք է արդյունավետ ձ-ով միամյանցից ֆիզիկապես առանձնացված լինեն.

(b) մեքենաները -/կամ կոնտեյներները, որոնք փոխադրում են ոչ օրգանական արտադրանք օգտագործվում են օրգանական արտադրանք փոխադրելու համար այն պայմանով, որ.

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝ 15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ՉՆ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակությ ան համար՝ 6	Էջ՝ 101 151- ից
------------------------------------	---	--	-------------	-----------------------------	--------------------

(i) անհրաժեշտ մաքրման միջոցառումներ են կիրառվել մինչ օրգանական փոխադրման իրականացումը – դրանց արդյունավետությունը ստուգվել է. մատակարարողը պետք է գրանցի այդ միջոցառումների կատարումը.

(ii) կապված «կերեր արտադրող միավորների հսկողության պահանջների» 13 կետում նշված ռիսկերի գնահատման հետ, երբ դա անհրաժեշտ է, իրականացվել են բոլոր անհրաժեշտ միջոցառումները. Մատակարարողը պետք է երաշխավորի, որ ոչ օրգանական արտադրանք չի հանվում շուկա օրգանական մեթոդի վրա հղումներով.

(iii) Մատակարարողը պետք է վարի փաստաթղթավորված գրանցումներ այդպիսի տրանսպորտային միջոցառումների վերաբերյալ, – դրանք տրամադրի սերտիֆիկացնող մարմնին.

(c) պատրաստի օրգանական կերերի փոխադրումը պետք է ֆիզիկապես կամ ժամանակի մեջ տարանջատված լինի այլ պատրաստի արտադրանքների փոխադրումներից.

(d) փոխադրման ընթացքում՝ արտադրանքի քանակները փոխադրման սկզբում – երթուղու ընթացքում յուրաքանչյուր հանձնվող արտադրանքի քանակները պետք է գրանցվեն:

Կազմեց՝ ՆԴ Ամսաթիվ՝15.03.09	Ստուգեց՝ ՆԴ, ԷՊ, ՆԴ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հաստատեց՝ ԿԽ Ամսաթիվ՝ 14.09.12 13.06.14	Հրապարակվող	Հրատարակության համար՝ 6	Էջ՝ 102 151-ից
-----------------------------------	---	--	-------------	-------------------------	----------------

**D. ՋՐԱՅԻՆ ԿՈՒՆՏՐՈՒՐԱՆԵՐԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ՝
ՋՐԻՄՈՒԹՆԵՐ ԵՎ ՋՐԱՅԻՆ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐ**

Ջրիմուռների արտադրության կանոնները

1. Ջրիմուռների – նրանց մասերի հավաքը, որոնք բնական ձ-ով աճում են ծովում, հիմնվում են օրգանական արտադրության մեթոդների վրա, այն դեպքում, երբ՝
  - (a) աճեցման տարածքները ունեն բարձր էկոլոգիական որակ, ազգային – միջազգային օրենսդրությամբ որոշված, որոշակի ջրերի համար համապատասխան որակ – չկա անհամապատասխանություն առողջության տեսակետից.
  - (b) հավաքը չի ազդում երկարատև – բնական միջավայրի վրա կամ տեսակների պահպանման վրա հավաքի տարածքում:

2. Ջրիմուռների աճեցումը պետք է տեղի ունենա առափնյա տարածքներում, հաշվի առնելով բնապահպանական – առողջապահական ցուցանիշները, որպեսզի դրանք լինեն առնվազն էքվիվալենտ նշված ցուցանիշներին, որպեսզի ճանաչվեն որպես օրգանական.
  - (a) կայուն գործունեությունը պետք է կիրառվի արտադրության բոլոր փուլերում, երիտասարդ ջրիմուռների հավաքից մինչև – ջրիմուռների բերքահավաքը.
  - (b) գենային կազմի պահպանման երաշխիքի համար, վայրի մատուցած ջրիմուռների հավաքը պետք է մշտապես հավելի մշակովի ջրիմուռներին:
  - (c) պարարտանյութեր չպետք է օգտագործվեն, բացառությամբ ներտնտեսային տարածքներում, այն էլ միայն եթե դրանք թույլատրվել էին օրգանական արտադրությունում օգտագործելու համար՝ սույն ստանդարտի նպատակների համար:

Ջրային կենդանիների արտադրության կանոնները

3. Ջրային կենդանիների ծագումը.
  - (i) օրգանական ջրային տնտեսության արտադրությունը պետք է հիմնվի օրգանական տնտեսությունում – օրգանական կենդանիներից առաջացած երիտասարդ սերնդի ստացմամբ:
  - (ii) երբ օրգանական արտադրությունից երիտասարդ կենդանիները առկա չեն, ոչ օրգանական մեթոդով արտադրված կենդանիները կարող են ներմուծվել տնտեսություն հատուկ պայմանների պահպանման դեպքում:

4. Բուժման գործունեություն.

- (i) կենդանիներին խնամող անձնակազմը պետք է ունենա հիմնական գիտելիքներ – հմտություններ կենդանիների առողջության, բարեկեցության պահանջների վերաբերյալ.
- (ii) բուժման պրակտիկան, ներառյալ կերերը, շինությունների նախագծումը, հոտերի խտությունը – ջրի որակը պետք է երաշխավորեն,

ԻՅՆՍՏԻՏՈՒՏ ՄԻՋԵՅԻՆԻՍՏԱՆ 2015 թ. 03.09	ԵՎՈՒՆՏԻՆԵՐ ՄԻՋԵՅԻՆԻՍՏԱՆ 2014 թ. 09.12 2014 թ. 06.14	ԵՎՈՒՆՏԻՆԵՐ ԻՆՏԵՆՍԻՎ 2014 թ. 09.12 2014 թ. 06.14	ԵՎՈՒՆՏԻՆԵՐ	ԵՎՈՒՆՏԻՆԵՐ 2014 թ. 06.14	ԵՎՈՒՆՏԻՆԵՐ 2014 թ. 06.14
---	--	--	------------	-----------------------------	-----------------------------

որ կենդանու զարգացման, ֆիզիոլոգիական պահանջները բավարարվում են:
 (iii) բուծման պրակտիկան պետք է նվազագույնի հասցնի տնտեսության կողմից շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունները.

Ի ³ / ₂ Ն»ճ՝ Մ, 2Մե ³ ԱՇր 15.03.09	էի ¹ ձ»ճ՝ Մ, ¼Մ, ¾ä, Մ, 2Մե ³ ԱՇր 14.09.12 13.06.14	Ծ ³ ե ³ ի»ճ՝ ԻԷ 2Մե ³ ԱՇր 14.09.12 13.06.14	Ծն ³ ա ³ ն ³ Ի ¹ աՕ	Ծն ³ ր ³ ն ³ Ի ¹ աՕԱՍ 3Կ Ն ³ Ս ³ ն` 6	Էջ` 104 151-ից
---	--	---	---	--	----------------

- (iv) օրգանական կենդանիները պետք է պահվեն առանձին այլ ջրային կենդանիներից.
- (v) տրանսպորտը պետք է երաշխավորի, որ կենդանիների բարեկեցությունը ապահովված է.
- (vi) կենդանիների տառապանքը, ներառյալ սպանդի տ-ողությունը պետք է հասցվի նվազագույնի.

5. Ցեղերի բուծումը.

- (i) արհեստական պոլիպլոիդիայի, արհեստական հիբրիդիզացիան, կլոնավորումը - մոնոսեքս ցեղերի, բացառությամբ ձեռքով սորտավորումը, իրականացումը չպետք է կիրառվի.
- (ii) պետք է ընտրվեն համապատասխան ցեղեր.
- (iii) պետք է հիմնվեն յուրահատուկ պայմաններ ըստ յուրահատուկ տեսակի մատղաշ սերնդի կառավարման պահանջների, սելեկցիոն աշխատանքների համար:

6. Կերեր ձկների - խեցգետնամանների համար.

- (i) կենդանիները պետք է սնվեն այնպիսի կերերով, որոնք բավարարում են կենդանիների սննդային պահանջներին զարգացման տարբեր փուլերում.
- (ii) կերերի բուսական ֆրակցիան պետք է արտադրված լինի օրգանական արտադրությունում, իսկ սննդի ջրային տնտեսությունից առաջացած ֆրակցիան պետք է արտադրված լինի կայուն ձկնային տնտեսության պայմաններում.
- (iii) ոչ օրգանական բուսական կերային նյութերը, կենդանական - հանքային կերերը, կերային հավելումները, կենդանիների կեր որպես կիրառվող այլ մթերքը, վերամշակման խթանիչները կարող են օգտագործվել եթե դրանք թույլատրված են օրգանական արտադրության մեջ.
- (iv) աճի խթանիչները - սինթետիկ ամինոթթուները չպետք է օգտագործվեն:

7. Մոլուսկների - այլ տեսակների դեպքում, որոնք չեն կերակրվում մարդու կողմից, սակայն սնվում են բնական պլանկտոնով.

- (i) այդպիսի ֆիլտրող կերակման մեթոդով սնվող կենդանիները պետք է ստանան իրենց սննդային պահանջը բնությունից, բացառությամբ դեպքերի, երբ մատղաշը բուծվում է ցանցերում կամ բուծարաններում.
- (ii) նրանք պետք է աճեցվեն ջրերում, որոնք համապատասխանում են Դաս/ Class A կամ Դաս/ Class B տարածքներին, ինչպես սահմանված է (EC) No 854/2004 Կանոնակարգի Յավելված II-ում: Սերտիֆիկացնող մարմինը պետք է ձեռնարկի համապատասխան միջոցառումներ ազգայն - ԵՄ օրենսդրությունները համեմատելու նպատակով - նույնականացնի օրգանական ջրային տնտեսությունում կիրառվելիք չափանիշները կիրառելու համար:

ԻՅՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ Մ ՉՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ 15.03.09	էիձձձձձձձձձձձձ Մ, ¼Մ, ¾ձ, Մ, ՉՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ 14.09.12 13.06.14	Ծճճճճճճճճճճճճ ԻԷ ՉՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ 14.09.12 13.06.14	ԾճճճճճճՆՆՆՆՆՆ	ԾճճճճճՆՆՆՆՆՆՆՆ ՅՅ ՆՆՆՆՆՆՆՆ 6	Էջ՝ 105 151-ից
--	--	--	---------------	---------------------------------	----------------

(iii) աճեցման տարածքները պետք է լինեն բարձր էկոլոգիական որակի: Սերտիֆիկացնող մարմինը կձեռնարկի համապատասխան միջոցներ համեմատելու համապատասխան ազգային – ԵՄ օրենսդրությունները – նույնականացնի էքվիվալենտ չափանիշներ օրգանական ջրային տնտեսությունում կիրառելու համար:

8. Հիվանդությունների կանխարգելում – անասնաբուժություն.

(i) հիվանդությունների կանխարգելումը պետք է հիմնվի կենդանիներիև օպտիմալ պայմաններում պահելու, այդ թվում համապատասխան տեղանքի ընտրություն, օպտիմալ տնտեսությունների նախագծում, լավագույն բուժման ու կառավարման պրակտիկայի կիրառում, ներառյալ մշատապես մաքրման – ախտահանման աշխատանքներ, բարձրորակ կերեր, համապատասխան կենդանիների խտություն, ցեղերի – տեսակների ընտրություն.

(ii) հիվանդությունները պետք է բուժվեն անմիջապես բացառելով կենդանու տառապանքը. քիմիական ալոպաթիկ դեղորայքը ներառյալ հակաբիոտիկները կարող են օգտագործվել երբ անհրաժեշտ է – խիստ պայմաններում, երբ ֆիտոթերապեվտիկ, հոմեոպաթիկ – այլ միջոցների կիրառումը անհիմաստ է: Հատկապես այդ դեպքերում պետք է սահմանվեն բուժումների կուրսերի – համակարգից մեկուսացման տ-ողության սահմանափակումները:

(iii) իմունոլոգիական դեղորայքի օգտագործումը թույլատրելի է.

(iv) մարդու – կենդանու առողջությանը վտանգ ներկայացնող բուժումները օրենսդրության հիման վրա թույլատրվում են:

9. Մաքրում – ախտահանում

Ջրամբարների, վանդակների, շենքերի – սարքավորումների մաքրման – ախտահանման նյութերը պետք է օգտագործվեն միայն, եթե դրանք թույլատրված են օգտագործելու օրգանական արտադրության մեջ:

ԻՅՆՍՏԻԹՈՒՄ ՄԻԿՐՈԲԻՈԼՈԳԻԱ ԳԵՆԵՏԻԿԱ 15.03.09	ԵՎՈՒՆԻՎԵՐՍԻՏԵՏ ՄԱՍԻՍԻ ԿՈՎՈՒՆԻՍՏԱՆ ԳԵՆԵՏԻԿԱ 14.09.12 13.06.14	ԵՎՈՒՆԻՎԵՐՍԻՏԵՏ ԻՍՏԱՆԲՈՒԼՍ ԳԵՆԵՏԻԿԱ 14.09.12 13.06.14	ԵՎՈՒՆԻՎԵՐՍԻՏԵՏ ԳԵՆԵՏԻԿԱ	ԵՎՈՒՆԻՎԵՐՍԻՏԵՏ ԳԵՆԵՏԻԿԱ 6	ԵՎՈՒՆԻՎԵՐՍԻՏԵՏ ԳԵՆԵՏԻԿԱ
--	---	---	----------------------------	------------------------------	----------------------------

E. ԳԻՆՈՒ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՅՈՒՐԱՀԱՏՈՒԿ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

Շրջանակները

Սույն գլխում բերված օրգանական արտադրության հատուկ կանոնները վերաբերվում են գինու արտադրության ոլորտին

Որոշակի արտադրանքների – նյութերի օգտագործում

1. Գինու արտադրությունում օգտագործվող մթերքները պետք է արտադրված լինեն օրգանական հումքից.
2. Գինեգործության ոլորտի արտադրատեսակների արտադրության համար, ներառյալ վերամծակման – գինեգործական պրակտիկայի ընթացքում, կարող են օգտագործվել միայն Գրին Կովկաս ստանդարտի Հավելված II, աղյուսակ 6-ում նշված մթերքները – նյութերը.
3. Առկայության դեպքում, Գրին Կովկաս ստանդարտի Հավելված II, աղյուսակ 6-ում աստղանիշով նշված մթերքը – նյութերը պետք է օգտագործվեն եթե ստավել են օրգանական հումքից:

Գինեգործության պրակտիկա – սահմանափակումներ

Գինեգործական գործունեության հետ-յալ գործընթացները – մշակողիմները արգելված են՝

- a) հովացման միջոցով մասնակի խտացում.
- b) ֆիզիկական գործընթացի միջոցով ծծմբի երկօքսիդից ազատում.
- c) էլեկտրոդիալիզի միջոցով տարտարիկ կայունացման ապահովում
- d) գինու մասնակի ապաակոհոլիզացում
- e) կատիոնային փոխանակիչների մշակման միջոցով գինու տարտարիկ կայունացման ապահովում

Գինեգործության հետ-յալ պրակտիկան, գործընթացները – մշակումների կիրառումը թույլատրելի է հետ-յալ պայմաններում՝

- a) ջերմային մշակում: Ջերմաստիճանը չպետք է գերազանցի 70 ‘C.
- b) ցենտրիֆուգում – ֆիլտրացում իներտ ֆիլտրացնող նյութի միջոցով կամ առանց դրա: Անցքերի չափը չպետք է լինի փոքր քան 0.2 միկրոմետր:

Հետ-յալ պրակտիկայի, գործընթացների – մշակումների կիրառումը պետք է վերանայվի մինչ 2015 թվականի օգոստոսի 1-ը, նպատակ ունենալով այդ գործողություններից հրաժարվելը կամ սահմանափակելը՝

- a) ջերմային մշակում
- b) իոնափոխանակող ռեզինի կիրառում
- c) հակառակ օսմոս

Ի ³ / ₂ Ս»ճ՝ Ս, ՀՍ ³ ԱՇԴ 15.03.09	էիձ՝»ճ՝ Ս, Ս, ՀՍ ³ ԱՇԴ 14.09.12 13.06.14	Ծ ³ ե՛ի»ճ՝ իԷ ՀՍ ³ ԱՇԴ 14.09.12 13.06.14	Ծն ³ ն ³ իձՕ	Ծն ³ ն ³ իձՕ ՀՍ ³ Ն ³ Ս ³ ն՝ 6	Էջ՝ 107 151-ից
--	---	---	------------------------------------	--	----------------

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2

ՕՐԳԱՆԱԿԱՆ ՄԹԵՐՔԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ԹՈՒՅԼԱՏՐԵԼԻ ՆՅՈՒԹԵՐ

Տնտեսությունում կիրառվող մթերք – նյութեր – դրանց թուլտվության չափանիշները

1. Օրգանական գյուղատնտեսության մեջ կիրառվող նյութերի ցանկը, ինչպես նաև – սահմանափակ մթերքի ու նյութերի ցուցակը սահմանված է – կվերանայվի հիմնվելով հետագա ԵՄ օրենսդրության վերանայումների վրա:

Սահմանափակ մթերքի ու նյութերի ցանկը կարող է օգտագործվել միայն եթե դրանց համապատասխան կիրառումը թույլատրվում է հիմնական գյուղատնտեսությունում: Այդ նյութերի – մթերքի օգտագործումը կստուգվի ԵՄ – համապատասխան ազգային օրենսդրության հետ համապատասխանության առումով:

2. a) Բոլոր մթերքները պետք է լինեն բուսական, կենդանական, մանրէաբանական կամ հանքային ծագման, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ աղբյուրներից նյութերը առկա չեն բավականաչափ քանակներով կամ որակով, կամ երբ այլընտրանքային նյութերը առկա չեն:

b) Բույսերի պաշտպանության միջոցների համար պետք է հաշվի առնել հետ–յալը.

(i) դրանց կիրառումը կար–որ է վնասակար օրգանիզմների դեմ կամ հատուկ հիվանդության դեմ, որոնց դեմ այլ կենսաբանական, ֆիզիկական, սելեկցիոն այլընտրանքները կամ մշակման մեթոդները ու արդյունավետ կառավարումը առկա չէ.

(ii) եթե միջոցը բուսական, կենդանական, մանրէաբանական կամ հանքային չէ, կամ եթե առկա չեն նույնանման բնական ձ–երը, նա պետք է թույլատրվի, միայն եթե կիրառման պայմանները այնպիսին են, որ բացառում են բույսի ուտելի մասի հետ անմիջական շփումը:

c) Հողի պարատանյութերի – բարելավող միջոցների դեպքում, դրանց կիրառումը կար–որ է հողի բարձր բերրությունը ապահովելու կամ պահպանելու համար, կամ նպաստելու մշակաբույսի յուրահատուկ սնման պահանջներին, կամ հողի բարելավման յուրահատուկ նպատակներին:

d) Ոչ օրգանական բուսական ծագման կերերի, կենդանական – հանքային ծագման կերերի, ինչպես նաև – յուրահատուկ նյութերի համար, որ կիրառվում են կենդանիների սնման ընթացքում, նաև – կերային հավելումների – վերամշակման խթանիչների համար հետ–յալը կար–որ է.

ԻՅՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ Մ ՉՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ 15.03.09	էիծ՝՝՝՝՝՝՝՝ Մ, ¼Մ, ¾ա, Մ, ՉՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ 14.09.12 13.06.14	Ծճճճճճճճճճճ ԻԷ ՉՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ 14.09.12 13.06.14	ԾճճճճճճՆՆՆՆՆ	ԾճճճճճՆՆՆՆՆՆՆ ՅՄ ՆՆՆՆՆՆՆՆ 6	ԷՂ՝ 108 151-ից
---	--	---	--------------	--------------------------------	----------------

(i) նրանք պետք է անհրաժեշտ լինեն կենդանու առողջության, բարեկեցության - կենսունակության պահպանման համար, - պետք է նպաստեն կենդանու համապատասխան դիետային պահանջներին բավարարելով տեսակի ֆիզիոլոգիական - պահվածքի պահանջներին, կամ եթե ռանց դրանց օգտագործման հնարավոր չէ արտադրել - պահպանել անհրաժեշտ կերերը, չկիրառելով այդ նյութերը:

(ii) հանքային ծագման կերերը, միկրոտարրերը, վիտամինները - պրովիտամինները պետք է լինեն բնական ծագման. Եթե այդ նյութերը առկա չեն, քիմիական լավորոշված անալոգ նյութերը կարող են թույլատրվել օրգանական արտադրությունում օգտագործելու համար:

3. Բույսերի պաշտպանության մեջ չընդգրկված նյութերը (ոչ օրգանական բուսական կերային նյութերը, կենդանական - հանքային ծագման կերերը, այլ յուրահատուկ նյութերը կենդանիների կերակրման համար; կերային հավելումները - վերամշակման խթանիչները; բուսական - կենդանական արտադրության մեջ կիրառվող մաքրման - ախտահանման նյութերը), որոնք համապատասխանում են օրգանական արտադրության սկզբունքներին - հիմնական չափանիշներին, պետք է թույլատրվեն օրգանական գյուղատնտեսության մեջ:

ՆԱԽԱԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄՆԵՐ

4. Օրգանական համակարգում հողի պարարտացման - բարելավման, վնասատուների - հիվանդությունների վերահսկողության, անասբուժության - անասնապահական արտադրանքի որակի համար կամ պատրաստման, պահպանման - մթերքի պահեստավորման համար օգտագործվող ցանկացած նյութ պետք է համապատասխանի գործող ազգային կանոնակարգերին:

5. Ներքոնշված ցուցակներում պարունակվող որոշակի նյութերի օգտագործման պայմանները կարող են նշված լինել սերտիֆիկացնող մարմնի կողմից, օրինակ՝ ծավալը, կիրառման հաճախակիությունը, յուրահատուկ նպատակը - այլն:

6. Առաջնային արտադրության համար պահանջվող նյութերը, պետք է օգտագործվեն իսկամքով - այն իմացությամբ, որ նույնիսկ թույլատրելի նյութերի սխալ օգտործումը կարող է բերել հողի էկոհամակարգի կամ տնտեսության փոփոխությանը:

ԻՅՆՍՏԻԹՅՈՒՆ ՄԻՋԳՈՐԺԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆԿՐՈՒՄ 2015 թ. 03.09	ԵՎՐՈՒՄ ՄԻՋԳՈՐԺԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆԿՐՈՒՄ 2014 թ. 09.12 2014 թ. 06.13	ԵՎՐՈՒՄ ԿԵՆԿՐՈՒՄ 2014 թ. 09.12 2014 թ. 06.13	ԵՎՐՈՒՄ ԿԵՆԿՐՈՒՄ	ԵՎՐՈՒՄ ԿԵՆԿՐՈՒՄ 6	Էջ՝ 109 151-ից
---	---	--	--------------------	-------------------------	----------------

Աղյուսակ 1՝ Հողի պարարտացման և բարելավման համար կիրառվող նյութեր

Նշում՝ A՝ թույլատրելի

Վավերացում	Նյութի անվանում	Նկարագրություն, պահանջներ բաղադրության նկատմամբ, օգտագործման պայմաններ
A	Բազմաբաղադրիչ արտադրանք կամ արտադրանք, որը պարունակում է միայն ստոր- բերված նյութերը. Գոմաղբ	Արտադրանքը ներառում է կենդանիների արտաթորանքի – բուսական զանգվածի (կենդանիների համար փոշածքի) խառնուրդ: Ինտենսիվ տնտեսությունից ներմուծումը արգելվում է
A	Չոր գոմաղբ – ջրազրկված թռչնաղբ	Ինտենսիվ տնտեսությունից ներմուծումը արգելվում է
A	Կենդանական կոմպոստացված արտաթորանք, ներառյալ թռչնաղբը – կոմպոստացված գոմաղբը	Ինտենսիվ տնտեսությունից ներմուծումը արգելվում է
A	Կենդանիների հեղուկ արտաթորանք	Օգտագործել հսկվող խմորումից –/կամ համապատասխան նորացումից հետո Ինտենսիվ տնտեսությունից ներմուծումը արգելվում է
B	Կենցաղային կոմպոստացված կամ խմորված թափոնների խարնուրդ	Արտադրանքը ստացվում է տարանջատված կենցաղային թափոնների աղբյուրից, որոնք կոմպոստացվել կամ անաէրոբ խմորման են ենթարկվել բիոգազի արտադրության համար Միայն բուսական կամ կենդանական կենցաղային թափոններ Միայն երբ արտադրվում է փակ – հսկվող հավաքի համակարգում, accepted by the Member State Չոր զանգվածի համեմատությամբ ընդունված խտությամբ՝ մգ/կգ. կադմիում՝ 0.7, պղինձ՝ 70, սիկկ՝ 25, կապար՝ 45, ցինկ՝ 200, սնդիկ՝ 0.4, քրոմ (ընդամենը)՝ 70, քրոմ (VI) 0
B	Խմորված կենսազազ, որը պարունակում է կենդանական ենթամթերքներ միախմորված բուսական կամ կենդանական ծագման նյութերի հետ , ինչպես ներկայացած է այս աղյուսակում	Կենդանական ենթամթերքները /ներառյալ վայրի կենդանիների ենթամթերքը/ 3 կատեգորիայի – խմորված աղիքային պարունակությունը 2-րդ կատեգորիայի /կատեգորիաներ 2 – 3-ը սահմանված են Եվրոպական Պարլամենտի – Խորհրդի (EC) No 1069/2009 կանոններով / չպետք է լինեն ինտենսիվ արդյունաբերական գյուղատնտեսական ծագման:

ԻՅՆՍՏԻՏՈՒՏ ՄԻԱՅԻՆՈՒԹՅԱՆ ՉՄԵՅՈՒՆՈՒԹՅԱՆ 2015.03.09	ԵՎՐՈՍՏԱՆ ՄԻԱՅԻՆՈՒԹՅԱՆ ՉՄԵՅՈՒՆՈՒԹՅԱՆ 14.09.12 13.06.14	ԵՎՐՈՍՏԱՆ ՄԻԱՅԻՆՈՒԹՅԱՆ ՉՄԵՅՈՒՆՈՒԹՅԱՆ 14.09.12 13.06.14		ԵՎՐՈՍՏԱՆ ՄԻԱՅԻՆՈՒԹՅԱՆ ՉՄԵՅՈՒՆՈՒԹՅԱՆ 6	Էջ՝ 110 151-ից
---	---	---	--	--	----------------

			<p>Գործընթացը պետք է համապատասխանի Հանձնաժողովի Կանոնակարգ (EU) No 142/2011 ՎՆին: Չպետք է կիրառվեն մշակաբույսի ուտելի մասերը:</p>
A	Տորֆ		Այգեգործությամբ սահմանափակված օգտագործում (շուկայական այգեգործություն, ծաղիկների մշակում, ծառերի աճեցում, տնկարան)
A	Սնկային կուլտուրաների մնացորդներ		Սուբստրատի սկզբնական բաղադրությունը պետք է սահմանափակվի սույն Հավելվածում բերված արտադրանքով:
A	Որդերի (Vermicompost) - միջատների արտաթորանք		
A	Գուաևո		
A	Բուսական զանգվածի կոմպոստացված կամ խմորված խառնուրդ		Բուսական զանգվածի խառնուրդից ստացված արտադրանք, որը ենթարկվել է կոմպոստացման կամ անաէրոբ խմորման բիոգազի արտագրության համար:
B	Կենդանական ծագման արտադրանք կամ ենթամթերք. արյան ալյուր (кровяная мука) սմբակների ալյուր եղջյուրային ալյուր ոսկրալյուր կամ ժելատինազրկված ոսկրային ալյուր ձկնային ալյուր մսալյուր փետուրի, մազի - «chiuquette» ալյուր բուրդ մորթի (1) մազ կաթնամթերք Հիդրոլիզված սպիտակուց(2)		(1) Քրոմ (VI) -ի չոր զանգվածի առավելագույն խտությունը մգ/կգ-ով՝ չհայտնաբերվող /not detectable / (2) Չպետք է կիրառվեն մշակաբույսի ուտելի մասերը:
B	Լեոնարդիտ Leonardite (բնական օրգանական նստվածք, որը հարուստ է հումքիային թթուներով)		Միայն եթե ստացվել է որպես հանքահանության գործունեության ենթամթերք:
B	Խիտին Chitin (պոլիսախարիդ է, որը ստացվում է խեցիներից)		Միայն եթե ստացվել է կայուն ձկնորսությունից , ինչպես այն սահմանված է Council Regulation (EU) No 2371/2002 ՎՆ ի հոդվածի 3(e) կամ օրգանական ջրային տնտեսությունից:
B	Օրգանական հարուստ նստվածքներ		Միայն օրգանական նստվածքներ, որոնք հանդիսանում են քաղցրահամ ջրային

ԻՅՄՍՏՆ Մ 2015.03.09	ՔԻՄՍՏՆ Մ, 1/4Մ, 3/4Մ, Մ, 2014.09.12 13.06.14	ԺՅՄՍՏՆ ԻԷ 2014.09.12 13.06.14	ԾՆՅՄՍՏՆԻՄՕ	ԾՆՅՄՍՏՆԻՄՕ 3Կ ՆՅՄՍՏՆ 6	Էջ՝ 111 151-ից
---------------------------	---	--	------------	---------------------------	----------------

		<p>քաղցրահամ ջրային մարմիմներից , որոնք ձ-ավորվել են թթվածնի բացառության պայմաններում (օրինակ սապրոպել)</p>	<p>մարմինների կառավարման ենթամթերք կամ հանվել են նախկին քաղցրահամ ջրային տարածքներից:</p> <p>Երբ կիրառելի է, հանույթը պետք է կատարվի այնպիսի ճանապարհով, որ նվազագույն ազդեցություն ունենա ջրային համակարգի վրա: Միայն նստվածքները, որոնք ստացվել են պեստիցիդներով, կայուն օրգանական աղտոտիչներով կամ նավթանման նյութերով աղտոտումից զերծ աղբյուրներից:</p> <p>Չոր նյութերի առավելագույն խտությունը մգ/կգ՝ կադմիում: 0,7; պղինձ: 70; սիկել: 25; կապար: 45; զինկ: 200; սնդիկ:0,4; քրոմ (ընդհանուր): 70; քրոմ (VI): չհայտնաբերվող /not detectable /.</p>
A	Բուսական ծագման մթերք – ենթամթերք որպես պարարտանյութ	Օրինակ՝ յուղատու սերմերի շիլա/ մածուկ, կակաոյի թեփ, ածխի ցողուններ (солодовые ростки)	
A	Ջրիմուռներ – ջրիմուռներից արտադրանք	Երբ դրանք ստացվում են անմիջապես. (i) ֆիզիկական գործընթացներից՝ ներառյալ ջրազրկումը, սառեցումը – մանրումը (աղումը). (ii) ջրով, թթվային ջրային միջավայրում կամ հիմնային լուծույթով էքստրակտումից. (iii) խմորում	
A	Թեփ – փայտի թափոններ	Փայտը հատումից հետո չպետք է ենթարկվի քիմիական մշակման	
A	Կոմպոստացված ծառի կեղ-	Փայտը հատումից հետո չպետք է ենթարկվի քիմիական մշակման	
A	Փայտի մոխիր	Փայտից, որը հատումից հետո քիմիական մշակման չի ենթարկվել	
A	Փափուկ ֆոսֆատային ապարներ	Արտադրանք ինչպես դա նշված է Բin point 7 of Annex IA.2. to Regulation (EC) No 2003/2003 of the European Parliament and of the Council ⁽¹⁾ relating to fertilisers. Կադմիումի պարունակությունը պակաս կամ հավասար P205-ի 90 մգ/կգ -ի	
A	Ալյումինի կալցիումի ֆոսֆատ	Արտադրանք ինչպես դա նշված է Բin point 6 of Annex IA.2. of Regulation 2003/2003ՄՆ, Կադմիումի պարունակությունը պակաս կամ հավասար P205-ի 90 մգ/կգ -ի Օգտագործումը սահմանափակվում է հիմնային հողերով (pH > 7,5)	
A	Չիմնային խարամ	Արտադրանք ինչպես դա նշված է Բin point 1 of Annex IA.2. of Regulation 2003/2003ՄՆ	
A	Չմշակված կալիումական աղեր կամ կախիտ	Արտադրանք ինչպես դա նշված է Բin point 1 of Annex IA.3. of Regulation 2003/2003ՄՆ	
A	Կալիումի սուլֆատ, որը կարող է պարունակել մագնեզիումական աղ	Չմշակված կալիումական աղից ֆիզիկական էքստրակտման եղանակով ստացված արտադրանք, որը հնարավոր է,	

		որ պարունակի նա- մազնեզիումական աղեր
A	Դիստիլյանտներ - դիստիլիացված էքստրակտներ	Ամոնիակով դիստիլիացումը բացառվում է
A	Կալցիումի կարբոնատ (կավիճ, կրակավ, մանրեցված կրաքար, Բրետոնական ամելիորանտ, (maerl), ֆոսֆատային կավիճ)	Միայն բնական ծագման
A	Մազնեզիումի - կալցիումի կարբոնատ	Միայն բնական ծագման օրինակ՝ մազնեզիումական կավիճ, մանրեցված մազնեզիում, կրաքար
A	Մազնեզիումի սուլֆատ (kieserite)	Միայն բնական ծագման
A	Կալցիումի քլորիդի լուծույթ	Կալցիումի դեֆիցիտի բացահայտումից հետո խնձորենու տեր-ածածկի մշակում
A	Կալցիումի սուլֆատ (գիպս)	Արտադրանք ինչպես դա նշված է Քin point 1 of Annex ID. of Regulation 2003/2003ՄՆ Միայն բնական ծագման
A	Արդյունաբերական կիր, ստացված շաքարի արտադրությունից	Շաքարի ճակնդեղից շաքարի արտադրության ենթամթերքներ
A	Արդյունաբերական կիր աղի վակուումային արտադրությունից	Լեռներում հայտնաբերված աղիանքերից աղի վակուումային եղանակով արտադրության ենթարտադրանք:
A	Տարրական ծծումբ	Արտադրանք ինչպես դա նշված է Քin Annex ID.3 of Regulation 2003/2003ՄՆ
A	Միկրոէլեմենտներ	Անօրգանական միկրոսնդատարրեր, որ թվարկված են Քin part E of Annex I to Regulation 2003/2003ՄՆ
A	Նատրիումի քլորիդ	Միայն հանքային աղ
A	Քարե փոշի - կավ	

Բույսերի պաշտպանության համար նախատեսված նյութեր

Ընդհանուր պայմանները, որ վերաբերվում են բոլոր նյութերին, որոնք բաղկացած են կամ պարունակում են հետ-յալ ակտիվ նյութերը.

- սույն ստանդարտի Հավելված I համաձայն օգտագործում.
- Կիրառման երկրում/ պետությունում գործող բույսերի պաշտպանության օրենսդրության յուրահատուկ պահանջներին համաձայն.

Աղյուսակ 2՝ Բույսերի վնասատուների և հիվանդությունների դեմ պայքարի նյութեր

Նշում՝ A՝ թույլատրելի

1. Բուսական – կենդանական ծագման նյութեր

ԻՅՆՍՏԻՏՈՒՏ ՄԻՋԱՅԿ 2015 թ. 03.09	ԵՎՈՒՆԱԿ ՄԻՋԱՅԿ 2014 թ. 09.14 2014 թ. 06.14	ԵՎՈՒՆԱԿ ԻՄ 2014 թ. 09.12 2014 թ. 06.14	ԵՎՈՒՆԱԿ	ԵՎՈՒՆԱԿ 2014 թ. 06.06	էջ՝ 113 151-ից
---------------------------------------	---	---	---------	--------------------------	----------------

Վավերացում	Նյութի անվանում	Սկարագրություն, պահանջներ բաղադրության նկատմամբ, օգտագործման պայմաններ
A	Azadirachtin էքստրակտված <i>Azadirachta indica-ից</i> (Neem tree/Նիմ ծառ)	Ինսեկտիցիդ
A	Մեդրամոմ	Էտման միջոցով
B	Հիդրոլիզի ենթարկված սպիտակուցներ/պրոտեիններ, բացառությամբ ժելատինը	Գրավչանյութ, միայն թույլատրելի դեպքերում համակցելով սույն ցանկի համապատասխան այլ նյութերի հետ
A	Լեցիտին	Ֆունգիցիդ
B	Բուսական յուղեր	Ինսեկտիցիդ, ակարիցիդ, ֆունգիցիդ, բակտերիցիդ, ծլման ինհիբիտոր/ դանդաղեցնող: Մթերքներ, որոնք նշված են Հանձնաժողովի Կիրարկման կանոնակարգ (EU) No 540/2011 ՎՆՎՆի հավելվածում /Products as specified in the Annex Commission Implementing Regulation (EU) No 540/2011/
A	Պիրետրիններ էքստրակտված <i>Chrysanthemum cinerariaefolium-ից</i>	Ինսեկտիցիդ
A	Quassia էքստրակտված <i>Quassia amara-ից</i>	Ինսեկտիցիդ, ռեպելլենտ

2. Վնասատուների – հիվանդությունների դեմ կենսաբանական պայքարի համար օգտագործվող միկրոօրգանիզմներ

Վավերացում	Նյութի անվանում	Սկարագրություն, պահանջներ բաղադրության նկատմամբ, օգտագործման պայմաններ
A	Միկրոօրգանիզմներ	Մթերքներ, որոնք նշված են Հանձնաժողովի Կիրարկման կանոնակարգ (EU) No 540/2011 ՎՆՎՆի հավելվածում /Products as specified in the Annex Commission Implementing Regulation (EU)/ No 540/2011/, որոնք ԳՓՕ ծագման չեն:

3. Միկրոօրգանիզմներից ստացված նյութեր

Վավերացում	Նյութի անվանում	Սկարագրություն, պահանջներ բաղադրության նկատմամբ, օգտագործման պայմաններ
A	Սպինոզադ / Spinosad	Ինսեկտիցիդ / միջատասպան Միայն երբ ձեռնարկվում են միջոցներ պարագիտասպան նյութերից ռիսկերը նվազեցնելու ուղղությամբ , ինչպես նաև նվազեցնելու հարմարվողականության գարգանման ռիսկերը

4. Թակարդներում –/կամ դոզավորիչներում օգտագործվող կյուլթեր

Վավերացում	Կյուլթի անվանում	Սկարագրություն, պահանջներ բաղադրության սկատմամբ, օգտագործման պայմաններ
A	Ֆերոմոններ	Գրավչանյութ. սեռական պահվածքի խափանող, միայն թակարդներում – դոզավորիչներում: Մթերքներ, որոնք կշված են Հանձնաժողովի Կիրարկման կանոնակարգ (EU) No 540/2011 ՎՆի հավելվածում /Products as specified in the Annex Commission Implementing Regulation (EU) No 540/2011 (համարներ 255, 258 – 259)
A	Պիրետրոիններ (միայն դելտամետրին կամ լամբդացիհալոտրին)	Ինսեկտիցիդ, միայն հատուկ գրավչանյութերով թակարդներում, միայն <i>Bactrocera oleae</i> – <i>Ceratitis capitata</i> Wied-ի դեմ

5. Preparations to be surface-spread between cultivated plants

Վավերացում	Կյուլթի անվանում	Սկարագրություն, պահանջներ բաղադրության սկատմամբ, օգտագործման պայմաններ
A	Ferric phosphate (երկաթի (III) օրթոֆոսֆատ)	Մոլյուսկիցիդ

6. Օրգանական տնտեսությունում օգտագործվող այլ ավանդական կյուլթեր

Վավերացում	Կյուլթի անվանում	Սկարագրություն, պահանջներ բաղադրության սկատմամբ, օգտագործման պայմաններ
A	Պղինձի միացություններ՝ պղնձի հիդրօքսիդի, պղնձի օքսիքլորիդի, պղնձի օքսիդի, բորոլոյան խարնուրդի – (եռահիմք) պղնձի սուլֆատի տեսքով:	Միայն որպես բարտերիցիդ – ֆունգիցիդ: 1 հա-ի համար տարեկան մինչև 6 կգ պղնձ Բազմամյանների վրա: ԵՄ անդամ երկրները կարող են , մեղմացման իմաստով, թույլ տալ, որ 6 կգ պղնձի քանակը գերզանցվի որոշ տարիներին, սակայն ապահովելով, որ 5 տարվա /տվյալ – դրան նախորդող 4 տարիների գումարայինի/ միջին օգտագործման քանակները չեն գերազանցում 6 կգ: Ռիսկերի նվազեցման միջոցառումները պետք է ձեռնարկվեն, ինչպես օրինակ բուֆերային շերտեր՝ պաշտպանելու ոչ թիրախային օրգանիզմներին: Մթերքներ, որոնք կշված են Հանձնաժողովի Կիրարկման կանոնակարգ (EU) No 540/2011 ՎՆի հավելվածում /Products as specified in the Annex Commission Implementing Regulation (EU) No 540/2011 (համար 277)
A	Էթիլեն	Բանանի, կիվիի – խուրմայի հասունացում Ցիտրուսային մրգերի հասունացման դեպքում միայն կանխելու ցիտրուսի պտղի

		<p>ցեցին.Արքայախնձորի/ անանասի ծաղկի առաջացման համար.Կարտոֆիլի – սոխի ծլերի առաջացման համար: Կարող է թուլատրվել միայն փակ տարածքներում օգտագործում, որպես բույսերի ածի խթանիչ: Թույլտվությունը սահմանափակ է – վերաբերվում է միայն մասնագիտական օգտագործողներին:</p>
A	Կալիումական աղի ճարպաթթու (փափուկ օճառ)	Ինսեկտիցիդ
A	Կրային ծծումբ (calcium polysulphide)	Ֆունգիցիդ, ինսեկտիցիդ, ակարիցիդ
A	Պարաֆինի յուղ	Ինսեկտիցիդ, ակարիցիդ Մթերքներ, որոնք նշված են Հանձնաժողովի Կիրարկման կանոնակարգ (EU) No 540/2011 ՎՆի հավելվածում /Products as specified in the Annex Commission Implementing Regulation (EU) No 540/2011 (համարներ 294 – 295):
A	Կվարցային ավազ	Ռեպելենտ
A	Ծծումբ	Ֆունգիցիդ, ակարիցիդ, ռեպելենտ
B	Ռեպելենտներ/վանող նյութեր ըստ հոտի՝ կենդանական կամ բուսական ծագման/ որիսարի ճարպ	Ռեպելենտ Միայն մշակաբույսերի ոչ ուտելի մասերը – այն դեպքում երբ բուսական նյութը ոչխարի կամ այծի կողմից մարսված կամ կլանված չի եղել: Մթերքներ, որոնք նշված են Հանձնաժողովի Կիրարկման կանոնակարգ (EU) No 540/2011 ՎՆի հավելվածում /Products as specified in the Annex Commission Implementing Regulation (EU) No 540/2011/ (համարներ 249):

7. Այլ նյութեր

Վավերացում	Նյութի անվանում	Նկարագրություն, պահանջներ բաղադրության նկատմամբ, օգտագործման պայմաններ
B	Այլումինիումի սիլիկատ (կաուլին)	Ռեպելենտ
A	Կալցիումի հիդրօքսիդ	Ֆունգիցիդ Միայն պտղատու այգիներում, ներառյալ տնակարաններում՝ <i>Nectria galligena</i> <i>հարուցիչը</i> հսկելու համար
B	Լամինարին	Elicitor of crop’s self defence mechanisms. Kelp shall be either grown organically in or harvested in sustainable way.
B	Կալիումի ջրածնային կարբոնատ (Կալիումի բիկարբոնատ) /Potassium hydrogen carbonate (aka potassium bicarbonate)	Ֆունգիցիդ – ինսեկտիցիդ

7. Որոշակի արտադրանքի – կյուլթերի օգտագործումը վերամշակված սննդամթերքի մեջ

Միայն հետ-յալ կյուլթերը կարող են օգտագործվել օրգանական մթերքի վերամշակման մեջ.

(a) կյուլթերը, որ թվարկված են սույն ստանդարտի Հավելված 2-ի Աղյուսակ 3, 4, 5-ում.

(b) միկրոօրգանիզմների – Էնզիմների պատրաստուկները, որոնք սովորաբար օգտագործվում են սննդի վերամշակման մեջ.

(c) կյուլթեր – արտադրանք, որը որոշված է – մակնշված է որպես բնական արոմատիկ կյուլթ կամ բնական արոմատիկ պատրաստուկ.

(d) ներկեր միսը – ձվի կեղ-ը կնքելու համար համաձայն ազգային օրենսդրության.

(e) խմելու ջուր – աղ (Նատրիումի կամ կալիումի քլորիդներով որպես հիմնական բաղադրիչներ) որպես սննդի վերամշակման մեջ սովորաբար կիրառվող բաղադրամասեր են.

(f) հանքային բաղադրամասեր (ներառյալ միկրոտարրեր), վիտամիններ, ամինոթթուներ, – միկրոսնուցիչ կյուլթեր, միայն նրանք, որ թույլատրված են – պարտադիր են տվյալ տեսակի սննդի մեջ լինելու համար:

8. Հաշվարկի նպատակով.

(a) սննդային հավելումները, որ ընդգրկված են Հավելված 2-ի Թույլատրելի կյուլթեր օրգանական սննդամթերքի արտադրության համար, Աղյուսակ 4-ի Վերամշակման խթանիչներ , որոնք կարող են օգտագործվել գյուղատնտեսական ծագման արտադրանքի պատրասման մեջ համաձայն սույն ստանդարտի մաս 3-ի – նշվում է աստղանիշով հավելումների կողի համարի սյունյակում, պետք է հաշվարկվի ինչպես արվում է գյուղատնտեսական ծագման բաղադրամասը.

(b) Սույն Հոդվածի կետեր (7)(b), (c),(d),(e) – (f) ՎՆում նշված պատրաստուկներ – կյուլթեր, որոնք նշված չեն աստղանիշով հավելումների կողի համարի սյունյակում, չպետք է հաշվարկվեն որպես գյուղատնտեսական ծագման բաղադրամասեր:

(c) խմորիչներ – դրանց արտադրատեսակները պետք է հաշվարկվեն որպես գյուղատնտեսական ծագման բաղադրամասեր 2013 թվականի դեկտեմբերի 31-ից:

9. Հետ-յալ կյուլթերի օգտագործումը, որ թվարկված են Հավելված 2-ի Թույլատրելի կյուլթեր օրգանական սննդամթերքի արտադրության համար, Աղյուսակ 4-ի Վերամշակման խթանիչներ , որոնք կարող են օգտագործվել գյուղատնտեսական ծագման արտադրանքի պատրասման մեջ համաձայն սույն ստանդարտի մաս 3-ի պետք է վերանայվեն մինչ- 31 դեկտեմբերի 2010թ.

(a) Նատրիումի նիտրիտ – կալիումի նիտրատ Հավելված 2-ի Թույլատրելի կյուլթեր օրգանական սննդամթերքի արտադրության համար, Աղյուսակ 3-ի Ոչ գյուղատնտեսական ծագման բաղադրամասեր համաձայն սույն ստանդարտի մաս 3-ի այդ հավելումները գործածումից հանելու իմաստով.

ԻՅՆՍՏԻՏՈՒՏ ՄԵԾՅԱԿՐ 15.03.09	ԷԻՏՈՒՆԻՆԻ Մ, 1/4Մ, 3/4Մ, Մ, 2ՄԵՅԱԿՐ 14.09.12 13.06.14	ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ ԻԷ 2ՄԵՅԱԿՐ 14.09.12 13.06.14	ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ	ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ 3Կ ՆՅՄՅՆ 6	ԷՋ՝ 117 151-ից
--------------------------------	--	---	-----------	-------------------------	----------------

(b) Ծծմբի երկօքսիդը - կալիումի մետաբիսուլֆիտը Հավելված 2.-ի Թույլատրելի նյութեր օրգանական սննդամթերքի արտադրության համար, Աղյուսակ 3.-ում Ոչ գյուղատնտեսական ծագման բաղադրամասեր համաձայն սույն ստանդարտի մաս 3-ի.

(c) Աղաթթու Հավելված 2.-ի Թույլատրելի նյութեր օրգանական սննդամթերքի արտադրության համար, Աղյուսակ 4.-ի Վերամշակման խթանիչներ , որոնք կարող են օգտագործվել գյուղատնտեսական ծագման արտադրանքի պատրաստման մեջ համաձայն սույն ստանդարտի մաս 3-ի հետ-յալ պահիրների Gouda, Edam, Maasdammer, Boerenkaas, Friese, Leidse Nagelkaas պահիրների պատրաստման համար.

Աղյուսակ 3՝ Սույն ձեռնարկի 3-րդ բաժնում ներկայացված ոչ գյուղատնտեսական ծագման բաղադրիչներ

Նշում՝ A՝ թույլատրելի է

3.1 Սննդային հավելումներ, ներառյալ կրիչները

Վավե րացում	Կոդ	Անվանում	Սննդանյութերի պատրաստումը		Կիրառման հատուկ պայմաններ
			բուսակ ան ծագմա ն	կենդան ական ծագմա ն	
A	E 153	Բուսական ածխածին		X	Պանիրներ՝ Ashy goat cheese Morbier cheese
A	E 160b*	Annatto, Bixin, Norbixin		X	Պանիրներ՝ Red Leicester cheese Double Gloucester cheese Cheddar Mimolette cheese
A	E 170	Կալցիումի կարբոնատ	X	X	Չի կարող օգտագործվել գունավորման կամ արտադրանքը կալցիումով հարստացման համար
A	E 220 կամ E 224	Ծծմբի երկօքսիդ Կալիումի մետաբիսուլֆ իտ / Potassium metabisulphite	X X	X X	Մրգային գինիներում (*) առանց շաքարի ավելացման (ներառյալ including խնձորով/ սիդր / cider - տանձի գինի / perry) կամ մեղրախմիչք / mead: 50 mg (**) Խնձորոջու - տանձի գինու համար ավելացնելով շաքարներ կամ հյութի կոնցենտրատ

ԻՅՆՍՏԻՏՈՒՏ ՍՏԱՆԴԱՐՏԱՆԻ ՉՆՏՅՈՒՄՆԵՐ 2015.03.09	ԵՎՈՒՆՈՒՄ ՍՏԱՆԴԱՐՏԱՆԻ ՉՆՏՅՈՒՄՆԵՐ 14.09.12 13.06.14	ԵՎՈՒՆՈՒՄ ՍՏԱՆԴԱՐՏԱՆԻ ՉՆՏՅՈՒՄՆԵՐ 14.09.12 13.06.14	ԵՎՈՒՆՈՒՄ ՍՏԱՆԴԱՐՏԱՆԻ ՉՆՏՅՈՒՄՆԵՐ	ԵՎՈՒՆՈՒՄ ՍՏԱՆԴԱՐՏԱՆԻ ՉՆՏՅՈՒՄՆԵՐ 3 ԿՆՏՅՈՒՄՆԵՐ 6	ԵՎՈՒՆՈՒՄ ՍՏԱՆԴԱՐՏԱՆԻ ՉՆՏՅՈՒՄՆԵՐ Էջ՝ 118 151-ից
---	---	---	---------------------------------------	---	---

					խմորումից հետո՝ 100 մգ (**)
					(*) Այստեղ «մրգային գինի»-ն սահմանված է որպես գինի, որը պատրաստված է ոչ թե խաղողից, այլ այլ մրգերից:
					(**) Առավելագույն քանակները բոլոր աղբյուրներից առկա են, արտահայտված են որպես SO ₂ մգ/լ-ում
A	E 250 կամ E 252	Նատրիումի նիտրիտ / Sodium nitrite Կալիումի նիտրատ / Potassium nitrate		X X	Մասմթերքի համար (1): E 250-ի համար՝ տրման քանակը արտահայտված որպես NaNO ₂ ՝ 80 մգ /կգ. E 252-ի համար՝ տրման քանակը արտահայտված որպես NaNO ₃ : 80 մգ/կգ. E 250-ի համար՝ առավելագույն մնացորդային քանակը արտահայտված որպես NaNO ₂ ՝ 50 մգ /կգ. E 252-ի համար՝ առավելագույն մնացորդային քանակը արտահայտված որպես NaNO ₃ : 50 մգ /կգ
A	E 270	Կաթնաթթու	X	X	
A	E 290	Ածխածնի երկօքսիդ	X	X	
A	E 296	Խնձորաթթու	X		
A	E 300	Ասկորբինաթթու	X	X	Մասմթերք (2)
A	E 301	Նատրիումի ասկորբատ / Sodium ascorbate		X	Մասմթերք (2) կապված նիտրատների - նիտրիտների հետ
A	E 306*	Տոկոֆերոլի խիտ էքստրակտ / Tocopherol-rich extract	X	X	Հակաօքսիդանտ բուսական - կենդանական յուղերում
A	E 322*	Լեցիտիններ		X	Կաթնամթերք (2)
A	E 325	Sodium lactate		X	Կաթի վրա հիմնված արտադրանքներ - մասմթերք
A	E 330	Կիտրոնաթթու	X		
A	E 331	Նատրիումի ցիտրատներ		X	
A	E 333	Կալցիումի ցիտրատներ	X		
A	E 334	Գինեթթու Tartaric acid	X		

		(L(+))ԿԼ			
A	E 335	Գինեթթվային Նատրիում	X		
A	E 336	Գինեթթվային կալիում	X		
A	E 341 (i)	Մոնոկալցիումային ֆոսֆատ	X		Խմորիչներ ինքնուրույն բարձրացող ալյուրի համար
A	E 400	Ալգինատ	X	X	Կաթի վրա հիմնված արտադրանքներ (2)
A	E 401	Նատրիումի ալգինատ	X	X	Կաթի վրա հիմնված արտադրանքներ (2)
A	E 402	Կալիումի ալգինատ	X	X	Կաթի վրա հիմնված արտադրանքներ - մսամթերք (2)
A	E 406	Ագար	X	X	Կաթի վրա հիմնված արտադրանքներ (2)
A	E 407	Քառագինաս	X	X	
A	E 410*	Եղջերապտղի խեժ (Locust bean gum)	X	X	
A	E 412*	Գուարյան խեժ (Guar gum)	X	X	
A	E 414*	Արաբական խեժ / գումիարաբիկ (Arabic gum)	X	X	
A	E 415	Քսանտան խեժ (Xanthan gum)	X	X	
A	E 422	Գլիցերոլ	X		Բուսական էքստրակտների համար
A	E 440 (i)*	Պեկտին	X	X	Կաթի վրա հիմնված արտադրանքներ (2)
A	E 464	Յիդրոքսիպրոպիլ ցելյուլոզ / Hydroxypropyl methyl cellulose	X	X	Կապսուլների պատրաստման համար նյութ / Encapsulation material for capsules
A	E 500	Նատրիումի կարբոնատներ	X	X	~Dulce de leche' (3) - թթվասերային կարագ - թթվասերային պանիր (2)~ Dulce de leche' (3) and soured-cream butter and sour milk cheese (2)
A	E 501	Կալիումի կարբոնատներ	X		
A	E 503	Ամոնիումի կարբոնատներ	X		
A	E 504	Մագնեզիումի կարբոնատներ	X		

A	E 509	Կալցիումի քլորիդ	X	X	Կաթի մակարդուն / կոագուլացիա
A	E 516	Կալցիումի սուլֆատ	X		Կրիչ
A	E 524	Նատրիումի հիդրոքսիդ	X		« <i>Laugengebäeck</i> » թխվածքի (գերմանական ազգային թխվածք) մակերեսը մշակելու համար
A	E 551	Սիլիցիումի երկօքսիդ	X		Չականպչունային (գնդեր չառաջացնող) միջոց կանաչեղենի - համեմունքների համար
A	E 553b	Տալկ	X	X	Պատող կյուլթ մասմթերքի համար
A	E 938	Արգոն	X	X	
A	E 939	Յելիում	X	X	
A	E 941	Ազոտ	X	X	
A	E 948	Թթվածին	X	X	

- (¹) Այս հավելումը միայն կորող է օգտագործվել , եթե ապացուցված է , որ առկա չէ տեխնոլոգիական այլընտրանք, որը նույն երաշխիքները կապահովի -/կամ թույլ կտա պահպանել մթերքի յուրահատուկ բնորոշ հատկությունները.
- (²) Սահմանափակումը վերաբերվում է միայն կենդանական արտադրանքներին.
- (³) ~'Dulce de leche' կամ 'Confiture de lait' վերաբերվում/նշանակում է փափուկ, քաղցր, բաց շագանակագույն, պատրաստված քաղցրացրած խտացրած կաթից կրեմ:

3.2 Արոմատիկ կյուլթեր

Կյուլթեր կամ մթերքներ, որոնք մակնշված են որպես բնական արոմատիկ կյուլթեր կամ բնական արոմատիկ պատրաստուկներ, ինչպես դա սահմանված է Codex Alimentarius ՎՆԻ «Ընդհանուր պահանջներ բնական արոմատիկ կյուլթերի հանդեպ» կոդերով (Codex Alimentarius General Requirements for Natural Flavorings (CAC/GL 29-1987)) :

3.3 Ջուր - աղեր

Խմելու ջուր:

Աղեր (նատրումի քլորիդ կամ կալիումի քլորիդ՝ որպես մթերքի վերամշակման ժամանակ հիմնականում օգտագործվող բաղադրիչներ):

3.4 Միկրոօրգանիզմների - ֆերմենտային/էնզիմային պատրաստուկներ

Սննդարդյունաբերության մեջ սովորաբար օգտագործվող ցանկացած միկրոօրգանիզմների - ֆերմենտների պատրաստուկներ, բացառությամբ գենետիկական ինժեներիայից /փոխակերպումից ստացված միկրոօրգանիզմները կամ ֆերմենտները/էնզիմները:

3.5 Չանքային կյուլթեր (ներառյալ միկրոտարրերը), վիտամիններ, եթերային ճարպաթթուներ - ամինաթթուներ, ինչպես նա- այլ ազոտ պարունակող միացություններ:

Չաստատվում են միայն այն դեպքում, երբ դրանց կիրառությունը սննդամթերքի մեջ, որտեղ դրանք ներառված են, պահանջվում է օրենքով:

Ի ³ / ₂ Ս»ճ՝ Մ, 2Ս ³ ԱՇր 15.03.09	էիձ՝»ճ՝ Մ, ¼Մ, ¾ա, Մ, 2Ս ³ ԱՇր 14.09.12 13.06.14	Ծ ³ ե՛՛»ճ՝ ԻԷ 2Ս ³ ԱՇր 14.09.12 13.06.14	Ծն ³ ն ³ ԻձՕ	Ծն ³ ն ³ ԻձՕԱՄ 3Կ Ն ³ Ս ³ ն՝ 6	Էջ՝ 121 151-ից
--	--	---	------------------------------------	---	----------------

3.6 Միկրոօրգանիզմների – ֆերմենտների/էնզիմների պատրաստուկներ:

Սննդարդյունաբերության մեջ սովորաբար որպես վերամշակման օժանդակիչներ օգտագործվող ցանկացած միկրոօրգանիզմների – ֆերմենտների պատրաստուկներ, բացառությամբ գենետիկական ինժեներիայից ստացված գենետիկորեն ձ-ավորված/ փոխակերպված միկրոօրգանիզմները – ֆերմենտները:

<p>Ի^{3/2}Ն»ճ՝ Մ, ²Մե³ԱՇր 15.03.09</p>	<p>էիá»ճ՝ Մ, ¼Մ, ¾á, Մ, ²Մե³ԱՇր 14.09.12 13.06.14</p>	<p>Ծ³ե³ի»ճ՝ ÍÊ ²Մե³ԱՇր 14.09.12 13.06.14</p>	<p>Ծն³á³ն³ԻáÕ</p>	<p>Ծն³³ն³ԻáÕ ³Ý Ն³Մ³ն՝ 6</p>	<p>Էջ՝ 122 151-ից</p>
--	---	--	-------------------	----------------------------------	-----------------------

3.7 Եփած ձվի կեղ-ը ավանդական դեկորատիվ ներկելու նպատակով, երբ դրանք պետք է վաճառքի հանվեն տարվա համապատասխան ժամանակաշրջանում, GC կարող է սդահմանել նշված ժամանակաշրջանում բնական ներկերի - բնական ծածկանյութերի օգտագործումը: Թույլտվությունը կարող է նա- ներառել երկաթի օքսիդների սինթետիկ ձ-երը - երկաթի հիդրօքսիդները մինչ- 31-ը դեկտեմբերի 2013 թ-ի:

Աղյուսակ 4՝ Վերամշակման օժանդակ նյութերը, որոնք կարող են օգտագործվել սույն ստանդարտի 3-րդ բաժնում ներկայացված գյուղատնտեսական ծագում ունեցող արտադրանքի պատրաստման համար

Նշում՝ A՝ թույլատրելի է

Վավերացում	Անվանում	Բուսական ծագման սննդանյութերի պատրաստում	Կենդանական ծագման սննդանյութերի պատրաստում	Կիրառման հատուկ պայմաններ
A	Չուր	X	X	Խմելու ջուր
A	Կալցիումի քլորիդ	X		Կոագուլացնող/խտացնող միացություն
A	Կալցիումի կարբոնատ	X		
	Կալցիումի հիդրօքսիդ	X		
A	Կալցիումի սուլֆատ	X		Կոագուլացնող/խտացնող միացություն
A	Մագնեզիումի քլորիդ (կամ <i>nigari</i>)	X		Կոագուլացնող/խտացնող միացություն
A	Կալիումի կարբոնատ	X		Խաղողի չորացում
A	Նատրիումի կարբոնատ	X		Շաքարի արտադրություն
A	Կաթնաթթու		X	Աղաչրի pH ՎՆը կարգավորելու համար պանրի արտադրության մեջ ⁽¹⁾
A	Կիտրոնաթթու	X	X	Աղաչրի pH ՎՆը կարգավորելու համար պանրի արտադրության մեջ ⁽¹⁾ Ձեթի արտադրություն - օսլայի հիդրոլիզ ⁽²⁾
A	Նատրիումի հիդրօքսիդ	X		Նատրիումի հիդրօքսիդ Ռապսի սերմից ձեթի արտադրություն (<i>Brassica spp</i>)

ԻՅՆՍՏԻԹՈՒՄ ՄԻՆԻՍԹԵՐ ՉԵՅՅԱԿՐ 15.03.09	ԷԻՍՏՈՒՄ ՄԻՆԻՍԹԵՐ ՉԵՅՅԱԿՐ 14.09.12 13.06.14	ԸՆԴՈՒՄ ԻՍԹԻԹՈՒՄ ՉԵՅՅԱԿՐ 14.09.12 13.06.14	ԸՆԴՈՒՄ ՉԵՅՅԱԿՐ	ԸՆԴՈՒՄ ՉԵՅՅԱԿՐ ՉԵՅՅԱԿՐ 6	ԷՃ՝ 123 151-ից
--	---	--	-------------------	--------------------------------	----------------

A	Ծծմբական թթու	X	X	Ժելատինի արտադրություն (1) Շաքարի արտադրություն (2)
A	Աղաթթու		X	Ժելատինի արտադրություն Աղաչրի pH ՎՆը կարգավորելու համար Gouda-, Edam and Maasdammer , Boerenkaas, Friese and Leidse Nagelkaas պանիրների արտադրության մեջ (1)
A	Ամոնիումի հիդրոքսիդ		X	Ժելատինի արտադրություն
A	Ջրածնի պերօքսիդ		X	Ժելատինի արտադրություն
A	Ածխածնի երկօքսիդ	X	X	
A	Ազոտ	X	X	
A	Էթանոլ	X	X	Լուծիչ
A	Դաբաղաթթու	X		Ֆիլտրման օժանդակիչ
A	Ձվի սպիտակուցի ալբումին	X		
A	Կազեին	X		
A	Ժելատին	X		
A	Ձկնաստսինձ	X		
A	Բուսական յուղեր	X	X	Յուղապատող/смазочный, տրոհող/высвобождающий կամ հակափրփրացնող միջոց
A	Սիլիցիումի երկօքսիդի գել կամ կոլոդիալ լուծույթ	X		
A	Ակտիվացված ածուխ	X		
A	Տալկ	X		E 553b սննդային հավելման մաքրության յուրահատուկ չափանիշին համապատասխան
A	Բենտոնիտ	X	X	Կապույտ կապույտ մեղրախմիչքի համար (1) E 558 սննդային հավելման մաքրության յուրահատուկ չափանիշին համապատասխան
A	Կաոլին	X	X	Պրոպոլիս (1) E 559 սննդային հավելման մաքրության

				յուրահատուկ չափանիշին համապատասխան
A	Ցելյուլոզա	X	X	Ժելատինի արտադրություն (1)
A	Դիատոմային հող	X	X	Ժելատինի արտադրություն (1)
A	Պերլիտ	X	X	Ժելատինի արտադրություն (1)
A	Պնդուկի կեղ-	X		
A	Բրնձի ալյուր	X		
A	Մեղրամոմ	X		Տրոհող/ высвобождающий միջոց
A	Կարնաուբայի խեժ	X		Տրոհող/ высвобождающий միջոց

(¹) Սահմանափակումները վերաբերվում են միայն կենդանական արտադրանքին
 (²) Սահմանափակումները վերաբերվում են միայն բուսական արտադրանքին

10. Գյուղատնտեսական ծագման ոչ օրգանական սննդային բաղադրամասերի թույլտվությունը

Երբ գյուղատնտեսական ծագման բաղադրամասը ներառված չէ Հավելված 2.-ի Թույլատրելի կյուրթեր օրգանական սննդամթերքի արտադրության համար, Աղյուսակ 5-ում Թույլատրելի գյուղատնտեսական ծագման ոչ օրգանական բաղադրամասեր, այդ բաղադրամասը կարող է միայն օգտագործվել սերտիֆիկացնող մարմնից ստացված թույլտվությունից հետո 12 ամիսների ժամանակահատվածում հետ-յալ պայմանով.

մատակարարողը սերտիֆիկացնող մարմնին կարող է ներկայացնել բոլոր փաստերը, որ այդ բաղադրամասը չի արտադրվում բավականաչափ քանակներով / կամ բացակայում է շուկայում համաձայն օրգանական արտադրության կանոնների կամ չի կարող ներկրվել երրոդ երկրներից: Մատակարարողը համաձայնեցնում է իր արտադրանքի ներկրողի կամ գնորդի հետ, որ այդ բաղադրամասը չի ստեղծի պոռքիլեմներ միջազգային/ազգային:

Աղյուսակ 5՝ Գյուղատնտեսական ծագման թույլատրված բաղադրիչներ ոչ օրգանական արտադրությունից

1. ՉՎԵՐԱՄՇԱԿՎԱԾ ԲՈՒՍԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔՆԵՐ, ԻՆՉՊԵՍ ՆԱԵՎ ԴՐԱՆՑ ՎԵՐՉԱՄՇԱԿՈՒՄԻՑ ՍՏԱՑՎԱԾ ԱՐՏԱԴՐԱՏԵՍԱԿՆԵՐ

Ուտելի մրգեր, ընկույզներ – սերմեր.

- վն կաղիններ *Quercus spp.*
- վն կոլա ընկույզ *Cola acuminata*

Ի ³ / ₂ Ս»ժ Ս 2Սե ³ ԱՇր 15.03.09	էի ³ ժ»ժ Ս, ¼Ս, ¾, Ս, 2Սե ³ ԱՇր 14.09.12 13.06.14	Ծ ³ ԷՐՆ»ժ ԻԷ 2Սե ³ ԱՇր 14.09.12 13.06.14	Ծ ³ Յ ³ ՆՅ ³ Ի ³ ՅՕ	Ծ ³ Յ ³ ՆՅ ³ Ի ³ ՅՕ 3Յ Ն ³ Ս ³ Ն՝ 6	Էջ՝ 125 151-ից
---	--	---	---	--	----------------

- վն հաղարջ / փշալից հաղարջ *Ribes uva-crispa*
- վն մարակույա (պասիֆլորս) *Passiflora edulis*
- վն ազնվամորի (չորացված) *Rubus idaeus*
- վն կարմիր հաղարջ *Ribes rubrum*
(չորացված)

<p>Ի³/₂Ն»ճ՝ Մ, ²Մե³ԱՇր 15.03.09</p>	<p>եիձօ»ճ՝ Մ, ¼Մ, ¾ä, Մ, ²Մե³ԱՇր 14.09.12 13.06.14</p>	<p>Ծ³եի³»ճ՝ İÊ ²Մե³ԱՇր 14.09.12 13.06.14</p>	<p>Ծն³ä³ն³ԻձÕ</p>	<p>Ծն³ի³ն³ԻձÕ ³Ý Ն³Մ³ն` 6</p>	<p>Էջ՝ 126 151-ից</p>
---	--	--	-------------------	-----------------------------------	-----------------------

Ուտելի համեմունքներ – կանաչեղեն

- վն բիբար (Պերուական) *Schinus molle L.*
- վն ծովաբողկի սերմեր *Armoracia rusticana*
- վն փոքր գալինգալ / lesser galanga *Alpinia officinarum*
- վն քրքմի ծաղիկներ / цветки сафлора красильного *Carthamus tinctorius*
- վն հասարակ ջրկոտեմի տեր- *Nasturtium officinale*

ԱՅԼ

Ջրիմուռներ, ներառյալ ծովային ջրիմուռ, որը թուլատրվում է ավանդական մթերքի պատրաստման համար

2. ԲՈՒՄԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔ

Ճարպեր – յուղեր գտված կամ չգտված, սակայն քիմիապես չծ-ափոխված, որոնք ստացվել են ոչ ստոր- թվարկված բույսերից

- վն կակաո *Theobroma cacao*
- վն արմավենու ընկույզ / կոկոս *Cocos nucifera*
- վն ձիթապտուղ *Olea europaea*
- վն ար-ածաղիկ *Helianthus annuus*
- վն արմավենի *Elaeis guineensis*
- վն ռապս *Brassica napus, rapa*
- վն քրքում / сафлор красильный *Carthamus tinctorius*
- վն քունջութ *Sesamum indicum*
- վն սոյա *Glycine max*

ԻՅՆՆՆՆՆՆՆՆ Մ ՉՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ 15.03.09	ԵԻԱԾՆՆՆՆՆՆՆՆ Մ, ¼Մ, ¾ա, Մ, ՉՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ 14.09.12 13.06.14	ԾՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ ԻԵ ՉՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ 14.09.12 13.06.14	ԾՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ	ԾՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ ՅՆ ՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆՆ 6	ԷՂ՝ 127 151-ից
---	---	---	-----------------	--	----------------

Հետ-յալ շաքարները, օսլաները – այլ արտադրանքը ստացվել են հացահատիկից – պալարներից

վն ֆրուկտոզա

վն բրնձի թուղթ / рисовая бумага

վն անալի հաց

վն օսլա ստացված քիմիապես չձ-ափոխված բրնձից – մոմանման եգիպտացորենից

ԱՅԼ

վն ոլոռի պրոտեին *Pisum spp.*

վն ռոմ՝ միայն ստացված շաքարեղեգի հյուլից

վն կիրճ պատրաստված հողված 27(1)(c)-ում նշված մրգերի – համային նյութերի հիման վրա

3. ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆԵ

ջրային օրգանիզմներ, որոնք չեն ծագում ակվակուլտուրայից/ ջրային տնտեսությունից – թուլյատրված են ավանդական սննդամթերքի պատրաստման մեջ

վն ժելատին

վն փոշի-շիճուկ «*herasuola*»

վն վերամշակվածներ / կաշվե պատյաններ / casings

11. Անասնապահական շենքերի – սարքավորումների մաքրման – ախտահանման համար հաստատված նյութեր

- Կալիումական – նատրիումական օճառներ
- Ջուր – գոլորշի
- Կրակաթ
- Կիր
- Չհանգած կիր
- Նատրիումի հիպոքլորիտ (օրինակ՝ որպես սպիտակեցնող հեղուկ)
- Կաուստիկ սոդա

ԻՅՆՍՏԻՏՈՒՏ ՄԻԿՐՈԲԻՈԼՈԳԻԱ 2015 թ. 03.09	ԷՎՈԼՈՒՏԻՎ ՄԻԿՐՈԲԻՈԼՈԳԻԱ 2014 թ. 09.12 2014 թ. 06.14	ԷՎՈԼՈՒՏԻՎ ԻՎԵՆՏ 2014 թ. 09.12 2014 թ. 06.14	ԸՆԴՈՒՄՆԵՐ	ԸՆԴՈՒՄՆԵՐ 3-ՅՆՆՆԻ 6	Էջ՝ 128 151-ից
--	--	--	-----------	------------------------	----------------

- Կառուստիկ կալիում
- Ջրածնի պերօքսիդ
- Բույսերի բնական էքստրակտներ
- Կիտրոնաթուլ, պերքացախաթուլ, մրջնաթուլ, կաթնաթուլ, թրթնջկաթուլ – քացախաթուլ
- Սպիրտեր
- Ազոտական թթու (կաթնամթերքի սարքավորումներ)
- Ֆոսֆորական թթու (կաթնամթերքի սարքավորումներ)
- Ֆորմալդեհիդ
- Պտուկների – կիթի սարքերի մաքրող – ախտահանող նյութեր
- Նատրիումի կարբոնատ:

Աղյուսակ 6: Գինու ոլորտի օրանական արտադրանքներում օգտագործման կամ ավելացման համար թուլատրված մթերքներ և նյութեր

Մշակման տեսակ Type of treatment	Արտադրանքների – նյութերի անվանումը Name of products or substances	Ջատուկ պայմաններ, սահմանափակումներ թուլատրելի սահմաններում – պայմաններում Specific conditions, restrictions within the limits and conditions
Աերացիայի կամ օքսիգենացիայի օգտագործում Use for aeration or oxygenation	Օդ Գազանման թթվածին Air Gaseous oxygen	
Ցենտրիֆուգում – զտում Use in order to create an inert atmosphere and to handle the product shielded from the air	Պերլիտ Ցելյուլոզա Diatomeceous earth Perlite Cellulose Diatomeceous earth	Օգտագործել միայն որպես իներտ զտիչ ագեստ
Օգտագործել իներտ միջավայր ստեղծելու – օդից պաշտպանված միջավայրում արտադրանքը մշակելու համար Use in order to	Ազոտ Ածխաթուլ Արգոն Nitrogen Carbon dioxide Argon	

ԻՅՄՆՍԾ Մ ՉՍԵՅԱՇՐ 15.03.09	ԷԻՎՕՊՍՏՆ Մ, ¼Մ, ¾ա, Մ, ՉՍԵՅԱՇՐ 14.09.12 13.06.14	ԸՅԵՐԻՍՏ ԻԷ ՉՍԵՅԱՇՐ 14.09.12 13.06.14	ԸՆՅՅՆՅԻՎՕ	ԸՆՅՅՆՅԻՎՕ ՅԿ ՆՅՄՅՆ 6	ԷԶ՝ 129 151-ից
---------------------------------	---	---	-----------	-------------------------	----------------

create an inert atmosphere and to handle the product shielded from the air		
Կիրառել Use	Խմորիչներ (*) Yeasts (*)	
Կիրառել Use	Դիամոնիում Ֆոսֆատ Թիամին հիդրոքլորիդ Di-ammonium phosphate Thiamine hydrochloride	
Կիրառել Use	Ծծմբի դիօքսիդ Կալիումի բիսուլֆիտ կամ կալիումի մետաբիսուլֆիտ Sulphur dioxide Potassium bisulphite or potassium metabisulphite	<p>(a) Առավելագույն ծծմբի դիօքսիդի պարունակությունը չպետք է գերազանցի 100 միլլիգրամ լիտրի համար կարմիր գինիների դեպքում – շաքարի մնացորդային քանակը պակաս, քան 2 գրամ լիտրի համար,</p> <p>(b) Առավելագույն ծծմբի դիօքսիդի պարունակությունը չպետք է գերազանցի 150 միլլիգրամ լիտրի համար սպիտակ գինիների դեպքում – շաքարի մնացորդային քանակը պակաս, քան 2 գրամ լիտրի համար,</p> <p>(c) Մնացած բոլոր գինիների համար, ծծմբի դիօքսիդի առավելագույն պարունակությունը կիրառվում է համաձայն 2010 թվականի օգոստոսի 1 (EC) No 606/2009 կանոնակարգի հավելված I B պետք է նվազի մինչև– 30 միլլիգրամ լիտրի համար:</p> <p>(a) The maximum sulphur dioxide content shall not exceed 100 milligrams per liter for red wines and with a residual sugar level lower than 2 grams per liter;</p> <p>(b) The maximum sulphur dioxide content shall not exceed 150 milligrams per liter for white and rosé wines and with a residual sugar level lower than 2 grams per liter;</p> <p>(c) For all other wines, the maximum sulphur dioxide content applied in accordance with Annex I B to Regulation (EC) No 606/2009 on 1 August 2010, shall be reduced by 30 milligrams per liter.</p>
Կիրառել Use	Փայտածուխի կիրառումը գինեգործության մեջ Charcoal for oenological use	
Պարզաբանում Clarification	Ուտելի դոնդող (**) Բուսական սպիտակուլցներ	

Ի ³ / ₂ Ս>ճ Ս ՉԱԵՅՁԴ 15.03.09	էիձօ>ճ Ս, ¼Ս, ¾ա, Ս, ՉԱԵՅՁԴ 14.09.12 13.06.14	ԸՅԵՐԻ>ճ ÎÊ ՉԱԵՅՁԴ 14.09.12 13.06.14	ԸնՅՅնՅԻճ	ԸնՅՅնՅԻճ ՅԿ ՆՅՍՅնճ 6	Էջ՝ 130 151-ից
---	--	--	----------	-------------------------	----------------

	<p>ցորենից կամ ոլոռից (**) Рыбий клей/Isinglass (**) Ձվի սպիտակուլից ալբումին (**) Tannins (**) Edible gelatine (**) Plant proteins from wheat or peas (**) Isinglass (**) Egg white albumin (**) Tannins (**)</p>	
	<p>Կազեին Կալիումի կազեինատ Սիլիցիումի դիօքսիդ Բենտոնիտ Պեկտոլիկտիկ էնզիմներ Casein Potassium caseinate Silicon dioxide Bentonite Pectolytic enzymes</p>	
<p>Օգտագործել օքսիդացման նպատակով Use for acidification purposes</p>	<p>Կաթնային թթու L(+) գինեթթու Lactic acid L(+)Tartaric acid</p>	
<p>Օգտագործել օքսիդացման նպատակներով Use for acidification purposes</p>	<p>L(+) գինեթթու Կալցիումի կարբոնատ Չեզոք գինեթթվային կալիումի /Neutral potassium tartrate Երկածխաթթվային կալիում/Potassium bicarbonate L(+)Tartaric acid Calcium carbonate Neutral potassium tartrate Potassium bicarbonate</p>	
<p>Հավելում Addition</p>	<p>Aleppo pine resin</p>	
<p>Կիրառել Use</p>	<p>Կաթնաթթվային մանրէներ Lactic bacteria</p>	
<p>Հավելում Addition</p>	<p>L-Ասկորբինաթթու L-Ascorbic acid</p>	

<p>ԻՅՆՍՏԻԹՈՒՄ ՄԱՍԻՆԻՍ 2015 թ. 03.09</p>	<p>ԷԻՏՆՈՒՄ ՄԱՍԻՆԻՍ, 3/4 ՄԱՍԻՆԻՍ 2014 թ. 09.14 2014 թ. 06.13</p>	<p>ԺԵՆԵՐԱԿՈՒՄ ԻՏԻՆԻՍ 2014 թ. 09.14 2014 թ. 06.13</p>	<p>ԾՆԱՆՈՒՄ</p>	<p>ԾՆԱՆՈՒՄ 3 ՄԱՍԻՆԻՍ 6</p>	<p>ԷՋՆԻՍՏԻՆՈՒՄ 131 151-ից</p>
---	--	---	----------------	---	--

Օգտագործել բշտիկների/ փրփուրների առաջացման համար Use for bubbling	Ազոտ Nitrogen	
Հավելում Addition	Ածխաթթու Carbon dioxide	
Հավելում սպիտակ գինու կայունացման նպատակով Addition for wine stabilisation purposes	Կիտրոնաթթու Citric acid	
Հավելում Addition	Tannins (**)	
Հավելում Addition	Մետա-գինեթթու / Meta-tartaric acid	
Կիրառել Use	Acacia gum (**) (= gum arabic)	
Կիրառել Use	Կալիումի բիտարտրատ / Potassium bitartrate	
Կիրառել Use	Պղինձի ցիտրատ / Cupric citrate	
Կիրառել Use	Պղինձի սուլֆատ / Copper sulphate	Լիազորված է մինչ- 2015 հունիսի 31-ը: Authorised until 31 July 2015
Կիրառել Use	Oak chips	
Կիրառել Use	Կալիումի ալգինատ / Potassium alginate	
Մշակման տեսակը համաձայն (EC) No 606/2009 կանոնակարգի հավելված III-ի, կետ A(2)(b) Type of treatment in accordance with Annex III, point A(2)(b) to Regulation (EC) No 606/2009	Կալցիումի սուլֆատ / Calcium sulphate	Միայն Քvino generosoՄՆ or Քvino generoso de licorՄՆ-ի համար Only for Քvino generosoՄՆ or Քvino generoso de licorՄՆ

(*) Առանձին տեսակի խմորիչի համար՝ եթե առկա են, ստացված օրգանական հումքից.

(**) Եթե առկա են ստացված օրգանական հումքից.

(*) For the individual yeast strains: if available, derived from organic raw material.

(**) Derived from organic raw material if available.'

Ի ³ / ₂ Ն՝Տ՝Տ՝ Մ ՉՆՅՅՅՅՅՅ 15.03.09	ճիճ՝Յ՝Տ՝ Մ, ¼Մ, ¾ճ, Մ, ՉՆՅՅՅՅՅՅ 14.09.12 13.06.14	ԾՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ ԻՆ ՉՆՅՅՅՅՅՅ 14.09.12 13.06.14	ԾճճճճճճՅՅՅՅ	ԾճճճճճճՅՅՅՅ ՅՅ ՆՅՅՅՅՅՅ 6	ԷՂ՝ 132 151-ից
--	--	--	-------------	-----------------------------	----------------

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3

ՍՏՈՒԳԱՅՑՆԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՆՎԱԶԱԳՈՒՅՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ ԵՎ ՆԱԽԱԶԳՈՒՇԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ ,ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍԵ ՀՄԿՄԱՆ ԵՎ ՍԵՐՏԻՖԻԿԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ

1. Հսկման միջոցառումները իրականացվում են սննդամթերքի ողջ շղթայի հանդեպ, որպեսզի ստուգվի - հավաստվի սույն ստանդարտի 3-րդ բաժնին համաձայն մակնշված արտադրանքի համապատասխանությունը միջազգայնորեն համաձայնեցված պրակտիկային: «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ի համակարգը հաստատել է ընդհանուր քաղաքականություն - ընթացակարգեր սույն ստանդարտին համաձայն:

2. Ստուգայցի շրջանակներում սերտիֆիկացնող - հսկող մարմնի ազատ մուտքը բոլոր գրառումներին -/կամ փաստաթղթային գրանցումներին, ինչպես նա- համակարգին խիստ կար-որ է:

Հսկողությանը ենթարկվող մատակարարողները պետք է տրամադրեն ազատ մուտք իրավասու կամ նշանակված մարմնին, ինչպես նա- ակրեդիտացիոն աուդիտ իրականացնող երրորդ կողմին տրամադրեն ցանկացած անհրաժեշտ տեղեկատվություն:

A. ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ՄԻԱՎՈՐՆԵՐ

3. Սույն ստանդարտի համաձայն արտադրությունը պետք է իրականացվի այնպիսի արտադրական միավորում, որտեղ հողատարածքները, արտադրական տարածքները, տնտեսության շենքերը, ինչպես նա- բերքի պահեստները - անասունների պահպանման վայրը հստակ տարանջատված են այն արտադրական միավորներից, որոնք չեն արտադրում սույն ստանդարտի պահանջներին համապատասխան: Պատրաստման -/կամ փաթեթավորման արտադրամասերը կարող են կազմել արտադրական միավորի մաս, եթե իրենց գործունեությունը սահմանափակվում է սեփական գյուղատնտեսական արտադրանքի պատրաստման - փաթեթավորման գործընթացով:

4. Երբ ստուգայցը պետք է իրականացվի առաջին անգամ, «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» սերտիֆիկացնող մարմինը - մատակարարողը կազմում - ստորագրում են պայմանագիր, որն իր մեջ ներառում է՝

- a) արտադրական միավորի -/կամ հավաքի տարածքների լրիվ նկարագիրը՝ ցույց տալով պահեստը - արտադրական շենքերը, հողատարածքները -, որտեղ կիրառելի է, այն արտադրամասերը, որտեղ որոշ պատրաստման -/կամ փաթեթավորման գործընթացներ են իրականացվում,
- b) վայրի բույսերի հավաքի դեպքում, երրորդ կողմի տրամադրած երաշխավորագիրը, եթե կիրառելի է, որը արտադրողը կարող է ներկայացնել, որպեսզի հաստատի, որ Հավելված 1, կետ 9 -ի պահանջները բավարարված են,
- c) բոլոր պրակտիկ միջոցառումները, որոնք նախատեսվում է իրականացնել արտադրական միավորի մակարդակով, որպեսզի երաշխավորվի համապատասխանությունը սույն ստանդարտին,

Ի՞նչ է լինում Ս. Ս. Ս. 15.03.09	Ե՞նչ է լինում Ս. Ս. Ս. 14.09.12 13.06.14	Ե՞նչ է լինում Ի՞նչ է լինում Ս. Ս. Ս. 14.09.12 13.06.14	Ե՞նչ է լինում Ի՞նչ է լինում	Ե՞նչ է լինում Ի՞նչ է լինում Ս. Ս. Ս. 6	Ե՞նչ է լինում Ի՞նչ է լինում Էջ՝ 133 151-ից
------------------------------------	--	---	--------------------------------	--	--

d) խնդրո առարկա հողոտարածքներում –/կամ հավաքի տարածքներում սույն ստանդարտի բաժին 4-ին չհամապատասխանող նյութերի/մթերքների վերջին կիրառման ամսաթիվը,

<p>Ի՞նչ է սույն Ս. 2 2015.03.09</p>	<p>Երկրի մասին Ս. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000</p>	<p>Ընդհանուր Ի՞նչ է սույն Ս. 2 2015.03.09</p>	<p>Ընդհանուր Ի՞նչ է սույն Ս. 2 2015.03.09</p>	<p>Ընդհանուր Ի՞նչ է սույն Ս. 2 2015.03.09</p>	<p>Ընդհանուր Ի՞նչ է սույն Ս. 2 2015.03.09</p>
---	---	---	---	---	---

ե) մատակարարողի նախաձեռնությունը/նախապատրաստումները 3-րդ – 4-րդ բաժիններին համապատասխան իր գործունեության իրականացման վերաբերյալ, ինչպես նա- խախտման դեպքերում սույն ստանդարտի միջոցառումների իրականացման ուղղությամբ:

5. Յուրաքանչյուր տարի մինչ «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» առ-տրային նշանի ներքո գործող սերտիֆիկացնող մարմնի կողմից նշանակված ամսաթիվը, մատակարարողները պետք է տեղեկացնեն սերտիֆիկացնող մարմնին մշակաբույսերի – անասնապահական արտադրության իրենց ժամանակացույցները՝ տալով դասակարգումը ըստ հողատարածքների/երամների, հոտերի կամ փեթակների:

6. Պետք է վարվեն/պահպանվեն գրառումներ –/կամ փաստաթղթային հաշվառումներ, որոնք հնարավորություն կտան «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» սերտիֆիկացնող մարմնին հետ-ել ամբողջ գնված հումքի ծագմանը, բնույթին – քանակներին, ինչպես նա- նման նյութերի օգտագործմանը: Բացի այդ, պետք է վարվեն – պահպանվեն գրառումներ –/կամ փաստաթղթային հաշիվներ ամբողջ վաճառված գյուղատնտեսական արտադրանքի բնույթի, քանակների – ապրանքը ստացողների վերաբերյալ: Անմիջապես վերջնական սպառողին վաճառված արտադրանքի քանակի հաշվարկը գերադասելի է իրականացնել / հաշվառել ամեն օր: Երբ արտադրական միավորը ինքնուրույն է վերամշակում գյուղատնտեսական արտադրանքը, նրա հաշիվները պետք է պարունակեն սույն հավելվածի B2-ի 3-րդ ենթակետում/պարբերությունում պահանջվող տեղեկատվությունը:

7. Բոլոր անասունները պետք է նույնացվեն/իդենտիֆիկացվեն անհատապես, կամ փոքր կաթնասունների կամ թռչունների դեպքում՝ երամով կամ հոտով, իսկ մեղուների դեպքում՝ փեթակներով: Պետք է վարվեն/պահպանվեն գրառումներ –/կամ փաստաթղթային հաշվառումներ համակարգի ներսում անասուններին – մեղևառնտանիքներին միշտ հետ-ելու հնարավորություն ունենալու, ինչպես նա- ստուգման նպատակներով ճշգրիտ հետագծելու համար: Մատակարարողները պետք է վարեն մանրամասն – ամենօրյա գրանցումներ հետ-յալի վերաբերյալ:

- a) անասնաբուծություն/սելեկցիոն աշխատանքներ –/կամ անասունների ծագում,
- b) բոլոր գնումների գրանցում,
- c) առողջապահական պլանը պետք է կազմվի հիվանդությունների, վնասվածքների – վերարտադրողական պրոբլեմների կանխարգելման – կառավարման նպատակով,
- d) բոլոր բուժումները – բուժանյութերը – դրանց կիրառման նպատակները, ներառյալ՝ կարանտինային ժամանակաշրջանները – բուժված կենդանիների – փեթակների իդենտիֆիկացումը,
- e) տրված կերերը – սննդանյութերի/կերերի աղբյուրը.
- f) կերակրման նպատակով կենդանիների խմբերի շարժը միավորի տարածքում – փեթակների նախապես որոշված տարածքներում շարժը/փոխադրումները, ներկայացված նա- քարտեզի վրա,
- g) փոխադրումները, սպանող –/կամ վաճառքները,
- h) մեղվարտադրանքի էքստրակտում, վերամշակում – պահեստավորում:

8. Արտադրական միավոր սույն ստանդարտի 4.1(b) կետին չհամապատասխանող ներմուծվող նյութերի պահեստավորումը արգելվում է:

ԻՅՄՍՃ Մ. ՉՅՅՅՅՅ 15.03.09	ԵՅՅՅՅՅՅ Մ, ՄՄ, ՄՄՄ, Մ. ՉՅՅՅՅՅ 14.09.12 13.06.14	ԵՅՅՅՅՅՅ ԻԵ ՉՅՅՅՅՅ 14.09.12 13.06.14	ԵՅՅՅՅՅՅՅՅ	ԵՅՅՅՅՅՅՅՅՅ ՅՅ ՅՅՅՅՅ 6	ԵՅՅ 135 151-ից
--------------------------------	--	--	-----------	--------------------------	----------------

9. «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» սերտիֆիկացնող մարմինը ապահովում է արտադրական միավորի ամբողջական ֆիզիկական ստուգայցի իրականացումը տարին առնվազն մեկ անգամ:

Ի՞նչ է ստանդարտը Ս. 2 Ս. 15.03.09	Ստանդարտի նպատակը Ս. 14.09.12 Ս. 13.06.14	Ստանդարտի հիմնը Ս. 14.09.12 Ս. 13.06.14	Ստանդարտի կոդը Ս. 6	Ստանդարտի համարը Ս. 136 151-ից
---	---	---	------------------------	-----------------------------------

Փորձաքննության նմուշներ կարող են վերցվել սույն ստանդարտում չթվարկած նյութերի/մթերքի օգտագործման կասկածի դեպքում՝ դրանք հայտնաբերելու նպատակով: Յուրաքանչյուր այցից հետո պետք է ներկայացվի ստուգայցի հաշվետվություն:

Լրացուցիչ պատահական չհայտարարված ստուգայցեր նույնպես պետք է իրականացվեն անհրաժեշտության դեպքում կամ պատահականորեն:

Մատակարարողը «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» սերտիֆիկացնող մարմնին ստուգայցի նպատակով պետք է տրամադրի ազատ մուտքի իրավունք պահեստներ, արտադրական շենքեր - հողատարածքներ, ինչպես նա- հաշվառումներին - համապատասխան ուղեկցող փաստաթղթերին:

10. Մատակարարողը պետք է նա- հսկող մարմնին տրամադրի ստուգայցի նպատակների համար անհրաժեշտ ցանկացած այլ տեղեկատվություն:

11. Սույն ստանդարտի 1-ին բաժնում ներկայացված արտադրանքը, որը դեռ-ս փաթեթավորված չի վերջնական սպառողի համար, պետք է փոխադրվի այնպիսի եղանակով, որը կկանխի աղտոտումը կամ պարունակության փոխարինումը այնպիսի նյութերով կամ արտադրանքով, որոնք չեն համապատասխանում սույն ստանդարտին - պետք է պարունակի հետ-յալ տեղեկատվությունը ի լրումն օրենքով պահանջվող ցանկացած այլ նշումների.

- մթերքի արտադրության - պատրաստման համար պատասխանատու անձի անուն, ազգանունը - հասցեն,
- արտադրանքի անվանումը, -
- այն, որ արտադրանքը ունի օրգանական կարգավիճակ:

12. Երբ մատակարարողը աշխատացնում է մի քանի արտադրական միավորներ մի-նույն տարածքում (մշակաբույսերի զուգահեռ արտադրություն), ապա միավորների սույն ստանդարտի 1-ին բաժնին չհամապատասխանող տարածքները - մշակաբույսերը նույնպես պետք է հանդիսանան ստուգման/հսկման առարկա, ինչպես ներկայացված է վերը նշված 4 կետի ենթակետերում - 6 ու 8 կետերում: Բույսերի չտարբերակվող տեսակները/սորտերը, որոնք նույն են 3-րդ կետում ներկայացված արտադրական միավորների արտադրության հետ, չպետք է արտադրվեն զուգահեռ արտադրական միավորներում:

Եթե որոշակի մեղմող պայմանները «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» սերտիֆիկացնող մարմնի կողմից թուլատրվում է - հստակ նշվում է նման մեղմացման տրամադրման հանգամանքները, ապա պետք է նա- նշվեն - իրականացվեն լրացուցիչ ստուգայցերի պահանջները, ինչպիսիք են տեղանքի չհայտարարված այցերը, բերքահավաքի ժամանակ լրացուցիչ ստուգայցերը, լրացուցիչ փաստաթղթային պահանջները, մատակարարողի արտադրանքի խառնվելը, այլ բացասական հանգամանքները կանխելու ունակության գնահատումը:

Սույն ստանդարտի հետագա վերանայման ընթացքում մի-նույն սորտերի զուգահեռ արտադրությունը կարող է ընդունվել, նույնիսկ եթե այն տարբերակվող չէ, միայն որպես աղեկվատ/բավարար հսկող միջոցառումների կիրառման առարկա:

ԻՅՄՍՏՍ Ս. ՉՍԵՅԱՇԴ 15.03.09	ԷՅԻՏՍՏՍ Ս., ՄՄՍ, ՅԻԻ, Ս. ՉՍԵՅԱՇԴ 14.09.12 13.06.14	ԾՅԵՅԻՍՏՍ ԻԷ ՉՍԵՅԱՇԴ 14.09.12 13.06.14	ԾՅՅՅՅՅՅԻՅԻՅՅ	ԾՅՅՅՅՅԻՅՅՅՅ ՅՅ ՆՅՅՅՅՅՅ 6	ԷՅ՝ 137 151-ից
----------------------------------	---	--	--------------	-----------------------------	----------------

13. Օրգանական անասնապահական արտադրությունում մեկ – մի-նույն արտադրական միավորի բոլոր անասունները պետք է բուծվեն սույն ստանդարտով սահմանած կանոններին համապատասխան: Այնուամենայնիվ, անասունները, որոնք չեն բուծվում սույն ստանդարտին համապատասխան, կարող են գտնվել օրգանական ձեռնարկությունում, այն պայմանով, որ նրանք հստակորեն կտարանջատվեն սույն ստանդարտին համապատասխան բուծվող անասուններից: «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ը խրախուսում է ավելի սահմանափակող միջոցառումների իրականացում, ինչպիսիք են տարբեր տեսակները:

14. «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»-ը կարող է ընդունել, որ այն կենդանիները, որոնք աճեցվել են սույն ստանդարտի պահանջներին համապատասխան կարող են արածեցվել ընդհանուր հողի վրա, այն պայմանով, որ.

- a) այս հողը առնվազն երեք տարի չի մշակվել այնպիսի արտադրանքներով, որոնք չեն թույլատրվում սույն ստանդարտի 4.1 բաժնի (a) – (b) կետերով,
- b) սույն ստանդարտի պահանջներին համապատասխան պահվող – մյուս կենդանիների միջ- հստակ տարանջատումը հնարավոր է կազմակերպել:

15. Անասնապահական արտադրության համար «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» սերտիֆիկացնող մարմինը պետք է երաշխավորի, ի լրումն սույն հավելվածի այլ պահանջների, որ արտադրության – պատրաստման բոլոր փուլերի ստուգայցերը, ընդհուպ մինչ- վաճառքը սպառողին, որքանով տեխնիկապես հնարավոր է, երաշխավորում են անասունների – անասնապահական արտադրանքի հետագծելիությունը անասնապահական արտադրական միավորից, դրան հաջորդող վերամշակումից – ցանկացած այլ պատրաստումից մինչ- վերջնական փաթեթավորումը –/կամ մակնշումը:

Բուսական արտադրության հսկողության պահանջները

1. Բուսական արտադրության գրանցումներ

Բուսական արտադրության գրանցումները պետք է համալրվեն ռեգիստրի տեսքով – միշտ լինեն մատչելի սերտիֆիկացնող մարմնի համար պահպանվելով տևտեսության տարածքում: Ի լրումն այդ գրանցումները պետք է պարունակեն առնվազն հետ-յալ տեղեկատվությունը.

- (a) պարատանյութերի կիրառման հետ կապված. կիրառման ամսաթիվը, տեսակը – պարատանյութի քանակը, հողակտորները, որտեղ այն կիրառվել է.
- (b) բույսերի պաշտպանության միջոցների կիրառման առումով. պատճառը – կիրառման ամսաթիվը, միջոցի տեսակը, կիրառման մեթոդը.
- (c) միավորի համար ներմուծումների ձեռք բերման մասին՝ ամսաթիվը, տեսակը – գնված քանակը.
- (d) բերքահավաքի վերաբերյալ՝ ամսաթիվը, օրգանական կամ անցումային մշակաբույսի տեսակը – քանակը.

Հսկողության պահանջներ կենդանիների – կենդանական արտադրանքի հանդեպ, որոնք արտադրված են համապատասխան կենդանիների բուծման պայմաններում

2. Միավորի մանրակրկիտ նկարագիրը անհրաժեշտ է , երբ հսկողության համակարգը պետք է առաջին անգամ կիրառվի հատկապես անասնապահական համակարգի հանդեպ.

ԻՅՄՍՏՃ Մ. ՉՍԵՅԱՇԴ 15.03.09	ԷՊՁՊՅՏՃ Մ, 1/4Մ, 3/4ա, Մ. ՉՍԵՅԱՇԴ 14.09.12 13.06.14	ԾՅԵՊՅՏՃ ԻԷ ՉՍԵՅԱՇԴ 14.09.12 13.06.14	ԾճՅՅՅՅՅՅԻԴՁ	ԾճՅՅՅՅՅՅԻԴՁ ՅՅ ՆՅՅՅՅՅՅ 6	ԷՃ՝ 138 151-ից
----------------------------------	--	---	-------------	-----------------------------	----------------

- (a) անասնապահական շինությունների նկարագիրը, արոտավայրերը, ազատ վարժանքի տարածքները, այլ, -, երբ կիրառելի է, կենդանիների, կենսական արտադրանքի, հումքի – ներմուծումների պահեստավորման, փաթեթավորման – վերամշակման մանրամասն – լիարժեք նկարագրությունը.
- (b) գոմաղբի պահաստավորման տարածքների/ շինությունների լիարժեք նկարագրություն:

3. Գործնական միջոցառումները պետք է ներառեն.

- (a) գոմաղբի բաշխման / օգտագործման պլանը՝ համաձայնեցված սերտիֆիկացնող մարմնի հետ, ինչպես նա- մշակաբույսերի տակ դրված տարածքների մանրակրկիտ նկարագրությունը.
- (b) երբ կվերաբերվի, գոմաղբի բաշխման կապակցությամբ, այլ տնտեսությունների հետ գրավոր պայմանավորվածություններ օրգանական արտադրության կանոնների պահանջների կատարման վերաբերյալ.
- (c) օրգանական արտադրության անասնապահական միավորի կառավարման պլան:

4. Կենդանիներին վերաբերվող գրանցումներ

Կենդանիների գրանցումները պետք է գրանցվեն ռեգիստրի տեսքով – մշտապես պահպանվեն ու լինեն մատչելի սերտիֆիկացնող մարմնի համար տնտեսության գործունեության տարածքում: Կյս գրանցումները պետք է ներառեն հոտի ամբողջական նկարագիրը, կառավարման համակարգը, որը կներառի առնվազն հետ-յալ տեղեկատվությունը.

- (a) տնտեսություն ներկրվող կենդանիների մասին՝ ծագումը – ներմուծման ամսաթիվը, անցումային շրջանը, նույնականացման նշանը – անասնաբուժական գրանցումը.
- (b) տնտեսությունից դուրս բերվող կենդանիների վերաբերյալ՝ տարիքը, անասնազխաքանակը, քաշը սպանդի դեպքում, նույնականացման նշանը – վայրը, ուր ուղարկվում է կենդանին.
- (c) բոլոր կորցրած / անկում ունեցած անասունների մասին տվյալները – կորստի պատճառը.
- (d) կերերի վերաբերյալ՝ կերերի տեսակը, ներառյալ հավելումները, տարբեր բաղադրանմասերի հարաբերակցությունը կերաբաժնում – ազատ արածեցման վայրերի մուտքի ժամանակաշրջանները, սահմանափակումների շրջանում անասունների արոտավայրային պահվածքի ժամանակաշրջանը.
- (e) հիվանդությունների կանխարգելման – բուժումների ու անասնաբուժական հասկողության առումով՝ բուժման ամսաթիվը, ախտորոշման մանրամասները, պոզոլոգիան, բուժանյութի տեսակը, ակտիվ ֆարմակոլոգիական նյութի անվանումը, ներառյալ բուժման մեթոդը – անասնաբուժական ինսամքի համար ցուցմունքները , նպատակ ունենալով որոշելու մինչ օրգանական մակնշումով կենդանական մթերքի շուկա հանելը, համակարգից դուրս հանելու/մեկուսացման տ-ողությունը:

5. Հսկողական միջոցառումներ կենդանիների անասնաբուժական միջոցների հանդեպ.

Երբ կիրառվում է անասնաբուժական դեղորայք, այդ տեղեկությունը պետք է հայտարարվի սերտիֆիկացնող մարմնին մինչ կենդանական մթերքը կամ կենդանիները կհանվեն շուկա որպես օրգանական արտադրված: Բուժում ստացած կենդանիները պետք է հստակ նույնականացվեն, անահատապես մեծ

ԻՅՄՍՏ՝ Մ. ՉՅՅՏՏ 15.03.09	ԷճՏ՝ՏՏ՝ Մ, ¼Մ, ¾ճ, Մ. ՉՅՅՏՏ 14.09.12 13.06.14	ԾՅՏ՝ԻՏ՝ ԻԷ ՉՅՅՏՏ 14.09.12 13.06.14	Ծճ՝ճճ՝ԻճՏ	Ծճ՝ճճ՝ԻճՏ ՅՄ ՆՅՄճճ՝ 6	Էջ՝ 139 151-ից
--------------------------------	--	---	-----------	--------------------------	----------------

Կենդանիների դեպքում, անհատապես կամ խմբերով, կամ փերակներով, եթե թրջուն է, կամ մանր կենդանիներ կամ մեղուներ:

Ի՞նչ է Ս. 2ՍԵՅԱՇԻ 15.03.09	Շիճո՞՞ճ Ս, 1/4Ս, 3/4ա, Ս, 2ՍԵՅԱՇԻ 14.09.12 13.06.14	Ը՞նչ է Ի՞Ն 2ՍԵՅԱՇԻ 14.09.12 13.06.14	Ըն՞՞ն՞ն՞Իճ՞՞	Ըն՞ն՞ն՞Իճ՞՞ 3Յ Ն՞Ս՞ն՞ 6	էջ՝ 140 151-ից
----------------------------------	--	---	--------------	----------------------------	----------------

Մեղվապահության հանդեպ հատուկ հսկողական միջոցառումներ

- 6. Յետ-յալ տեղեկատվությունը պետք է գրանցվի մեղվաընտանիքի ռեգիստրի մեջ կապված կերակրման հետ՝ մթերքի տեսակը, ամսաթիվը, քանակները – փեթակները, որտեղ այն օգտագործվել է:
- 7. Երբ պետք է կիրառվի անասնաբուժական մթերք՝ դրա տեսակը, ներառյալ ակտիվ ֆարմակոլոգիական նյութը, ախտորոշման մանրամասները, պոզոլոգիան, կիրառման մեթոդը, բուժման տ-ոդությունը – համակարգից հանման/մեկուսացման իրավական տ-ոդությունը՝ հաշվարկելու նպատակով մինչ արտադրանքը կհանվի վաճառքի որպես օրգանական ձ-ով արտադրված, պետք է հստակ հայտարարվեն սերտիֆիկացնող մարմին:
- 8. Մեղվապահական միավորի տեղադրման տարածքը պետք է գրանցվի փեթակների նույնականացման հետ մեկտեղ: Սերտիֆիկացնող մարմինը պետք է տեղեկացվի դրա փոխադրման մասին առնվազն 48 ժամ առաջ:
- 9. Սերեկի հեռացումը – մեղրի էքստրաքտումը, ներառյալ ամսաթիվը – քանակները, պետք է գրանցվեն մեղվաընտանիքի ռեգիստրում:

B. ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԵՎ ՓԱԹԵԹԱՎՈՐՄԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ՄԻԱՎՈՐՆԵՐ

- 1. Արտադրողը –/կամ մատակարարողը պետք է ապահովի.
  - արտադրական միավորի ամբողջական նկարագիրը, ներկայացնելով գյուղատնտեսական արտադրանքի պատրաստման, փաթեթավորման – պահեստավորման համար օգտագործվող շինությունները/ արտադրամասերը/ հատվածները ,
  - բոլոր գործնական միջոցառումները, որոնք պետք է իրականացվեն արտադրական միավորում, որպեսզի երաշխավորվի սույն ստանդարտին համապատասխանությունը:

Նկարագիրը – դրան վերաբերող միջոցառումները պետք է ստորագրվեն արտադրական միավորի պատասխանատու անձի – սերտիֆիկացնող մարմնի կողմից:

Հաշվետվությունը պետք է ներառի մատակարարողի կողմից ստանձնած պարտավորությունը՝ գործել սույն ստանդարտի 4-րդ բաժնի պահանջներին համապատասխան – ընդունել, որ խախտման դեպքում, իր կողմից կիրականացվեն սույն ստանդարտի 6.4 կետում նշված շտկման միջոցառումները, որի համար պետք է ստորագրեն երկու կողմերը:

- 2. Գրավոր հաշվառումները պետք է վարվեն – պահպանվեն այնպես, որ սերտիֆիկացնող մարմնին հնարավորություն տրվի հետազօծելու.
  - արտադրական միավոր առաքված գյուղատնտեսական արտադրանքի ծագումը, բնույթը – քանակները, ինչպես ներկայացված է սույն ստանդարտի 1-ին բաժնում,
  - արտադրական միավորից դուրս եկած արտադրանքի բնույթը, քանակները – ապրանքը ստացողները, ինչպես ներկայացված է սույն ստանդարտի 1-ին բաժնում,
  - ցանկացած այլ տեղեկատվություն, ինչպիսիք են արտադրական միավոր առաքված բաղադրամասերի ծագումը, բնույթը – քանակները, հավելումները – արտադրության օժանդակ նյութերը, ինչպես նա- վերամշակված

ԻՅՍՍՏՈՒՄ Ս.Ս.Ս.Ս. 2015.03.09	ԵՐԵՎԱՆ Ս.Ս.Ս.Ս. 2014.09.12 13.06.14	ԵՐԵՎԱՆ ԻԲ 2014.09.12 13.06.14	ԵՐԵՎԱՆ	ԵՐԵՎԱՆ Ս.Ս.Ս.Ս. 6	Էջ՝ 141 151-ից
------------------------------------	--	--	--------	-------------------------	----------------

արտադրանքի բաղադրությունը, որը պահանջվում է սերտիֆիկացնող մարմնի կողմից գործունեության պատշաճ ստուգման համար:

Ինքնուժ Ս. ՉԵՅԱՇԴ 15.03.09	Էրաճ-ճճ Ս, 1/4Ս, 3/4ա, Ս. ՉԵՅԱՇԴ 14.09.12 13.06.14	ԾճճԻճճ ԻԷ ՉԵՅԱՇԴ 14.09.12 13.06.14	ԾնճճճԻճճ	ԾնճճճԻճճ ՅՆՅՆՅՆ 6	Էջ՝ 142 151-ից
----------------------------------	---	---	----------	----------------------	----------------

3. Երբ սույն ստանդարտի 1-ին բաժնին չհամապատասխանող մթերքը նույնպես վերամշակվում, փաթեթավորվում – պահեստավորվում է տվյալ արտադրական միավորում.

- արտադրական միավորը սույն ստանդարտի 1-ին բաժնում ներկայացված արտադրանքի պահեստավորման համար պետք է ունենա տարանջատված տարածքներ՝ վերամշակման գործողություններից առաջ – հետո,
- գործողությունները պետք է իրականացվեն շարունակաբար մինչ- փուլն ամբողջովին ավարտվի՝ տարանջատելով ժամանակի կամ տարածության մեջ այն արտադրանքի պատրաստման համանման գործողություններից, որը չի ներառված սույն ստանդարտի 1-ին բաժնում,
- եթե նման գործողությունները հաճախակի չեն իրականացվում, դրանց վերաբերյալ պետք է հայտարարվի նախորդը՝ հիմնվելով սերտիֆիկացնող մարմնի հետ պայմանավորված վերջնաժամկետների վրա,
- յուրաքանչյուր միջոցառում պետք է իրականացվի, որպեսզի երաշխավորվի խմբաքանակների ինքնությունը/իդենտիֆիկացումը – բացառվի սույն ստանդարտի պահանջներին չհամապատասխանող արտադրանքի հետ միախառնումը:

4. Սերտիֆիկացնող մարմինը պետք է ապահովի, որ արտադրական միավորի ամբողջական ֆիզիկական ստուգայցը իրականացվի տարին առնվազն մեկ անգամ: Փորձաքննության նմուշներ կարող են վերցվել սույն ստանդարտում չթվարկած նյութերի/մթերքի օգտագործման կասկածի դեպքում՝ դրանք հայտնաբերելու նպատակով: Յուրաքանչյուր այցից հետո պետք է պատրաստվի ստուգայցի հաշվետվություն, որը պետք է ստորագրվի նա- միավորի համար պատասխանատուի կողմից: Լրացուցիչ պատահական չհայտարարված այցելությունները նույնպես պետք է իրականացվեն անհրաժեշտության դեպքում կամ պատահականորեն:

5. Մատակարարողը սերտիֆիկացնող մարմնին ստուգայցի նպատակով պետք է տրամադրի արտադրական միավորի ազատ մուտքի իրավունք, ինչպես նա- գրավոր հաշվառումների – համապատասխան ուղեկցող փաստաթղթերի մատչելիությունը: Մատակարարողը պետք է նա- հսկող մարմնին տրամադրի ստուգայցի նպատակների համար անհրաժեշտ ցանկացած այլ տեղեկատվություն:

6. Փոխադրամիջոցներին վերաբերող պահանջները, որոնք ներկայացված են սույն հավելվածում կիրառելի են:

7. Սույն ստանդարտի 1-ին բաժնում ներառված արտադրատեսակ ստանալիս մատակարարողը պետք է ստուգի հետ-յալը.

- փաթեթի փակված լինելը –, անհրաժեշտության դեպքում, պարունակությունը,
- սույն հավելվածի A-ի 11 կետում ներկայացված նշումների առկայությունը: Այդ հավաստման արդյունքը պետք է հստակորեն նշվի B.2 կետում ներկայացված հաշվառումներում:

Ի՞նչ է սույն Ս. 2 2015.03.09	Է՞նչ է սույն Ս. 1, 4, 3, 4, Ս. 2014.09.12 13.06.14	Ը՞նչ է սույն Ի՞նչ է սույն 2014.09.12 13.06.14	Ը՞նչ է սույն Ի՞նչ է սույն	Ը՞նչ է սույն Ի՞նչ է սույն 6	Ը՞նչ է սույն 143 151-ից
------------------------------------	---	--	------------------------------	-----------------------------------	----------------------------

Երբ առկա է որ-է կասկած, որ արտադրանքը չի կարող հավաստվել որպես սույն ստանդարտի 6-րդ բաժնում ներկայացված արտադրության համակարգի պահանջներին համապատասխանող, ապա այն պետք է շուկա հանվի առանց օրգանական մեթոդով արտադրված լինելու վերաբերյալ նշման:

Բուսական – կենդանական արտադրանքի վերամշակման – բուսական ու կենդանական բաղադրամասերից բաղկացած սննդամթերքի պատրաստման միավորների հանդեպ հսկողության պահանջները

8. Հսկողական գործունեություն

Այն դեպքում , երբ միավորը ներգրավված է ինքնուրույն կամ երրորդ կողմի համար արտադրության մեջ , ներառյալ հատկապես նա- արտադրանքի փաթեթավորման -/կամ վերափաթեթավորման գործունեությունը, կամ այդ արտադրանքի պիտակավորումը կամ վերապիտակավորումը իրականացնող միավորները, այն պետք է ներկայացնի միավորի ամբողջական նկարագիրը գյուղատնտեսական արտադրանքի ընդունման, վերամշակման, փաթեթավորման, պիտակավորման - պահեստավորման բոլոր հատվածների համար, այդ արտադրանքի հետ տեղի ունեցող բոլոր գործողություններից առաջ - հետո, ինչպես նա- փոխադրման - տրանսպորտի հետ կապված բոլոր ընթացակարգերը:

Հսկողության պահանջները օրգանական արտադրանքի արտադրող, վերամշակող կամ արտահանող/ներկրող միավորների համար, ինչպես նա- նրանց համար, որոնց պայմանագրային երրորդ կողմի հիմքերով տրված են գործողությունները ամբողջությամբ կամ դրանց մի մասը:

9. Հսկողական գործունեություն

Ներկրողների դեպքում անհրաժեշտ է պատրաստել միավորի մարրամասն նկարագիրը, որում կներառվի ներկրողի բոլոր տարածքների - հատվածների նկարագիրը - ներկրման բոլոր գործողությունները, նշելով մուտքի կետերը՝ երկիր, սահմանակետ, ինչպես նա- բոլոր այն հատվածները, ներառյալ պահեստներ, որտեղ ներկրողը մտադիր է պահել, պահպանել արտադրանքը մինչ այն առաջին բեռը ստացողին փոխանցելը:

Բացի դրանից ներկրողը նա- պարտավորվում - երաշխավորում է, որ իր բոլոր պահեստները, որտեղ պահպանվում են արտադրանքները կներկայացվեն սերտիֆիկացման մարմնի հսկողությանը նույնիսկ եթե այդ պահեստները գտնվում են սեփական երկրի տարածքից դուրս: Այդ դեպքում սերտիֆիկացնող մարմինը - ներկրողը կքննարկեն հսկողության կազմակերպումը ըստ յուրաքանչյուր դեպքի:

Հսկողական գործունեությունը երրորդ կողմ հանդիսացողի պատվիրակված գործունեության հանդեպ

ԻՅՄՍՏ՝ Մ. ՉՅՅՂԿԸ 15.03.09	ԷԻՁ՝ՅՏ՝ Մ, ¼Մ, ¾ձ, Մ, ՉՅՅՂԿԸ 14.09.12 13.06.14	ԾՅՅԻՆ՝ՅՏ՝ ԻԷ ՉՅՅՂԿԸ 14.09.12 13.06.14	ԾճՅճճՆ՝ԻԲՕ	ԾճՅճճՆ՝ԻՁՕ ՅՂ ՆՅՅՅՆ՝ 6	ԷՂ՝ 144 151-ից
---------------------------------	---	--	------------	---------------------------	----------------

Սերտիֆիկացնող մարմինը պետք է հատուկ ուշադրություն դարձնի մատակարարողի կողմից բացահայտած կրիտիկական կետերի վրա, նպատակ ունենալով ստուգումների միջոցով պարզելու ներքին հսկողության գործողությունների ճշգրիտ իրականացումը: Մատակարարողի կողմից օգտագործվող բոլոր հատվածները կարող են ստուգվել այնքան հաճախականությամբ, որքանով ռիսկերը առկա են, հիմնվելով «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» համակարգի ռիսկի ընթացակարգի վրա:

C. ՆԵՐԿՐՈՒՄՆԵՐ

Սերտիֆիկացնող մարմինը կիրականացնի օրգանական արտադրանք ներկրողների հանդեպ ստուգայցեր «ԳՐԻՆ ԿՈՎԿԱՍ» օրգանական սերտիֆիկացման համակարգի ներքո:

D. ԽՄԲԻ ՍԵՐՏԻՖԻԿԱՑՄԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ

Մատակարարողները, ովքեր ուզում են սերտիֆիկացվել որպես խումբ, պետք է խմբի համար ստանան իրավաբանական կարգավիճակ (գրանցվել որպես ասոցիացիա, միություն, – այլն): Սերտիֆիկացման ծառայությունների ապահովման համաձայնագիրը պետք է ստորագրվի սերտիֆիկացնող մարմնի – մատակարարողների կողմից հաստատված իրավաբանական անձի միջ-:

Մատակարարողների խումբը պետք է ստեղծի որակի ներքին – օրգանական կանոնների իրականացման վերահսկման համակարգ, ապահովելով բոլոր անդամ մատակարարողների տարեկան ստուգայցը (մեկ անգամ կամ ավել, անհրաժեշտությունը հիմնվում է անդամների ռիսկայնության վրա օրգանական պայմաններ իրականացնելիս ամբողջ խմբի օրգանական սերտիֆիկացման համար): Խումբը պետք է հստակ մատնանշի, որ «Գրին Կովկաս-ի ներկայիս գործող ստանդարտը հանդիսանում է այն օրգանական ստանդարտը, որով խումբն առաջնորդվում է:

Մատակարարողների խմբի որակի ներքին – օրգանական կանոնների իրականացման համակարգը պետք է ներառի հետ-յալ ընթացակարգերը – փաստաթղթերը, որոնք ամիրաժեշտ են, որ խմբի հայտը ներկայացնելիս հաստատվեն Գրին Կովկաս սերտիֆիկացնող մարմնի կողմից:

Անձնակազմ

- Յուրաքանչյուր խումբ պետք է նշանակի որակավորված անձնակազմ/անձ/-անց (ներքին տեսուչ –/կամ որակի մենեջեր) պատասխանատու ներքին որակի – օրգանական համակարգի արդյունավետության ապահովման համար – սերտիֆիկացնող մարմնին տեղեկացնելու – հաշվետու լինելու համար:
- Այս անձնակազմի պատասխանատվությունը – պարտավորությունը պետք է ընդգրկի ներքին հսկման համակարգի ստեղծումը, օրգանական գործունեության ընթացակարգերը – փաստաթղթերը, կանոնավոր օրգանական դասընթացների ծրագիրը խմբի անդամների համար, փաստաթղթերը, գրանցումների համակարգը, ինչպես նա– շարունակական հսկողության իրականացումը բոլոր խմբի անդամների հանդեպ՝

Ի՞նչ է ստանդարտը Ս. 2003-ԱՇԴ 15.03.09	Քիմիա-2003 Ս. 2003-ԱՇԴ 14.09.12 13.06.14	Քիմիա-2003 Ի՞նչ է ստանդարտը Ս. 2003-ԱՇԴ 14.09.12 13.06.14	Քիմիա-2003-Ի՞նչ է ստանդարտը	Քիմիա-2003-Ի՞նչ է ստանդարտը Ս. 2003-ԱՇԴ 6	Էջ՝ 146 151-ից
--	--	--	-----------------------------	--	----------------

Երաշխավորելու խմբի անդամների կողմից օրգանական կառավարման համակարգի պատշաճ իրականացումը:

ԻնձՍՏ Ս. ԳՍԳԳԳ 15.03.09	Երկր-Տ Ս., ԳՍ, ԳԱ, Ս. ԳՍԳԳԳ 14.09.12 13.06.14	Երկր-Տ ԻԵ ԳՍԳԳԳ 14.09.12 13.06.14	Երկր-ՏԳԳԳ	Երկր-ՏԳԳԳ ԳՍ ՆՍՍԳՆ 6	Էջ՝ 147 151-ից
-------------------------------	--	--	-----------	-------------------------	----------------

Ընթացակարգեր

- Ստուգայցերի ընթացակարգերը - ստուգայցի հաշվետվության պատրաստումը: Ընթացակարգը պետք է ներառի պահանջ յուրաքանչյուր խմբի անդամի առնվազն տարեկան մեկ ամբողջական ստուգայց, որին կարող են հարջորդել հավելյալ ստուգայցեր՝ ստուգելու ինչպես են շտկվում հայտնաբերված օրգանական կանոնների անհամապատասխանությունները, , ինչպես նա- ռիսկերի վրա հիմնված այլ ստուգայցեր, որոնք հայտնաբերվել են ներքին հսկման համակարգում: Այս ընթացակարգը պետք է փաստաթղթավորվի տեսուչի հաշվետվության - ռիսկի գնահատման ձ-աթղթի միջոցով:
- Ներքին տեսուչի կողմից հայտնաբերված շտկման գործողությունների իրականացման ստուգման ընթացակարգ: Այս ընթացակարգը պետք է ուղեկցվի անհամապատասխանությունների - շտկման գործողությունների իրականացման ձ-աթղթով:
- Սանկցիաների ընթացակարգը պետք է կիրառվի խմբի այն անդամների նկատմամբ, ովքեր խախտում են օրգանական ստանդարտի պահանջները, ներքին որակի համակարգի ընթացակարգերը - պայմանագրի դրույթները: Այս ընթացակարգը պետք է ներառի արտադրության կանոնների, մակնշման պահանջների, օրգանական արտադրանքի միախառնման, ինչպես նա- օրգանական արտադրության միավորի - օրգանական արտադրանքի/հումքի աղտոտման պահանջների խախտման դեպքերը: Որպես խմբի Սանկցիաների ընթացակարգի ուղեցույց կարող է հանդիսանալ Գրին Կովկաս սերտիֆիկանոլ մարմնի Սանկցիաների կատալոգը - այն հարմարեցվի խմբի կարիքներին:
- Սերտիֆիկացնող գործակալությանը հաշվետվությունների ընթացակարգեր:
- Խմբի - ներքին հսկման համակարգի փաստաթղթավարության ընթացակարգեր ընթացակարգ:

Ուսուցում

- Ուսուցման ընթացակարգը - տարեկան ուսուցման ծրագիրը խմբի բոլոր անդամների համար պետք է իրականացվի մատակարարողի կողմից՝ խմբի անդամների - ներքին տեսուչների հմտությունները բարեմլավելու - գիտելիքները թարմացնելու նպատակով: Դասընթացները կարող են իրականացվել խմբի պատասխանատու անձնակազմի կամ վարձու դասավանդողների կողմից:

Փաստաթղթերը բաղկացած են հետ-յալից՝

- Պայմանագիր սերտիֆիկացում հայցող խմբի համար պատասխանատու իրավաբանական կազմակերպության - խմբի անդամների միջ-, որով սահմանվում են օրգանական - որակի համակարգերին համապատասխանելու պարտավորություններ.
- Սանկցիաների կատալոգը, որը կկիրառվի օրգանական ստանդարտի - պայմանագրի պայմանների խախտման դեպքում.
- Ստուգայցի հաշվետվություն յուրաքանչյուր արտադրական գործունեության համար (օրինակ բուսաբուծություն, անասնապահական արտադրություն, մեղվապահություն, այլ), որը ներառում է արտադրական միավորի գնահատումը - ռիսկերի գնահատումը ոչ պլանային ստուգայցերի կազմակերպման համար.
- Խմբի սերտիֆիկացնող մարմնի կողմից հաստատված օրգանական կառավարման պլանից/համակարգից (OMP/OSP) յուրաքանչյուր խմբի անդամին վերաբերվող քաղվածք, որը կվերաբերվի տարբեր

<p>Ի՞նչ է ստուգում Ս. Ս. Ս. 2015.03.09</p>	<p>Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. 2014.09.12 Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. 13.06.14</p>	<p>Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. 2014.09.12 Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. 13.06.14</p>	<p>Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս.</p>	<p>Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. 6</p>	<p>Էջ՝ 148 151-ից</p>
---	---	---	--------------------------------	--	-----------------------

արտադրության տեսակներին, օրինակ՝ բուսաբուծություն, անասնապահական արտադրություն, մեղվապահություն – այլն:

<p>Ինքնուժ Ս. ՉՅԵՅԱՇԻ 15.03.09</p>	<p>Էրաժ»ճ Ս, ¼Ս, ¾ա, Ս. ՉՅԵՅԱՇԻ 14.09.12 13.06.14</p>	<p>Ծ՞երի»ճ ԻԷ ՉՅԵՅԱՇԻ 14.09.12 13.06.14</p>	<p>ՃոճձոճԻրաՕ</p>	<p>ՃոճոճԻրաՕ Յ ՆՅՍճ 6</p>	<p>Էջ՝ 149 151-ից</p>
--	---	---	-------------------	-------------------------------	-----------------------

Սերտիֆիկացնող մարմնի կողմից մատակարարողի խմբի ստուգայց
Խմբի անդամների հետ-յալ տոկոսը պետք է ստուգայցի ենթարկվի
սերտիֆիկացնող մարմնի կողմից՝

- 50% այն դեպքում, երբ խմբի անդամները ունեն տարբեր տիպի արտադրություն (բուսաբուծություն, անասնապահություն, մեղվապահություն).
- 25% այն դեպքում, երբ խմբի անդամների ամբողջ տնտեսությունը կառավարվում է համաձայն Գրին Կովկաս ստանդարտի պահանջների – նրանք ունեն միանման արտադրության տեսակներ (օրինակ՝ ցորեն, կամ մրգեր, մեղվապահություն, այլ).
- Սերտիֆիկացնող մարմինը կարող է հիմնվել ցածր ռիսկայնության վրա, որը թույլ կտա ստուգայցերի նվազագույն տոկոս, եթե խմբի անդամների ներքին հսկման համակարգը ապահովում է պատշաճ համապատասխանություն Գրին Կովկաս ստանդարտի հետ.
- Սերտիֆիկացնող մարմինը հիմնվելով բարձր ռիսկայնության վրա կարող է որոշել բարձրացնել ստուգայցերի նվազագույն տոկոսը, եթե բոլոր խմբի անդամների ներքին հսկման համակարգը բավարար չափով չի ապահովում համապատասխանություն Գրին Կովկաս ստանդարտի հետ:
- Փոքր խմբերի դեպքում, օրինակ 10 կամ 10-ից պակաս անդամների դեպքում, առնվազն խմբի անդամների թվի քառակուսի արմատի թվով խմբի անդամներ պետք է ենթարկվեն ստուգայցի:

Խմբի անդամների արտադրական միավորների ստուգումները իրականացվում են համաձայն Գրին Կովկաս ստանդարտի սույն գլխի ընթացակարգերի պահանջների: Խմբի ներքին հսկման համակարգի տարեկան առնվազն մեկ ստուգայց խմբի յուրաքանչյուր անդամի գործունեության, ինչպես նա- խմբի անդամների նվազագույն քանակը պետք է կազմի սերտիֆիկացնող մարմնի կողմից կատարվող ստուգայցերի մաս, ինչպես նշվեց վեր-ում: Բացի այդ, եթե ստուգայցերը բացահայտում են լուրջ պրոբլեմներ, սերտիֆիկացնող մարմինը իր հայեցողությամբ կարող է ավելացնել ստուգայցերի քանակը, ընդուպ մինչ- խմբի բոլոր անդամների ստուգայցը: Եթե խումբը չի կարողանում վարել արդյունավետ օրգանական - ներքին հսկման համակարգեր, ապա կիրականացվի խմբի յուրաքանչյուր անդամի անհատական ստուգայց:

Երբ սերտիֆիկացման գործընթացը հաջողաբար է ավարտվում, մատարականարողների խմբի հիմնած իրավաբանական անձին շնորհվում է սերտիֆիկատը:

Խմբի ներքին հսկման համակարգի գնահատում

Խմբի ներքին հսկման համակարգի գնահատումը ներառում է հետ-այլ գործողությունները.

- ներքին ստուգայցերի աուդիտ սերչտիֆիկացնող մարմնի կողմից.
- ներքին որակի համակարգի կառավարման ու գրամցումների համակարգի աուդիտ.
- ներքին հսկման համակարգի կառավարիչների կողմից ներքին տեսուչներին – խմբի անդամներին տրամադրվող ուսուցման աուդիտ.

Ի՞նչ է ստուգումը Ս. 2.3.1.1 15.03.09	Ս. 2.3.1.1 14.09.12 Ս. 2.3.1.1 13.06.14	Ս. 2.3.1.1 14.09.12 Ս. 2.3.1.1 13.06.14	Ս. 2.3.1.1 14.09.12	Ս. 2.3.1.1 6	Էջ՝ 150 151-ից
---	--	--	---------------------	--------------	----------------

Սերտիֆիկացնող մարմինը պետք է իրականացնի ֆերմենտի խմբի տեղում ստուգում՝ հաստատելու – գնահատելու նրանց համակարգի կառուցվածքը համաձայն վերը նշված չափանիշների:

<p>Ինքնուժ Ս. ՉԵՅԱՇԴ 15.03.09</p>	<p>Էրաժ»ճ Ս, ¼Ս, ¾ä, Ս. ՉԵՅԱՇԴ 14.09.12 13.06.14</p>	<p>Ծ՞երի»ճ ԻԷ ՉԵՅԱՇԴ 14.09.12 13.06.14</p>	<p>Ծն՞ն՞ԻրաՕ</p>	<p>Ծն՞ն՞ԻրաՕ ՅՆ՞Ս՞ 6</p>	<p>Էջ՝ 151 151-ից</p>
---	--	--	------------------	------------------------------	-----------------------